

STENOGRAMA
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 3 mai 2018

S U M A R

1.	Aprobarea ordinii de zi.	5 – 21
2.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova (<i>Vasile BOTNARI</i>). Nr. 136 din 02.05.2018	21 – 33
3.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție (<i>Ion DRUȚĂ</i>). Nr. 130 din 25.04.2018	33 – 45
4.	Reexaminarea Legii nr. 60 din 5 aprilie 2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative. (<i>Referitor la proiectul de Lege nr. 360 din 23.11.2017.</i>) Nr. 970 din 27.04.2018	45 – 55 122 – 123
5.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002. Nr. 102 din 28.03.2018	54 – 55 123
6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă. Nr. 126 din 24.04.2018	55 – 76 125
7.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege cu privire la modificarea articolului 27 din Legea privind partidele politice nr. 294/2007. Nr. 41 din 21.02.2018	76 – 79 123 – 124
8.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova – art. 22; Legea privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl – art. 3; Legea cu privire la statutul</i>	79 – 81 124

	<i>misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova – art. 14; Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice – art. 12¹; ș.a.).</i> Nr. 39 din 15.02.2018	
9.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la organizațiile necomerciale. Nr. 109 din 03.04.2018	81 – 95 124
10.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la comerțul interior – art. 3, 21¹, Anexa nr. 2; Codul contravențional – art. 273, 402, 414</i>). Nr. 97 din 22.03.2018	95 – 114 124
11.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la comerțul interior – art. 3, 21¹; Codul contravențional – art. 273, 408</i>) și comasarea în lectura a doua la proiectul de Lege nr.97 din 22.03.2018. Nr. 32 din 13.02.2018	114 – 121 125
12.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Codului civil al Republicii Moldova (<i>art. 180, 181, 182, 185, 186, 188, 190, 191</i>). Nr. 110 din 03.04.2018	125 – 127
13.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea privind contractele de credit pentru consumatori – art. 4, 10; Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător – art. 19; Codul contravențional – art. 344</i>). Nr. 116 din 11.04.2018	127 – 129
14.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind demisia unui deputat în Parlament (<i>Nicolai DUDOGLO</i>). Nr. 138 din 03.05.2018	129 – 130

15.	<p>ORA ÎNTREBĂRILOR ȘI INTERPELĂRILOR</p> <p>Prezentarea răspunsurilor la interpelări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea răspunsului la interpelarea domnului deputat Iurie Țap, de către doamna Aliona Serbulenco, secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul sănătății publice, referitor la politicile sectoriale de redresare a situației epidemiologice a tuberculozei în Republica Moldova din perspectiva angajamentelor promovării obiectivelor Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. 131 – 135 <p>Prezentarea răspunsurilor la întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Iurie Țap, de către domnul Iurie Ușurelu, secretar general de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, referitor la punerea în aplicare a Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile. 135 – 140 <p>Adresarea întrebărilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Întrebarea domnului deputat Iurie Țap, adresată Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, referitor la potențialul tehnic de intervenție împotriva incendiilor devastatoare de care dispun pompierii în contextul intervenției de stingere a incendiului care a avut loc recent în satul Pîrjolteni, raionul Călărași. 140 - Întrebarea domnului deputat Iurie Țap, adresată Ministerului Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova, referitor la aplicarea Legii nr.92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării. 140 – 141 - Întrebarea doamnei deputat Elena Bodnarenco, adresată Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, referitor la condițiile în care a fost autorizată demolarea Palatului de Cultură al Sindicatelor din municipiul Chișinău. 141 – 142 - Întrebarea doamnei deputat Elena Bodnarenco, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la emiterea monedelor comemorative, din argint și aur, dedicate centenarului Unirii Basarabiei cu România. 142
-----	---

Ședința începe la ora 10.08.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Bună dimineața.

Vă rog foarte mult să vă luați locul.

A fost făcută înregistrarea, am să rog Secretariatul să anunțe cîți deputați sînt în sală, pentru a începe ședința plenului.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 95 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Smirnov Eduard – cerere, Gagauz Fiodor – cerere, Greceanii Zinaida – cerere, Dudoglo Nicolai, Cernat Vladimir, Mihalache Corneliu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Sînt 95 de deputați în sală, evident avem cvorumul. Înainte de a începe ședința plenului, vă rog frumos, în mod tradițional, să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Dragi colegi,

Înainte de a începe discuțiile pe marginea ordinii de zi, dați-mi voie să fac cîteva anunțuri tradiționale legate de zilele de naștere ale colegilor noștri și anume că, în perioada premergătoare ședinței de astăzi, și-au sărbătorit zilele de naștere colegii noștri: Marina Radvan, Ion Balan și Radu Mudreac. Le dorim „La mulți ani”, felicitări, succese și realizări frumoase în tot ceea ce faceți. *(Aplauze.)* În primul și în primul rînd, multă, multă sănătate.

Dragi colegi,

Astăzi, 3 mai, este Ziua Mondială a Libertății Presei, care a fost instituită de Organizația Națiunilor Unite în 1993 pentru a promova ideea că o presă liberă, pluralistă și independentă este o componentă esențială a unei societăți democratice.

Astăzi în holul Parlamentului avem organizată și o expoziție de fotografii făcute de colegii din breasla mass-media, și anume de fotografi, care sînt permanent alături de noi și în sala plenului, dar și la alte activități.

La fel, am avut în vizită colegi din breasla presei din regiunile țării, care au trecut în revistă facilitățile care sînt acordate presei în cadrul Parlamentului, de la regia din Sala plenului, Sala de ședințe, Sala Europei și Sala presei.

De asemenea, dați-mi voie să vă aduc la cunoștință că, precum știți, în Parlament funcționează un grup de lucru finanțat cu suportul Consiliului Europei, Uniunii Europene și al Guvernului Statelor Unite ale Americii, în care sînt implicați mai mulți reprezentanți: ai mass-media, ai societății civile, reprezentanți ai mass-media la elaborarea celor mai importante legi în domeniul mass-media. Unele din ele noi deja le-am trecut în cadrul plenului Parlamentului și mă refer la noul proiect al Codului audiovizualului, numit proiectul Codului serviciilor media audiovizuale, care a fost votat în primă lectură; Concepția pentru dezvoltarea mass-media, care a fost aprobată de Parlament și în timpul cel mai apropiat ne așteptăm și la alte proiecte de lege, acte normative care vor fi elaborate de acest grup.

Și să trecem la ordinea de zi. Pe lîngă propunerile care au fost formulate și aprobate ca și proiect de ordine de zi de Biroul permanent în ședința sa de ieri, în mod regulamentar au fost făcute cîteva propuneri de către fracțiuni sau grupuri de deputați. Și dați-mi voie, am să le trec în revistă pe fiecare, punîndu-le, evident, la vot.

Și o primă propunere vine din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat care solicită includerea în ordinea de zi de astăzi a unei chestiuni referitoare la audierea ministrului afacerilor interne în legătură cu intervenția neadecvată a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență în cazul incendiului din 30 aprilie 2018 din localitatea Pîrjolteni, raionul Călărași.

Vă rugăm frumos, pentru altă informație sau pentru a argumenta propunerile, domnule Țap, aveți un minut la dispoziție.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Este a patra inițiativă în acest sens. Au fost mai multe cazuri, cele trei din raionul Hîncești, altele și acest ultim caz, din 30 aprilie, din Pîrjolteni, Călărași, unde incendiul a mistuit încăperea respectivă, noroc că nu era una locuibilă și că nu se aflau acolo oameni.

În toate aceste cazuri la care m-am referit intervențiile serviciului au fost inadecvate. O să redau cîteva fraze care se aud din postarea la care mă refer, incendiul de la Pîrjolteni, citez: „Se învîrtesc ca curcile celea chioare”. „După ce arde tot, dă apă”. „Apa nu curge deloc”. „La ce-i țin degeaba?” „O dat Dumnezeu și s-a pornit apa peste 15 minute”. „Așa a ars omul la Buda, au venit peste trei ceasuri”.

Nu știu despre ce este vorba. Așa vorbesc oamenii despre un serviciu de stat.

Stimați colegi,

Sînt probleme de ordin material, tehnic, este vorba despre tehnică, poate, veche. Și aici responsabilii care au venit spuneau ba că este o problemă a unei bile, ba că este alta.

De aceea credem că audierea ministrului pe subiectul dat este una foarte importantă, este oportună. Și în acest sens solicităm susținerea pentru a vedea ce trebuie să întreprindem în vederea redresării situației.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule președinte Voronin,

Vă rog frumos, la acest subiect.

Domnul Vladimir Voronin:

Cu o zi înainte, toate canalele de televiziune, pe care numai ce domnul Candu le-a numit libere, au transmis un material de mai multe minute cum acești salvatori, sau cum se numesc ei toți împreună, într-o pădure au sărbătorit. Doamne ferește ce petrecere, așa masă și așa vinuri, și așa gustări pe masa ceea la acești pompieri și mata vrei, domnule Țap, ca ei să vină pe urmă să stîngă ceva. Ei ardeau, ei trebuiau stinși, dar nu populația să stingă, înțelegeți mata? Nu, asta e ceva strașnic, e dezastru. Toată ziua au băut în pădure și putea să ardă toată Moldova, nu numai satul respectiv.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Alte opinii nu sînt. Voi supune votului această propunere.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi de astăzi chestiunea referitoare la audierea ministrului afacerilor interne pe subiectul care a fost invocat și argumentat și de domnul Țap, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută de plenul Parlamentului această propunere.

Vă mulțumesc foarte mult.

O altă propunere, făcută de colegii noștri din Frațiunea Partidului Liberal Democrat, ține de introducerea pe ordinea de zi de astăzi, 3 mai 2018, a audierilor ministrului justiției al Republicii Moldova, Victoria Iftodi, cu referire la Raportul Departamentului de Stat al SUA privind respectarea drepturilor omului în Moldova în 2017.

La acest subiect aș vrea să vă readuc aminte și discuțiile, inclusiv care au avut ieri la ședința Biroului permanent, că săptămîna viitoare în cadrul

Parlamentului se va examina și Raportul Avocatului Poporului, și acea hotărîre sau acel Plan de acțiuni legat de protecția drepturilor omului.

Mai întreb, dragi autori, dacă nu ar fi binevenit anume în contextul acelor discuții să fie invitată și, eventual, doamna ministru al justiției, care nici nu știu dacă astăzi este în țară, luînd în considerare desfășurarea la Bruxelles a Consiliului de Asocieră.

Dar vă rugăm frumos, domnule Pistrinciuc, dacă aveți dumneavoastră ceva să ne spuneți, să argumentați propunerea, vă rugăm. Aveți un minut la dispoziție.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Deci noi insistăm anume asupra examinării acestui raport, el a fost făcut public de Ambasada SUA pe data de 24 aprilie. Este un raport foarte voluminos și se referă la foarte multe lucruri grave pentru Republica Moldova, printre care și încălcarea drepturilor omului, inclusiv tortura, aresturile sau detenția arbitrară, refuzarea unui proces echitabil și transparent, justiții selective pe motive politice, cazuri de impunitate a funcționarilor care încalcă drepturile omului și multe altele.

Săptămîna viitoare noi urmează să examinăm, să audiem Raportul Ombudsmanului, care este persoana care monitorizează drepturile omului și nu este responsabilă de politicile în domeniu. Și de aceea considerăm că a uni aceste două lucruri este absolut neproductiv, fiindcă este un raport care evaluează Republica Moldova și drepturile omului. Noi deseori ne lăudăm cu relațiile cu partenerii noștri, însă negăm întru totul sau cum se spune ignorăm astăzi rapoartele care arată cu adevărat situația din Republica Moldova și necesită să fie dezbătute în forul legislativ al țării.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Dacă tot v-ați referit, domnule Pistrinciuc, la productivitate, nu credeți că mai productiv ar fi ca pe platforma comisiei specializate în Parlament să fie examinat inițial acest raport și chemat inclusiv ministrul justiției? Ca colegii noștri să cunoască mai bine subiectul să veniți, poate, eventual, cu unele recomandări în baza acelor audieri din comisie și apoi, după asta, să fie discutat în plenul Parlamentului prin a organiza inclusiv audieri în plenul Parlamentului, dar după ce colegii vor cunoaște mai bine.

Dar dumneavoastră propuneți astăzi să introducem pe ordinea de zi audierea unui raport pe care poate nu-l au toți colegii și să discutăm o chestiune care poate majoritatea colegilor nu cunosc subiectul, mai ales luînd în considerare că raportul pe care l-ați citit bănuiesc că e în limba engleză.

Și poate ar fi mult mai productiv dacă noi am stabili o anumită eficiență, inițial, prin lucrul în comisii și, ulterior, în plenul Parlamentului,

așa cum se întâmplă și în majoritatea parlamentelor lumii, inclusiv în Statele Unite ale Americii.

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

E de datoria comisiei să organizeze astfel de examinări... comisia are dreptul, dar ceea ce este stipulat în raport vizează fiecare cetățean al Republicii Moldova și nu cred că vreunul dintre colegi nu are ce spune la capitolul „Drepturile omului” sau „Justiție selectivă”.

De aceea, dacă se acceptă transferarea pentru altă dată a examinării acestui raport, noi vom fi de acord, însă plasarea acestui raport pe seama comisiei, știți, la noi este așa o vorbă, o zicală: dacă mai organizezi o ședință în plus acolo și rămîne, la comisie. Deci este un raport foarte solid al Departamentului de Stat al SUA, țara care ne este parteneră și ne bucurăm că sîntem ajutați de ei. Și cred că este un raport care merită să fie examinat aici, mai ales că se referă de la judecată pînă la trafic de ființe, de persoane, instituții, sistem penitenciar, drepturi politice ș.a.m.d.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Probabil, nu m-ați înțeles, deși vorbim aceeași limbă.

Domnule Ghimpu,

La acest subiect.

Vă rog frumos.

Domnul Mihai Ghimpu:

Posibil că unul vorbește în română și altul în moldovenească.

Domnule Președinte,

Noi cunoaștem acest raport. Nu trebuie să faceți trimitere că deputații nu cunosc. Ceea ce e scris în acest raport este adevărat și mișcarea dumneavoastră ca să examineze comisia și apoi în Parlament să avem două rapoarte: al președintelui comisiei, să-și spună părerea comisiei și apoi să începem a acoperi raportul prezentat de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, cred că nu este corect.

Cel mai bine este ca ministrul justiției să vină, să răspundă la întrebări cum de am ajuns noi în această perioadă, cînd vorbim de integrarea europeană, de reforme, de tot absolut, să avem o imagine foarte proastă ce ține de drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Iată aici e problema. Și nu trebuie să fugim de aceasta, fiindcă libertatea unui om nu constă doar atunci cînd e deputat sau are funcția unui speaker, sau de

Prim-ministru, sau de ministru. Libertatea e mai importantă cînd nu ai această funcție. M-ați înțeles?

Și de aceea rog să nu puneți la vot, așa, și să înțelegeți... să dați de înțeles că nu trebuie și să votați majoritatea.

Este o problemă pe care noi trebuie, ca Parlament, organ suprem legislativ, să nu lăsăm să treacă pe alături de noi libertatea omului și drepturile lui.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Se pare că noi mai mulți vorbim astăzi limbi diferite decît limba română. Și m-am referit la faptul, în calitate de Președinte al Parlamentului și Președinte al acestei ședințe, m-am referit nu la conținutul raportului, n-am vorbit despre încălcări sau despre respectarea drepturilor omului, am vorbit despre eficiență. Și nu e o oarecare comisie, dar e Comisia pentru protecția drepturilor omului din cadrul Parlamentului, din care fac parte colegi de ai noștri, domnule Pistrinciuc.

Și ar fi fost mult mai eficient dacă, inițial, se discuta în comisie și, ulterior, și aici, în plenul Parlamentului, doar nimeni nu spune că noi vrem să ascundem ceva.

Dar, ca și orice altă propunere, voi supune votului.

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog frumos.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Dacă dumneavoastră spuneți că doamna ministru nu este în țară, probabil este plecată la Bruxelles...

Domnul Andrian Candu:

Nu cunosc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

... nici eu n-am cum să cunosc, atunci putem să transferăm pentru data viitoare discutarea raportului și, între timp, comisia să-și facă datoria și să se întrunească, să aibă o poziție pe marginea lui.

Domnul Andrian Candu:

Vă aduc aminte că săptămîna viitoare, din discuțiile de la Biroul permanent, avem deja vreo 3, 4 audieri, inclusiv al Prim-ministrului, pe raportul de activitate al Guvernului.

Dar ați făcut propunerea, voi supune votului. Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi subiectul legat de audierea ministrului justiției

legat de Raportul Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii privind respectarea drepturilor omului în Moldova pentru anul 2017, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Se pare că nu a fost susținută această propunere.

În același timp, domnule Țurcan, dumneavoastră, în calitate de președinte al comisiei, dacă vorbiți și cu colegii din comisie și poate, într-adevăr, găsiți posibilitatea ca acest raport să fie examinat, chemînd-o la audieri și pe ministrul justiției, și oricine altceva pe care considerați, va fi numai în beneficiul Parlamentului, ca ulterior, într-adevăr, în baza audierilor din comisie să luăm decizie și ce facem mai departe în plenul Parlamentului.

Vă rog frumos, domnule Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Asta eu și am vrut să propun, de fapt. Chiar mă folosesc de această posibilitate în mod public, mă adresez la doamna ministru. Noi am fixat pentru marți, 8 mai, la orele 9.00, ședința Comisiei drepturile omului și relații interetnice. La această ședință vom examina varianta finală a Planului național în domeniul drepturilor omului. Unu la mîină.

Doi. Varianta finală a proiectului de Hotărîre cu privire la Raportul Ombudsmanului pentru anul 2017. Și în acest context, evident că va fi foarte util dacă doamna ministru se va prezenta la fel la această ședință și în cadrul examinării acestor două rapoarte care deja sînt la noi în ordinea de zi a comisiei să o audiem și pe doamna ministru. Și eu nu exclud, ca o variantă, suplimentar la cele două prezentări care vor fi făcute de către Ministerul Justiției pe marginea Planului național și a Raportului Ombudsmanului, să fie și prezentarea din partea doamnei ministru, în special ce ține de acest raport.

Drept că, într-adevăr, toate problemele care sînt fixate în concluziile deci Departamentului de Stat al Statelor Unite țin de domeniul politicilor în domeniul drepturilor omului și clar că trebuie să fie reflectate în Planul național pentru drepturile omului.

Deci temele care sînt absolut pot fi combinate împreună și marți noi examinăm în cadrul ședinței comisiei, dar pe data de 11, așa cum ieri am decis la ședința Biroului permanent, vor fi prezentate aceste rapoarte în ședința în plen.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult pentru informație.

Toți cei interesați să participe marți la ședința comisiei, vă rugăm frumos, sînteți bineveniți.

Domnule Diacov,

Vă rog frumos.

De procedură, bănuiesc.

Domnul Dumitru Diacov:

Da. Domnule Președinte,

Cîteva cuvinte am vrut să spun și eu pe marginea acestui subiect. Eu înțeleg că noi sîntem într-un an electoral, toți sînt foarte sensibili, opoziția mai ales, dar să ajungem la aceea ca socialiștii să propună să discutăm un raport al Departamentului de Stat... Rapoartele acestea se pregătesc în fiecare an, rapoartele acestea sînt pentru specialiști și pentru toate instituțiile. De cînd chestiile acestea se aduc în plenul Parlamentului?

Haideți să fim serioși. Fiecare instituție trebuie să-și caute de treabă, să se ocupe, să studieze ce probleme se ridică și cum se ridică, și ministerele să vină cu concluziile respective din toate rapoartele care apar, dar să propuneți aducerea și discuția în plenul Parlamentului. În general, stimați prieteni, în toate parlamentele lumii există niște norme de folosire a timpului. Iată, jumătate de oră noi discutăm pe marginea diferitor subiecte.

De aceea eu propun să ne apropiem de ordinea de zi, să discutăm ordinea de zi care este pe masa fiecărui deputat.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Vreau să vă readuc aminte că noi am votat deja și probabil nu are rost să intrăm foarte mult în detalii pe acest subiect, să trecem la alte propuneri din partea...

De procedură.

Bănuiesc că nu e chiar de procedură, doamnă Șupac, dar vă rog frumos.

Poftiți.

Doamna Inna Șupac:

Țin să reamintesc colegilor că în acest raport anual al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii este inclus și un compartiment aparte, ceea ce ține de libertatea presei în Republica Moldova, mai bine zis, lipsa acestei libertăți. Și credem că ar fi cazul ca dumneavoastră, domnule Candu, ca Președinte al Parlamentului, să dispuneți, la fel și domnul Hotineanu, ca președinte al comisiei de profil, să aibă audieri...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Doamna Inna Șupac:

... publice în acest sens.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Vreau să vă readuc aminte, doamnă Șupac, că în perioada în care ați fost la guvernare – Partidul Comuniștilor, în indexul internațional de libertate a presei eram pe locul 114.

Acum sîntem undeva 83–84, deci noi am progresat foarte bine.

De aceea vă mulțumim frumos.

Și nu voi sînteți cei care trebuie să ne dați lecții de libertate a presei.

Vă mulțumim foarte mult.

Și dacă ați fi fost așa de activi, ați fi venit măcar o dată la grupul de lucru în Parlamentul Republicii Moldova, cînd s-a elaborat legislația pentru libertatea presei. (*Rumoare în sală.*)

Vă mulțumim foarte mult.

Și să trecem atunci la următorul subiect.

Vă rog frumos, dragi colegi, subiectul cu referire la raport a fost consumat. (*Voce nedeslușită din sală.*)

N-ați fost vizat.

Vă mulțumesc foarte mult.

Vă rog frumos, liniște.

Avem un Regulament al Parlamentului.

Dumneavoastră nu reprezentați fracțiunea, dumneavoastră nu reprezentați fracțiunea. Este președintele fracțiunii. (*Rumoare în sală.*)

Încetați, vă rog frumos, dragi colegi.

Este ora 10 și 28 de minute.

O țară întregă vă privește.

Vă rog frumos să trecem la următoarea chestiune.

Colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat vin cu o altă propunere interesantă.

Nu sînteți, oare, curioși? Vreți să vă spun?

Și anume, să fie introdusă pe ordinea de zi de astăzi chestiunea referitoare la audierea Guvernatorului Băncii Naționale a Moldovei în legătură cu Raportul privind progresele înregistrate conform acțiunii 23 din Memorandumul de Înțelegere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, adoptat prin Legea nr. 272 din 15 decembrie 2017, care prevede recuperarea activelor de la Banca de Economii, „Unibank” și Banca Socială, transferate, în mod fraudulos, în afara țării.

La acest subiect, dacă am putea să avem mai multe informații și argumentare, vă rugăm frumos, domnule Țap, bănuiesc că dumneavoastră.

Poftiți, un minut la dispoziție.

Domnul Iurie Țap:

Voi preciza. De fapt, este vorba despre autoritățile competente ale statului, în parte, cred că cele care au semnat Memorandumul din 23 noiembrie 2017, așa cum scrie în acest Memorandum. Or, acțiunea 23 expres prevede că Republica Moldova, autoritățile competente vor întreprinde măsurile necesare întru recuperarea mijloacelor fraudate în acest proces. Și spun clar că vor prezenta Parlamentului un raport în acest sens. *(Gălăgie în sală.)*

Și noi vrem să știm, după 3 ani jumătate, dacă există această strategie care este indicată în acest Memorandum la care facem trimitere și care este condiția de bază ori sînt acele 28 de condiții. Și dorim să vedem dacă autoritățile statului au această strategie, dacă au luat în considerare prevederile raportului „Kroll-2”, așa cum spune același Memorandum.

Și este de dreptul deputaților să aducă acest subiect important pentru toți cetățenii. De aceea dorim ca aceste audieri să fie organizate, eventual, și săptămîna viitoare.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

La acest subiect, vă rog frumos, domnule Țurcan.

Poftiți, aveți două minute la dispoziție.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc.

La acest subiect. Dar după aia, eu vă rog, totuși, să-mi dați dreptul la replică domnului Diacov, pur pentru precizare.

Domnul Andrian Candu:

Un minut, vă rog frumos, ca excepție. Dați-i replică domnului Diacov, pentru precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

În primul rînd, replica, atunci.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos.

Domnul Vladimir Țurcan:

Stimate prietene Diacov,

Stimate prietene Diacov, (*Voci nedeslușite din sală.*)

(*Rîde.*) Eu am crezut că noi vorbim cu dumneavoastră într-o limbă – moldovenească.

Dumneavoastră nu m-ați înțeles, cred că.

Eu n-am propus să fie examinat raportul departamentului de stat, dar să fie prezentă doamna ministru al justiției și să răspundă la întrebări, inclusiv la comisie, ce ține de conținut, deoarece conținutul acestui raport întocmai corespunde opiniilor și Avocatului Poporului inclusiv. Asta-i ce ține de replică.

Acum ce ține de solicitarea din partea Frațiunii Partidului Liberal Democrat.

După cum vedeți, domnule Președinte, noi avem o solicitare similară, practic, ce ține de audieri, dar, totuși, mai largă, deoarece noi solicităm nu doar audierea raportului Guvernatorului Băncii Naționale, dar inclusiv audierea Procurorului General, Procurorului Anticorupție și Centrului Național Anticorupție pe marginea acestui furt de miliard.

Deputații, colegii noștri au încercat recent în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe, în cadrul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică să pună niște întrebări referitor la aceste persoane... față de aceste persoane... acești funcționari, dar, cu regret, n-au primit un răspuns adecvat.

De aceea noi considerăm, Frațiunea Partidului Socialiștilor, că aceste audieri sînt, nu pur și simplu, necesare, dar sînt și necesare din punct de vedere al rolului Parlamentului pentru a preveni în viitor acest furt.

Eu deja nu vorbesc de faptul că toată țara, totuși, așteaptă răspunsul la aceste întrebări.

Noi 4 ani auzim diferite povești: va fi „Kroll-1”, va fi „Kroll-2”, iată, s-a furat cu sacii ș.a.m.d. Deja nu sînt cei care au fost în funcțiile de Guvernator, Procuror și director CNA, sînt alții, dar situația este tot așa – camuflată în secret.

Și oamenii nu cunosc ce se întîmplă și cînd va fi întors acest miliard.

Mulțumesc. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Diacov,

La acest subiect, vă rog frumos.

Domnule Voronin,

Vă rog frumos, domnule președinte, poftiți.

La acest subiect.

Domnul Vladimir Voronin:

Da... Diacov,

Odihnește-te, pregătește-te.

Значит ... eu vreau să-l susțin pe domnul Candu și pe domnul Diacov.

Вообще... ce au americanii și alții, românii și toți ceilalți cu noi?

Noi sîntem stat independent ori cine sîntem?

Правильно. (*Voci nedeslușite din sală.*)

Să nu-și bage nasul în problemele noastre.

Trăiască mafia noastră!

Dar ce au ei cu noi?

La dînșii e încă mai „hrenovo”... la americani și la aceilalți... la români. Dar ei se bagă la noi... a, „здрасьте”.

Drept procedați, domnule Candu, corect. (*Rîsete în sală.*)

Bravo! Продолжайте.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim frumos.

Noi o să luptăm cu mafia dumneavoastră, domnule Voronin.

Dacă... nu trăiască nici un fel de mafie!

Domnule președinte,

Domnule Diacov,

Vă rog frumos.

Domnul Dumitru Diacov:

Eu de multe ori am spus că domnul Voronin e „шутник”, înțelegi.

Stimați colegi,

Eu propun, totuși, să trecem la ordinea de zi.

Trebuie să recunoaștem că și opoziția, și acei care au luat cuvîntul, și apără interesele, au atribuții la multe lucruri care se întîmplă bune și nu chiar bune în Republica Moldova.

Noi trebuie să ne mobilizăm.

Discuția în Parlament, eu înțeleg, este, așa, mai lejeră, mai ales, repet încă o dată, în an electoral.

Dar cînd este vorba de Republica Moldova, toți noi trebuie să avem grijă ca lucrurile să meargă bine: și opoziția, și guvernarea, și toți împreună.

Mulțumesc.

Și mai puțină demagogie.

La ordinea de zi, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

La subiectul legat de audierea Guvernatorului, dacă aveți opinia dumneavoastră, domnule Ghimpu, vă rugăm frumos, a fracțiunii.

Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Fracțiunea noastră susține propunerea colegilor.

Dar cred că s-a greșit cu numele invitatului.

De fapt, aici trebuie să fie invitat Vlad Plahotniuc, care are putere, dar n-are funcție, din păcate, și nu-l poți invita.

Domnule Președinte al Parlamentului,

Eu știu foarte bine cum ați dat publicității raportul „Kroll-1” și ora, tot sînt la curent cum a avut loc.

Nu-i problema în Guvernator.

Haideți să lăsăm în pace.

Dumneavoastră sînteți Președintele Parlamentului.

Eu înțeleg cine-i Vlad Plahotniuc, ce putere are, ce funcție are.

Dumneavoastră sînteți Președintele Parlamentului.

Eu vă întreb personal pe dumneavoastră: de ce nu se prezintă deputaților raportul „Kroll-2”?

Noi sîntem deputați ai Republicii Moldova sau sîntem... niște... a PD-ului care ei decid cînd să mîncăm, cum să mîncăm, ce să mîncăm.

Este vorba de furtul miliardului.

N-are nimic absolut cu activitatea Băncii Naționale, n-are nimic comun cu secretul anchetei.

Este un raport unde noi trebuie să cunoaștem cine sînt cei care au furat, și nu un miliard, dar două: unu-s credite neperformante și a doua – au furat miliardul care a venit de la Banca Națională și s-a spălat prin băncile comerciale, prin off-shore și pe urmă, iarăși, s-a luat... îs două miliarde.

De ce nu avem răspuns noi, deputații, cît noi insistăm? Eu am făcut în scris demers și Procurorului, și Guvernatorului. Numai lui Plahotniuc nu i-am făcut. Să-i fac lui Plahotniuc sau cui să-i fac eu, ca noi să primim raportul „Kroll-2”?

Cine ne considerați dumneavoastră pe noi aici?

Da, aveți o majoritate, se pune la vot.

Eu înțeleg, asta-i democrația.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim. Vă mulțumim foarte mult.

Noi vorbim despre ordinea de zi și despre subiectul care a fost. Vreau însă să mă refer strict la Regulamentul Parlamentului: propunerile sînt la subiectele care sînt propuse.

Dacă dumneavoastră, în această noapte, probabil, l-ați visat foarte mult pe domnul Plahotniuc – vă aparține. Dumnealui nu este prezent în această sală și nu vă poate da replică, de aceea... sau, probabil, o să vă dea replică într-o altă măsură, prin declarațiile publice, dar astăzi vorbim despre propunerea făcută de colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat.

Vă rog frumos, la această propunere, dacă mai puteți, mai aveți 10 secunde, vă rog frumos să vă pronunțați.

Domnul Mihai Ghimpu:

Vorba colegului dumneavoastră: „Să fim serioși”. Dumneavoastră spuneți că susțineți propunerea să vină Guvernatorul aici și să puneți la vot, dar nu puneți la vot ca majoritatea să respingă propunerea.

Noi, toți care sîntem în opoziție, de zeci de ori, solicităm lucrul acesta și în zadar. Clar că votul decide, dar cît se poate să vă bateți joc de cetățeni, nu de deputați, noi reprezentăm cetățenii. Lumea vrea să cunoască „eroii miliardului”. De ce fugiți de lucru acesta? Înseamnă că cineva figurează acolo, dacă dumneavoastră nu vreți. Din majoritatea...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Voi supune votului subiectul care a fost propus...

Domnule Țap,

Vreau să supun votului propunerea voastră.

Cu precizarea dumneavoastră, 10 secunde, vă rog frumos.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Eu am făcut propunerea foarte clar. Subiectul a fost un pic deviat, de aceea vroiam să concretizez: noi propunem audierea și am rectificat – nu a Guvernatorului, a autorităților competente ale statului, în parte, au semnat Guvernatorul și ministrul finanțelor. În afară de aceasta, avem Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară, avem ARBI, deci urmează să vedem acea strategie despre care se vorbește în acel memorandum. De aceea vroiam și era foarte important să precizăm subiectul, ce ne dorim, fiindcă este cu totul altceva.

Stimați colegi,

O să vină Procurorul General în plen, deja s-a convenit, o să vină alții, avem posibilitatea să ne răspundă la întrebări.

Noi, astăzi strict pe subiectul planului de recuperare a acestor mijloace, ne dorim să vedem ca, într-adevăr, autoritățile competente știu ce trebuie să facă și au trasat, cel puțin, dacă nu au recuperat nici un leu.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Supunem votului, cu precizările respective, propunerea făcută de colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Această propunere nu a fost susținută de plenul Parlamentului.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, o altă propunere, la fel, pe același subiect, precum a menționat și domnul Țurcan care se referă la audierea Guvernatorului Băncii Naționale cu privire la al doilea raport integral de investigație privind furtul miliardului din sistemul bancar efectuat de compania „Kroll” la comanda Băncii Naționale și audierea Procurorului General, directorului Centrului Național Anticorupție și a Procurorului Anticorupție privind acțiunile întreprinse pentru recuperarea miliardului furat din sistemul bancar.

Domnule Țurcan,

Vă rog frumos, aveți un minut la dispoziție pentru a vă argumenta propunerea.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, eu vă mulțumesc.

O parte din argumente deja au fost expuse, dar, într-adevăr, noi, de fapt, 4 ani stăm în așteptare. Eu am în vedere, noi, nu numai Parlamentul, dar toată populația stă în așteptare ca să afle, într-adevăr, cine este organizatorul acestui furt, cine este beneficiarul și când se vor întoarce banii.

Eu voi fi de acord cu unele opinii ale colegilor că, într-adevăr, este așa un proverb din secolele trecute. Cei de atunci spuneau așa: „Cine nu dorește să afle adevărul, acela se teme de acest adevăr”. Iată de ce, eu cred că această votare și va fi o testare respectivă. Cine nu dorește și cine se teme de acest adevăr care va fi totuși audiat în cadrul propunerii noastre, și anume audierea Guvernatorului, Procurorului General, Procurorului Anticorupție și directorului Centrului Național Anticorupție.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Argumentele au fost expuse.

Cine este pentru a susține această propunere, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și ultima propunere vine din partea colegilor din Frațiunea Partidului Socialiștilor ce ține de audierea doamnei ministru al educației, culturii și cercetării cu privire la pregătirea examenelor de bacalaureat în sesiunea 2018 și măsurile întreprinse pentru soluționarea deficiențelor constatate în cadrul unor audieri publice în plenul Parlamentului de anul trecut.

Vă rugăm frumos, domnule Batrîncea, aveți un minut la dispoziție.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Vă aduc aminte, 20 iulie 2017, am discutat foarte lung problema organizării BAC-ului în Republica Moldova. Vă aduc aminte că absolut toate fracțiunile parlamentare s-au expus foarte categoric că sînt mai multe probleme. În primul rînd, necorespunderea curriculei școlare cu testele la examen. Doi – am depistat mai multe încălcări în organizarea activității Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare; am depistat probleme privind complexitatea testelor și a schemei de convertire a punctelor în note nemijlocit și am ajuns la ideea că organizarea acestor examene de bacalaureat trebuie îmbunătățită cardinal.

Vă informez că astăzi, în cadrul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, au rămas aceleași persoane, au rămas aceleași probleme și absolut nici o virgulă nu a fost modificată în regulamentele lor interne.

Respectiv, propunem, încă o dată, aceste audieri parlamentare și să ne informeze care este reacția ministerului, agenției la acele propuneri, la acele sugestii care au fost făcute de fracțiunile parlamentare pe 20 iulie 2017.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

La acest subiect, doamnă Ciobanu, vă rog frumos, poftiți.

Doamna Maria Ciobanu:

Noi nu vom susține propunerea dumneavoastră, domnule Batrîncea, fiindcă modalitatea de organizare și desfășurare a bacalaureatului ține strict de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Și de fiecare dată veniți cu aceleași... cu atât mai mult că în comisia noastră s-a discutat acest subiect, dumneavoastră ați fost martor. Eu chiar nu înțeleg insistența dumneavoastră. Dați-i voie executivului să-și facă datoria cum trebuie, domnule.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Voi supune votului propunerea făcută de colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Ea nu a fost susținută.

Vă mulțumim foarte mult.

Subiectul este epuizat.

La ordinea de zi, se pare că mai avem încă o propunere venită din partea Comisiei juridice, numiri și imunități.

Vă rugăm frumos, doamnă Apolschii, poftiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu solicit respectuos includerea în ordinea de zi a proiectului de Hotărîre nr. 138 care vizează depunerea mandatului de către un deputat în Parlament și să examinăm acest proiect de hotărîre, dacă...

Domnul Andrian Candu:

Da, vă mulțumim foarte mult.

Este, într-adevăr, cererea domnului Dudoglo. În mod obișnuit, noi votăm vacanța funcției și propunerea cred că va fi acceptată de plenul Parlamentului.

Voi supune acum aprobării ordinea de zi.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot pentru aprobarea ordinii de zi, cu suplimentul făcut ca propunere de doamna Apolschii.

Ordinea de zi a fost susținută de plenul Parlamentului.

Vom trece la ordinea de zi și la examinarea subiectelor. Și o primă chestiune, luând în considerare că avem invitați în sală legată de numiri, v-aș propune ca să nu stea prea mult în așteptare persoanele aici, să trecem anume la primele subiecte, numirea respectivelor persoane.

Și primul subiect, pe care vi-l propun acum pentru examinare și dezbatere ține de subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, proiectul de Hotărâre privind numirea în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova a domnului Vasile Botnari. Nr. 136 din 2 mai 2018 este numărul de înregistrare a actului normativ.

Și o rugăm la tribuna principală pe doamna Apolschii să ne prezinte proiectul de hotărâre și cele discutate inclusiv în comisie, plus avizele care sînt în mod obligatoriu.

Vă rugăm frumos, doamnă Apolschii, să ne dați mai multă informație.

Vreau să anunț plenul Parlamentului că în sală se regăsește și candidatul, fiind vorba de Vasile Botnari și, bineînțeles, dumnealui va fi la dispoziție pentru a răspunde la întrebări, dacă vor fi din cadrul plenului.

Vă rog.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

În calitate de coautor la acel proiect de hotărâre, aș vrea întâi să dau citire proiectului de Hotărâre privind numirea în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

„În temeiul articolului 13 alineatul (1) din Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informație și Securitate al Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre

Articolul 1. – Domnul Vasile Botnari se numește în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova pentru un mandat de 5 ani.

Articolul 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

Și acum am să dau citire raportului comisiei.

Comisia a examinat proiectul de Hotărîre nr. 136 din 2 mai 2018 privind numirea în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate, inițiativă legislativă a unui grup de deputați.

Prin proiectul de hotărîre se propune numirea domnului Vasile Botnari în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova pe un termen de 5 ani.

Conform articolului 13 alineatul (1) din Legea privind Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul este condus de un director, numit în funcție de Parlament, la propunerea a cel puțin 10 deputați, cu avizul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, pe un termen de 5 ani.

În acest sens, comisia a examinat avizul pozitiv al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică nr. 181 din 2 mai 2018. În rezultatul examinării a decis, cu majoritatea voturilor, să propună Parlamentului pentru examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 136 din 2 mai 2018.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Vă rog frumos, dragi colegi, dacă sînt întrebări în adresa autorilor proiectului de hotărîre sau a candidatului?

Și prima intervenție – din partea doamnei Ciobanu.

Vă rog.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Botnari,

Nu am să vă întreb despre proveniența averilor declarate și nedeclarate, întrucît nu se pot autosesiza niște instituții de control capturate, angajații cărora au și ei, la rîndul lor, probleme grave de integritate. Eu vreau să cred că nu ați acceptat ușor propunerea Partidului Democrat de a ocupa o funcție care necesită niște cunoștințe specifice și integritate morală. De vreme ce, totuși, ați acceptat, spuneți-mi, vă rog, care calități ale dumneavoastră vă permit să dețineți această funcție?

Domnul Andrian Candu:

Rog tehnicienii să pornească microfonul.

Și, domnule Botnari,

Vă rog frumos.

Domnul Vasile Botnari – *candidat la funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate:*

Da. Vă mulțumesc.

Doamnă deputat,

Cred că calitățile manageriale o să-mi permită ca să activez în acest Serviciu.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Dacă mai sînt alte întrebări?

Vă rog frumos, doamnă Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Nu cred, domnule Botnari, că calitățile manageriale vă permit să dețineți o funcție atît de importantă.

A doua întrebare, domnule Botnari, este următoarea: dacă, Doamne ferește, veți fi răpit, așa cum a fost un fost șef al SIS-lui, cum veți proceda? Veți plînge, veți simula durere, necaz sau ce veți face?

Domnul Vasile Botnari:

Doamnă deputat,

Nu am răspuns la întrebarea aceasta.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnule Cobzac, vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Botnari,

Întrebarea mea este mult mai prozaică, să-i spunem așa. Noi de-a lungul anilor ... Da, SIS-ul deține competența, după lege, de interceptări telefonice legale, da, este așa ceva, ei execută această competență legală. De-a lungul anilor au fost în presă foarte multe interceptări publicate din dosare penale, practic toate ilegale, au fost publicate și interceptări nu din dosare, și acelea ilegale.

Societatea civilă s-a expus nu o dată că toate aceste interceptări sînt ilegale. Deci se presupune că în afara SIS-lui mai sînt în Republica Moldova agenți economici, persoane fizice care au asemenea utilaj și posibilități de a intercepta ilegal convorbirile telefonice.

Întrebarea mea ar fi: cum dumneavoastră veți examina, investiga acest fenomen, dacă el există sau nu? Și cum veți combate, desigur, eventual?

Domnul Vasile Botnari:

Vă mulțumesc, domnule deputat, de întrebare.

Știți, pînă a fi votat de către Parlament sau să fiu acceptat de către Parlament, putem să presupunem și eu tot presupun, dar una vă asigur că, în cazul în care voi fi acceptat în cadrul Serviciului de Informații și Securitate, vom activa în cadrul legal și vom combate aceste toate afirmări pe care le-ați enunțat dumneavoastră.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

În continuare, domnule Țap, vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Nu am o întrebare, rog să mă înscrieți pentru o luare de cuvînt.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos Secretariatul să-l înscrieți cu luare de cuvînt pe domnul Țap.

Vă mulțumesc frumos.

În continuare, domnule Boțan, vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule candidat la funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate,

Vă voi adresa niște întrebări care, de obicei, sînt adresate candidaților în această funcție și ele rezultă din prevederile legale.

După cum bine cunoașteți, în conformitate cu articolul 3 din Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, unul din principalele principii de activitate este cel al nonpartidismului. Conform articolului 14 alineatul (6) din aceeași lege se prevede: „Colaboratorii Serviciului nu pot face parte din partide și din alte organizații social-politice”. Prevederi similare se regăsesc și în Legea privind organele securității statului.

Întrebarea mea este: din ce partide politice ați făcut parte pînă în prezent și dacă, la moment, mai sînteți membru al vreunui partid politic?

Vă mulțumesc.

Domnul Vasile Botnari:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Am făcut parte dintr-un partid politic – Partidul Democrat din Republica Moldova, la moment nu fac parte din nici un partid.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Precizare sau a doua întrebare, domnule Boțan, vă rog frumos.

Domnul Roman Boțan:

A doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Înainte de a pune întrebarea, vreau să atrag atenția, am să rog colegii și, în primul rînd, președinții și secretarii fracțiunilor să anunțe colegii că votul va fi imediat după întrebări și răspunsuri, ca să nu ținem colegii aici, în plenul Parlamentului, numirile vor fi imediat, ca după aia să revenim la ora votului mai tîrziu, acea agreată.

Domnule Boțan,

Vă rog frumos, a doua întrebare.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc pentru răspuns.

A doua întrebare, la fel, este o întrebare care, de obicei, este adresată unui viitor director al Serviciului de Informații și Securitate și se referă la faptul că serviciile de inteligență, de obicei, datorită naturii, activității, au fost mai întotdeauna privite de societate cu anumit scepticism, mai ales în regimuri nedemocratice, nu-mi mai aduc aminte ce reprezenta NKVD-ul sovietic. Activitatea Serviciului nu poate și nici nu trebuie să fie utilizată eventual ca o bîță politică de către decidenții politici.

Întrebarea este: ce măsuri veți întreprinde dumneavoastră, în caz că veți fi numit în această importantă funcție, pentru ca aceste lucruri invocate mai sus să nu se întîmple niciodată?

Vă mulțumesc.

Domnul Vasile Botnari:

Domnule deputat,

Vă mulțumesc.

Pot să vă asigur una că, în cazul în care voi fi acceptat, vom activa strict conform legislației și nu vom fi folosiți nici ca bătă, nici în alt mod.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Boțan,

Nu mai aveți precizări? Precizare?

Da, vă rog frumos, un minut.

Domnul Roman Boțan:

Domnule candidat,

În cazul în care veți fi numit în funcția de director, bineînțeles că v-aș solicita să aveți grijă de interesele naționale ale Republicii Moldova și de angajații acestui Serviciu.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, domnule președinte Voronin, vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Vladimir Voronin:

Da, eu... De fapt, domnule Candu, de procedură puțin. Dar cu ce ocazie doamna Raisa Apolschii stă la tribună, dar candidatul stă în sală? Dumneaei a raportat, ar fi bine să se așeze.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Vladimir Voronin:

Nu, asta ca un fel de ... opinie.

Domnul Andrian Candu:

Cu ocazia care este prevăzută în Regulamentul Parlamentului. Este așa ocazie.

Vă mulțumesc frumos.

Vă rog frumos, întrebare.

Vă rog.

Domnul Vladimir Voronin:

Așa ocazie nu este, mata ai inventat.

Eu către domnul candidat... Că nu-l văd, pur și simplu, iată acolo este un ... de acesta, cum se cheamă, un „архитектурное излишество” și nu se

vede nici capul lui, dar el așa-i de „smelii” că nici nu se scoală în picioare, vezi? Da, și vrei să-i dați gradul de general.

Domnule Botnari,

Tot o solicitare, tot așa un fel de îndrumare, din 2010 pînă actualmente Serviciul acesta este condus de specialiști din România și din Statele Unite ale Americii. Dumneavoastră o să mergeți tot pe această cale ori totuși el o să deservească Republica Moldova și poporul Republicii Moldova, interesele noastre naționale?

Domnul Vasile Botnari:

Vă mulțumesc de întrebare.

Vreau să vă asigur una că Serviciul de Informații și Securitate va apăra interesele Republicii Moldova și nu ale altui stat.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, doamna Zotea, vă rog frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Botnari,

Salariul dumneavoastră de la „Moldovagaz”, cu siguranță, a depășit și depășește de cîteva ori salariul pe care îl veți avea la SIS. Spuneți-mi, vă rog, ce v-a motivat sau ce v-a determinat să acceptați această funcție și să plecați de la „Moldovagaz”?

Domnul Vasile Botnari:

Da, vă mulțumesc.

Referitor la salariu, încă nu cunosc ce salariu va fi la Serviciul de Informații și Securitate, poate va fi mai mare decît la „Moldovagaz”.

... ceea ce m-a determinat – o provocare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

A doua întrebare, doamnă Zotea.

Vă rog frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc.

Domnule Botnari,

Spuneți-mi, vă rog, care vor fi prioritățile dumneavoastră și dacă aveți acel plan de acțiuni? Cel puțin, venind în Parlament și acceptînd votul

deputaților, cu siguranță, vă gândiți la niște priorități importante sau un prim-plan, care vor fi adoptate, cel puțin, în cel mai scurt timp.

Spuneți-ne, vă rog, care vor fi acestea pe perioada mandatului pe care îl veți deține de 5 ani?

Mersi.

Domnul Vasile Botnari:

Vă mulțumesc, doamnă deputat.

După cum cunoașteți, anterior nu am activat în Serviciul de Informații și Securitate și n-am colaborat cu ei. De aceea astăzi să spun că am un program pentru următorii 5 ani, nu pot. Dar vă asigur una că, în cazul în care voi fi acceptat, eu cred că într-un timp scurt, de o lună de zile, voi veni în fața comisiei și voi prezenta prioritățile și care va fi planul de acțiuni pe următorii 5 ani de zile.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Și ultima intervenție.

Domnule Novac,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Grigore Novac:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule candidat,

În ultimii ani, în Republica Moldova au avut mai multe acțiuni cu caracter antistatal și aici, dacă ar fi să le enumerăm, așa, pe scurt, am asistat la decuparea Stemei de Stat de pe Drapelul oficial al Republicii Moldova, am fost martorii mai multor marșuri cu caracter antistatal, am asistat și la așa-numitele declarații de unire cu un stat vecin, se tot vorbește, mai multă informație a apărut în mass-media referitor la finanțarea din exterior a diferitor ONG-uri, care, în esență, cer lichidarea statului Republica Moldova, am asistat și la implicarea cetățenilor străini în treburile interne ale Republicii Moldova și pe arena politică a Republicii Moldova.

Deci, prin urmare, întrebarea ar fi următoarea: dacă aveți dumneavoastră o viziune aparte ori o strategie, așa zice eu, care ar veni să contracareze aceste elemente antistatale care, în esență, subminează caracterul suveran și independent al Republicii Moldova?

Vă mulțumesc.

Domnul Vasile Botnari:

Da. Vă mulțumesc, domnule deputat.

Vreau să vă asigur că activitatea mea, în cazul în care voi fi acceptat, va fi în cadrul legal, ceea ce prevede legea. Dar vă asigur una, perceperea mea, că Serviciul de Informații și Securitate trebuie să combată toate amenințările care vin și din interior, și din exterior.

Este important ca cetățeanul din Republica Moldova să se simtă protejat în Republica Moldova, că statul depune efort ca el să fie protejat de toate amenințările care vin ori din afară, ori dinăuntru.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Dacă aveți alte întrebări sau precizări.

Vă rog frumos, precizare, domnule Novac.

Poftiți.

Domnul Grigore Novac:

Da. Domnule candidat,

În principiu, dumneavoastră ați spus ceea ce este firesc să fie și să se întâmple, dar nu am auzit dacă aveți o strategie. Și chiar eu sînt sigur că ele o să continue în următoarea perioadă și o să vedeți că mai ales în toamnă, bănuiesc eu, pe la sfîrșitul anului, prin decembrie, o să fie iarăși o acutizare de asta, de toamnă, în jurul unei sărbători și o să vedeți cîte o să se întâmple. De aceea cred eu și sper că veți face tot posibilul, conform legislației, cum ați zis, pentru a contracara.

Întrebarea a doua ar fi ceea ce ține de faptul dacă dumneavoastră mai dețineți o cetățenie în afară de cetățenia Republicii Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Dacă da, care, a cui stat. Am înțeles.

Domnul Vasile Botnari:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Dețin numai o cetățenie a Republicii Moldova. Alte cetățenii, ale altor state, nu dețin.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Novac,

Ultima precizare.

Domnul Grigore Novac:

Pur și simplu, noi am asistat nu demult la discutarea unui așa-numit proiect cînd ofițerilor SIS li se permitea dubla cetățenie, ceea ce, în opinia

noastră, este total inacceptabil. Și cred eu că poziția dumneavoastră este aceeași ori este alta?

Domnul Vasile Botnari:

Vă asigur că am o poziție ... dar nu o să spun acum.

Domnul Andrian Candu:

În limba engleză se zice „smart”.

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim, doamnă Apolschii.

Vă mulțumim, domnule Botnari.

Dragi colegi,

Așa precum am zis și v-am propus, să trecem la procedura de vot dacă...

Dar înainte de vot, domnul Țap are o luare de cuvînt.

Domnul Iurie Țap:

Voiesc mai întîi să precizez pentru unii colegi din sală că nu ține de competența sau de vrerea lui să vorbesc sau să nu vorbesc de la această tribună și-i îndemn să manifestăm mai multă înțelegere, mai multă toleranță și acel statut al deputatului să-l materializăm prin faptele noastre. Vă rog mult și vă îndemn.

Stimați colegi,

Problema numirii directorului Serviciului de Informații și Securitate nu aș vedea-o ca una simplă, ordinară, dincolo de nume, dincolo de persoană concretă.

Primul lucru ce mă deranjează și ce ne deranjează, pe care am discutat, este faptul ce se produce cu acest Serviciu pe perioada a mai puțin de un an de zile cu aceste schimbări de șefi.

Este o problemă majoră care vorbește sau este temperatura în cazul cetățeanului, omului, persoanei. Aceasta vorbește despre faptul că treburile în statul Republica Moldova vorbesc despre... statul ca mecanism, vorbesc despre democrația, ca instituție, este pusă în pericol și, în acest sens, voi face trimitere la aspirațiile noastre, fiindcă noi ne dorim să fim membri ai Uniunii Europene.

Sînt 3 poziții sau 3 obiective, 3 piloni de bază: drepturile omului, democrația și statul de drept.

În acest context, vin să atenționez despre faptul că este pusă în pericol anume democrația – fundamentul statului de drept și voi argumenta. Concentrarea puterii este una foarte mare, este supraconcentrare.

Majoritatea parlamentară, care, de altfel, nu are votul cetățeanului, a creat Executivul. Deci Legislativul, Executivul și în cazul dat autoritățile statului, autoritățile autonome ale statului care sînt numite, sînt influențate de majoritatea parlamentară, și aici voi numi și CNA, aici voi numi și celelalte autorități, chiar și autoritățile independente, cum ar fi Curtea Constituțională, cum ar fi și Curtea Supremă de Justiție, cum ar fi și Consiliul Superior al Magistraturii, spre regret, sînt influențate.

Această problemă majoră peste care trecem ușor, stimați colegi, și mă adresez, în special, și societății, mă adresez și către cetățeni, această concentrare a puterii o să dea rău de tot, fiindcă o să vină o dictatură latentă care, pînă la urmă, o să prăbușească Republica Moldova.

Și mă adresez și către majoritatea parlamentară, în special către Partidul Democrat: nu este în interesul Partidului Democrat să facă această supraconcentrare. Și era normal să fie o altă abordare, pentru că trebuie să demonstrăm atît țării la general și opoziției, dacă vreți, acea deschidere pentru a respecta acele prevederi la care m-am referit. Vorbeam despre drepturile omului, despre democrație, despre statul de drept.

Trebuia să demonstrăm în anumite autorități că promovăm profesioniști, profesioniști de carieră, oameni care au competența respectivă și care, la sigur, n-o să fie posibil de influențat. Acesta trebuie să fie mesajul, dacă vreți, de deschidere pentru o ... a unifica eforturile tuturor și a edifica acel stat de drept pe care ni-l dorim.

În rest, de fapt, și atenție la ceea ce spun partenerii de dezvoltare, și o să reproduc cuvintele Federicăi Mogherini, care după semnarea memorandumului a spus foarte clar: „Se cer eforturi puternice naționale ale autorităților statului pentru reforme credibile”. Acestea au fost cuvintele Înaltului Oficial european. Le repetă mai des, partenerii noștri de dezvoltare. Este foarte important să le auzim.

Și în acest sens, voi finaliza. Deci democrația, de fapt, trebuie să fie una pe potriva Constituției, pe potriva, dacă vreți, valorilor europene și, în special, prin asigurarea echilibrului puterilor. Și aceste puteri să fie create prin instrumente democratice... majoritate parlamentară, prin scrutin electoral, executiv care să aibă suportul ori puterea trebuie să aibă legitimitate.

Atunci cînd avem putere care nu are legitimitate și care creează autorități ale statului, fără această legitimitate, aici vine pericolul mare pentru democrație.

Or, o democrație viciată va afecta grav viitorul Republicii Moldova.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul pentru a trece la procedura de vot.

Înainte de vot, rog...

Dragi colegi,

Vă rugăm foarte mult, potrivit procedurii...

Dragi colegi din Frațiunea Partidului Socialiștilor,

Vă rugăm frumos, potrivit procedurii, așezați-vă la locurile pe care le aveți, pentru a trece la procedura de vot.

În mod regulamentar, înainte de vot, trebuie să constatăm cvorumul și prezența în sală. (*Gălăgie în sală.*)

Rog frumos, numărătorii, să ne dați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 14.

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 22.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 77 de deputați în sală.

Dragi colegi,

Se supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, proiectul nr. 136 din 2 mai 2018, fiind vorba de Vasile Botnari.

Cine este pentru a adoptat acest proiect de hotărîre, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 3.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 53 de voturi, proiectul de Hotărîre nr. 136 din 2 mai 2018 privind numirea în funcția de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova a domnului Vasile Botnari a fost adoptat.

Dragi colegi,

Potrivit Legii cu privire la Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, articolul 13 din această lege, persoana, care a fost numită în funcție de Parlament, urmează să depună jurământul.

Îl rugăm pe domnul Vasile Botnari să se prezinte în fața plenului Parlamentului, la tribuna principală, pentru a depune jurământ în fața Parlamentului.

Domnul Vasile Botnari – *director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova:*

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei”.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Vasile Botnari,

Vă dorim succese, realizări frumoase și felicitări cu numirea în funcție! (*Aplauze.*)

Să fie într-un ceas bun și doar în interesul Republicii Moldova.

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Trecem la următorul subiect de pe ordinea de zi, în mod special, mă refer la **subiectul nr. 4, proiectul de Hotărîre privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, proiectul nr. 130 din 25 aprilie 2018.**

Prezintă proiectul de hotărîre doamna Raisa Apolschii.

Vreau să vă anunț, dragi colegi, că în sala plenului îl avem și pe domnul Ion Druță, la tribună, în loja instituțiilor, partea dreaptă. Și dacă, bineînțeles, sînt întrebări în adresa candidatului, vă rog frumos să le puneți.

Doamnă Apolschii,

Vă rog frumos, poftiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Hotărîrea... Proiectul de hotărîre îl dau citire: „privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție

În temeiul articolului 116 alineatele (4) și (5) din Constituția Republicii Moldova, al articolelor 9 și 9¹ din Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre

Articolul 1. – Domnul Ion Druță se numește în funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție pe un termen de 4 ani.

Articolul 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

Raportul comisiei îl prezintă onoratului Plen asupra acestui proiect de hotărâre.

Comisia a examinat proiectul de Hotărâre privind numirea în funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție și, prin acest proiect, se propune numirea domnului Ion Druță în funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu articolul 116 alineatul (4) din Constituție și articolele 9 și 9¹ din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Președintele este numit în funcție de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pentru un mandat de 4 ani.

La funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție pot candida judecătorii selectați în baza concursului organizat de Consiliul Superior al Magistraturii.

În acest context, comisia a examinat Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 210/11 din 25 aprilie 2018 cu privire la desfășurarea concursului pentru suplinirea funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție, prin care a fost propusă candidatura judecătorului Ion Druță pentru numirea în funcția menționată.

În rezultatul celor expuse, comisia a decis, cu majoritatea voturilor, să propună plenului Parlamentului proiectul de hotărâre pentru examinare și adoptare... pardon, pentru examinare și adoptare proiectul de Hotărâre nr. 130 din 26 aprilie 2018.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Dacă sînt întrebări în adresa doamnei Apolschii sau în adresa candidatului, vă rog frumos.

Și prima intervenție – din partea domnului Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc mult.

Am o întrebare către domnul Druță.

Domnule Druță,

Dumneavoastră aspirați la o funcție sau la funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție... *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, tehnicienii, porniți microfonul domnului Deliu.

Vă rugăm frumos, încă o dată.

Poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule Druță,

Dumneavoastră aspirați la funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție – cea mai înaltă instanță din sistemul judecătoresc.

Și sper că cunoașteți care este opinia cetățenilor față de sistemul judecătoresc din Republica Moldova – justiție selectivă, justiție la comandă. Și aceasta nu o spun doar cetățenii, dar o spun și partenerii noștri de dezvoltare.

Am să dau citire dintr-o declarație a delegației Uniunii Europene: „Ne așteptăm ca autoritățile din Moldova să consolideze independența și responsabilitatea sistemului judiciar, luând măsuri suplimentare pentru a restabili încrederea publică, pentru a preveni justiția selectivă și pentru a lupta împotriva corupției.”

La fel, doamna Mogherini, cu referire la cazul Domnicăi Manole, s-a expus în felul următor: „Evoluțiile recente în domeniul justiției în Republica Moldova nu fac nimic pentru a risipi îngrijorarea exprimată de Consiliul de Afaceri Externe privind lipsa de independență a sistemului judiciar și a instanțelor de judecată”.

Acum, în eventuala dumneavoastră numire în această funcție, ce veți întreprinde pentru ca, în continuare, starea de lucruri în justiție să se schimbe?

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, acum, domnule Druță.

Poftiți.

Domnul Ion Druță – *candidat la funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție:*

Domnule deputat,

Dacă voi fi ales în calitate... în funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție, voi promova cele începute din 2012. Deci din 2012 noi avem o îmbunătățire a legislației, avem unificarea practicii judiciare, însă ea urmează a fi promovată, atât la nivelul Curții Supreme de Justiție, atât în instanță, cât și la justițiabili.

Și cred că în acest sens vom reuși și cu organizațiile internaționale cu care conlucrez în calitate de Președinte al Asociației judecătorilor din 2012... de când am fost ales.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Deliu,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Tudor Deliu:

O precizare, nu am a doua întrebare.

Vreau să vă cred, domnule Druță.

Dar, totuși, se pare că este foarte mult de lucru în acest sistem că a ajuns ca cetățeanul simplu din Republica Moldova să bată drumurile pentru a-și căuta dreptate, lucru care a fost menționat astăzi și la începutul ședinței, privind respectarea drepturilor omului, care are o tangență nemijlocită cu sistemul judiciar din Republica Moldova.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, domnul Carp, vă rugăm frumos, 2 minute, poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Către doamna Apolschii.

Doamnă președinte,

În condițiile când a fost depus un singur dosar la acest concurs, nu ați luat în calcul anunțarea unei noi date pentru organizarea acestui concurs, în sensul că poate mai venea altcineva? Bine, prima dată nu a venit lumea să depună, fiind intimidat sau mai știind din start cine va fi, că la noi așa, noi știm dinainte cine o să fie în anumite funcții și la Curtea Constituțională, și în altă parte.

Nu ați luat în calcul că există o singură candidatură și era necesar de repetat concursul propriu-zis?

Doamna Raisa Apolschii:

Comisia juridică, numiri și imunități, conform legii, urmează să examineze demersul Consiliului Superior al Magistraturii care e entitate indicată de a desfășura concursul, a nominaliza persoana și a înainta către Parlament.

Ceea ce vorbiți dumneavoastră depășește Comisia juridică și nu am nici o abilitate, nici membrii comisiei să facă acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Carp,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Lilian Carp:

A doua întrebare. Noi cunoaștem, doamnă Apolschii, numele Ion Druță este legat cu mai multe dosare cu renume care au fost în Republica Moldova, așa cum au fost cu „Aroma Floris”, a mai fost cu încercarea punerii unei datorii pe o firmă din Letonia de 4 milioane lei și pînă la urmă la CEDO a fost declarată inadmisibilă și dosarul pierdut, dar mai sînt și alte acte de eroism.

Atunci cînd totuși în comisie s-a discutat, nu ați luat toată această activitate a domnului Ion Druță, pentru că fiind incompatibilă cu funcția la care este el propus, chiar dacă dumneavoastră spuneți că nu este comisia cea care decide pînă la urmă – este candidatura, vine și dumneavoastră doar o prezentați aici în plenul Parlamentului. Nu ați luat toate acestea în calcul... activitatea domnului Ion Druță și cu aceste încălcări pe care le-a avut în funcția pe care a deținut-o? Și aceasta nu demonstrează că este persoana cu integritate care ar putea să dețină așa o funcție înaltă în stat.

Doamna Raisa Apolschii:

Îmi pare rău, stimate coleg, dar iar am să fac trimitere la lege care nu mă obligă să fac acest lucru – este una. Noi sîntem juriști după profesie, spre deosebire de mulți colegi din sala respectivă, de asta, la moment nu avem nici un temei juridic de a considera că persoana respectivă nu este integră, eu mă refer la hotărîrea instanțelor, așa cum prevede legea. Și în această situație ce poate să... dacă este expres indicat în lege ce are de făcut Comisia juridică, numiri și imunități și ce are de făcut Consiliul Superior al Magistraturii, de asta cred că revenim iarăși la reglementările legale de care ne ghidăm în activitate.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnule Țap, vă rugăm frumos.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Eu, de fapt, am să vă rog să mă înscrieți pentru luare de cuvînt, că am două întrebări și ca să nu depășim limita, o să utilizez acolo timpul.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Secretariatul,

Vă rugăm frumos, înregistrați-l pe domnul Țap cu luare de cuvânt.

Domnule Pistrinciuc,

În continuare, vă rugăm.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Stimate domnule judecător,

Ceva timp în urmă, dumneavoastră ați fost semnatarul unei declarații prin care somați Delegația Europeană în Republica Moldova privind neimixtiunea într-un caz. Ne aducem aminte, era vorba de cazul Filipov de la sud care a stîrnit foarte multe discuții atît în mediul diplomatic, cît și în cel public.

Astăzi, candidați la o nouă funcție care presupune nu doar actul justiției de care veți fi responsabil, dar inclusiv va trebui să comunicați cu foarte multe organizații internaționale, cu parteneri de-ai noștri de dezvoltare. Și țin să vă amintesc că aceste organizații nu fac ceva să ne impună, noi solicităm asistență, inclusiv pentru reformarea justiției, noi vrem să fim țară europeană, asociată sau chiar membră a Uniunii Europene.

V-ați revăzut atitudinea? Au dreptul instituțiile europene să comenteze anumite decizii controversate din sistemul judiciar sau nu? Care este părerea dumneavoastră?

Domnul Ion Druță:

Domnule deputat,

Îmi cer scuze, eu nu am spus că nu are dreptul să facă intimidare, pur și simplu am spus atunci că este prematur, deoarece hotărîrea nu era definitivă, urma dosarul să se examineze la Curtea Supremă de Justiție.

Cît privește conlucrarea cu organizațiile internaționale, credeți-mă, ca Președinte al Asociației Judecătorilor, noi conlucrăm atît cu Fundația IRZ, atît cu USAID-ul, cu toate organizațiile internaționale care sînt în Republica Moldova.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim, domnule Pistrinciuc, vă mulțumim foarte mult.

În continuare, doamnă Ciobanu, vă rugăm.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule magistrat,

Eu chiar nu am vrut să vă adresez nici o întrebare, fiindcă nici în visele mele de groază nu mi-aș fi închipuit că dumneavoastră veți candida la o asemenea funcție. Oricum, vreau să explicați cetățeanului statului Republica Moldova, domnule judecător, cum se poate să-ți ridici o casă boierească în 2012, cu valoare cadastrală de 4 milioane de lei, în timp ce salariul dumneavoastră anual nu depășea 200 mii de lei?

Domnul Ion Druță:

Doamnă deputat Ciobanu,

Vreau să vă spun că inițial, în 2003, când a apărut legea că să îmi declar toate averile care le am și toate bunurile care le am, am declarat casa și automobilul care-l dețin. Și credeți-mă că, ulterior, pe parcursul anilor, am fost supus la foarte multe verificări și nu am avut nici o obiecție față de declarațiile mele.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Ciobanu,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Doamna Maria Ciobanu:

La așa-zisul concurs, domnule magistrat, ați fost întrebat de ce doar dumneavoastră ați depus actele pentru a participa la așa-zisul concurs, fiindcă, de fapt, dumneavoastră fiți de acord cu mine, concursul presupune, cel puțin, două persoane să participe și dumneavoastră ați spus că calitățile personale.

Domnule magistrat,

Știu că o să vă supere ceea ce urmează să vă spun, dar vă spun că așa este. De fapt, tupeul dumneavoastră depășește orice imaginație. Dumneavoastră chiar nu trebuia să fiți azi în sala de ședințe a Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Vă rog frumos să păstrăm limita decenților și a unor reguli de etică, pe care noi toți trebuie să le respectăm fără a acuza pe nimeni și fără a blama, și fără a insulta.

Vă rog frumos, domnule Ghimpu, dacă aveți întrebări, poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Domnule Druță,

Cred că o să fiți de acord cu mine că nu există nimic mai important decît libertatea și dreptatea pe care vrea să o simtă fiecare cetățean, adică drepturile și libertățile omului.

Întrebarea mea este următoarea: sînteți de acord cu cele relatate în raportul Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii sau nu, ce ține de libertatea omului, de presa liberă, de dosare penale selective, pătinoare, de tot ceea ce se întîmplă la noi în Republica Moldova? Și asta datorită justiției pe care o avem, care dumneavoastră vreți să deveniți Președintele Curții Supreme. Și cum va fi mai departe? Va fi așa, ce e scris în raportul Departamentului sau vor fi schimbări? Vom simți noi totuși că trăim într-un stat de drept și democratic?

Mulțumesc.

Domnul Ion Druță:

Am speranța că vor fi schimbări, domnule deputat. Și am toate calitățile pentru a face așa ceva.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Ghimpu,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Știți, eu vă cunosc și cunosc foarte mulți judecători, procurori, fiindcă am aceeași profesie ca și dumneavoastră – jurist. Problema nu e în calități, problema e în caracter. La noi lipsește caracterul. Calități – a fi om deștept și a judeca pe unii, încă asta nu înseamnă că ești prost. Vorbim de caracter.

Doar am ajuns pînă la aceea că și avocații au anunțat și grevă, și au spus că 98% din dosare merg oamenii închiși, îs pline pușcăriile, mai mulți decît era pe timpul Uniunii Sovietice. Despre asta eu vorbesc, nu de calitate. De caracter, de a nu executa o comandă politică. Asta eu vorbesc – caracter.

Vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Doamnă Zotea,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc frumos.

Spuneți-ne, vă rog, domnule Druță, dacă astăzi ați lua aceeași decizie care ați avut-o în 2016, când erați în funcția de magistrat și când ați făcut parte din acel complet de judecată, când ați obligat statul să transfere companiei „Basconslux” peste 14 milioane de lei pentru demolarea stadionului republican?

Domnul Ion Druță:

Doamnă deputat,

Îmi cer scuze, hotărîrea este în vigoare, am participat ca membru și nu am dreptul să o comentez.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Doamnă Zotea,

Dacă nu mai aveți întrebări sau precizări.

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Druță.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Apolschii.

Înainte de a încheia dezbaterile la acest subiect, avem o luare de cuvînt.

Și-l invităm la tribuna principală pe domnul Țap.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Dragi colegi,

Dacă deputații nu revin în sală, atunci voi amîna ora votului ... votul respectiv pentru mai tîrziu. Dacă nu, vă rog frumos să asigurați prezența în sală după luarea de cuvînt.

Vă rugăm frumos, domnule Țap, poftiți.

Șapte minute la dispoziție.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Curtea Supremă de Justiție are un loc aparte în sistemul autorităților judecătorești, or, aici, în ultima instanță, se face dreptatea. În acest context, numirea Președintelui Curții Supreme de Justiție este de o importanță deosebită.

Aș vrea să fac și o paranteză, evident Constituția prevede principiul separației puterilor, dar, totodată, acest principiu prevede colaborarea acestora, dar și controlul reciproc prin instrumentele adecvate pe care

trebuie să le cunoaștem și să le utilizăm adecvat, numirea prin plenul Parlamentului este unul dintre aceste instrumente. Și ceea ce facem noi aici este foarte important, este legal, dar și este necesar. Și eu aș vrea să atenționez colegii, majoritatea parlamentară în special, asupra importanței problemei.

Voi face trimitere la același Memorandum, despre care am vorbit astăzi, semnat între Uniunea Europeană și Republica Moldova, și pe care majoritatea parlamentară și guvernarea îl are ca obiectiv pentru implementare. La articolul 17, acțiunea 17, memorandumul prevede, citez: „Pentru a promova un sistem bazat pe merit și transparent pentru selecția și promovarea judecătorilor, Consiliul Superior al Magistraturii va revizui criteriile cuprinse în Decizia 211/8 din 5 martie 2013 pentru selectarea și promovarea judecătorilor, aducându-le în conformitate cu standardele internaționale și cele mai bune practici”.

De aceea am propus, săptămîna trecută, audierea implementării Planului național pentru punerea în aplicare a Acordului de Asociere. Pentru că noi, pe de-o parte, vociferăm obiective frumoase, dar, pe de altă parte, prevederile memorandumului, Planului de acțiuni care trebuie să transpună Acordul de Asociere, să pregătească acea asociere, de fapt, le uităm, nu sînt realizate.

Și în acest context, revin și la acea întrebare care a fost formulată și despre care am vorbit de mai multe ori – concurs cu o singură persoană. Criză de judecători buni în Republica Moldova? La sigur nu. Și atunci ce avem? Neîncredere în organizatorii concursului? Sau frica? Despre ce fel de democrație atunci putem vorbi cînd la nivelul Președintelui Curții Supreme de Justiție în concurs pentru această funcție nu se antrenează mai mulți judecători buni, pe care, la sigur, îi avem în Republica Moldova.

Iată de ce vorbesc permanent despre caracterul viciat al democrației din Republica Moldova, aici este acel pericol major asupra căruia trebuie să stăruim. Și voi veni și cu argumente ale autorităților competente ale statului.

Insistam audierea raportului Centrului Național Anticorupție și a fost refuzat. Voi cita din acest raport la capitolul „Aplicarea pedepselor cu amendă”, citez: „Datele denotă că, pe de-o parte, legiuitorul înăsprește sancțiunile financiare pentru infracțiunile de corupție, iar, pe de altă parte, justiția le aplică în descreștere. În atare circumstanțe politicile penale ale statului rămîn a fi ineficiente în vederea descurajării fenomenului corupției prin excluderea caracterului profitabil al acestuia”.

De fapt, politicile sînt blocate, politicile nu se realizează, sînt ineficiente. Și atunci noi vorbim despre lupta cu corupția? Aici Curtea Supremă de Justiție are un rol deosebit și aceasta era ca și o întrebare, pentru că aceasta, de fapt, spune că, pînă în prezent, Curtea Supremă de Justiție nu și-a făcut datoria.

Și mai departe voi cita din raportul Procuraturii Generale pentru anul 2017, citez, deci pagina 77: „Cauze care au generat adoptarea soluțiilor de achitare, referitor la prestația instanței de judecată. Aprecierea diferită în majoritatea cazurilor unilaterală, neobiectivă și fără o analiză corespunzătoare a problemei, a probelor sau, în general, fără o apreciere a acestora”. Iată ce spune Procuratura Generală despre înfăptuirea justiției în Republica Moldova. Și aceasta este obligativitatea, rolul Curții Supreme de Justiție.

În același context, mă voi referi și la poziția 12 „Factorii care influențează negativ activitatea Procuraturii în domeniul urmăririi penale”. Pagina 70. „Practica judecătorească neuniformă, divergențe la interpretarea normelor legale”. La fel este obligativitatea Curții Supreme de Justiție să realizeze acest lucru.

Aș putea să mai aduc exemple, dar spuneam: Procuratura Generală, Centrul Național Anticorupție, partenerii de dezvoltare. Or, Curtea Supremă de Justiție are rezerve esențiale în asigurarea înfăptuirii justiției în Republica Moldova, altfel democrația, despre care noi vorbim, va fi una viciată.

Iată de ce, domnule Druță, dacă majoritatea parlamentară vă va acorda acel suport, dumneavoastră sînteți obligat să lucrați asupra acestor obiective pe care Curtea Supremă de Justiție, pînă în prezent, nu le-a realizat. Dumneavoastră, ca membru al Curții Supreme de Justiție, aveți și responsabilitate în acest sens, pentru că trebuie să cunoașteți despre aceste probleme, trebuie să cunoașteți ceea ce scriu aceste rapoarte, aceste autorități ale statului. Și în cazul cînd dumneavoastră nu ați reacționat, nu ați luat atitudine, eu am rezerve mari cum dumneavoastră, în calitate de Președinte al Curții Supreme de Justiție, veți putea realiza aceste obiective.

Stimați colegi din majoritatea parlamentară,

De fapt, este foarte important să fim atenți la ceea ce spunem și la ceea ce facem. Avem o discrepanță majoră și v-am citat din rapoartele autorităților statului și mă întreb eu adesea, oare nu de aceea refuză majoritatea parlamentară să audieze rapoartele CNA-lui, Procuraturii Generale, altor autorități competente ale statului?

Deci noi vom insista în continuare, dincolo de cine este majoritate parlamentară, dincolo de cine guvernează, ca democrația să fie una conformă și să fie pe potriva intereselor cetățenilor.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 130 din 25 aprilie 2018 cu referire la acest proiect de Hotărîre privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție.

Și, precum am agreat, putem trece la procedura de vot. Însă, înainte de a vota, rog colegii să-și ia locul, toți colegii să-și ia locul, iar numărătorii să ne dea prezența pe sectoare.

Pe sectorul nr.1, vă rugăm frumos, domnule Lipskii, dacă dumneavoastră ați putea să ne dați prezența pentru sectorul nr. 1. Prezența pe moment.

Domnule Sîrbu,

Domnule Mocanu,

Pe sectoarele dumneavoastră, vă rog frumos.

Domnul Oleg Lipskii:

– 14.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr.1 – 14.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 42.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr. 2 – 42.

Sectorul nr.3?

N u m ă r ă t o r i i:

– 20.

Domnul Andrian Candu:

Pe sectorul nr. 1 rectificare, vă rog frumos.

Domnule Lipskii,

Vă rog frumos, spuneți-ne în microfon.

Domnul Oleg Lipskii:

– 15.

Domnul Andrian Candu:

15 pe sectorul nr.1.

Vă mulțumim frumos.

77 de deputați în sală.

Vă mulțumesc frumos.

Vă rog frumos să vă luați locul.

Și voi supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de

Justiție, fiind vorba de domnul Ion Druță. Proiect nr. 130 din 25 aprilie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rog frumos numărătorii să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Primul sector – 3.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 53 de voturi, proiectul de Hotărîre privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, în persoana domnului Ion Druță, proiectul nr. 130 din 25 aprilie 2018 a fost votat și adoptat.

Domnule Druță,

Vă felicităm, vă dorim succese, realizări frumoase pentru viitor și doar succese pe tărîmul justiției. Și, într-adevăr, așa cum a fost discutat astăzi și în plenul Parlamentului, avem nevoie și de măsuri radicale pentru a simți îmbunătățire pe domeniul justiției.

Vă mulțumim foarte mult că ați fost alături de noi. Și felicitări încă o dată. Succese! (*Aplauze.*)

Dragi colegi,

Să trecem la subiectele care sînt pe ordinea de zi, de la începutul ordinii de zi, și anume subiectul nr. 1, **proiectul nr. 970 din 27 aprilie 2018**. De fapt, **este vorba despre Legea nr. 60, care a fost adoptată de Parlament la 5 aprilie 2018, cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative**. Acest proiect de lege se referă la... **anterior, la proiectul de Lege nr. 360 din 23 noiembrie 2017**.

El a fost retrimis de Președintele Republicii Moldova în adresa Parlamentului pentru a fi reexaminat.

Și-l rog foarte mult pe domnul Maxim Lebedinschi, reprezentantul Președinției, să ne prezinte care este viziunea Președintelui Republicii Moldova, care sînt argumentele expuse.

Vă invităm la tribuna principală.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Dragi colegi,

Numai puțin, domnule Lebedinschi.

Luînd în considerare că este ora 11.40, cu proiectele de legi care au mai rămas să fie examinate, vă propun ora votului la ora 14.00.

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Lebedinschi,

Poftiți.

Domnul Maxim Lebedinschi – *consilier al Președintelui Republicii Moldova în domeniul juridic și relațiilor instituționale, reprezentant al Președintelui Republicii Moldova în relațiile cu Parlamentul și Guvernul:*

Bună ziua.

Și mulțumesc, domnule Președinte Candu.

Stimați deputați,

La 5 aprilie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 60 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, în special referindu-se la Legea nr. 728 cu privire la pomicultură, Legea viei și vinului nr. 57, Legea nr. 68 despre semințe.

Aceste proiecte, în mod direct, vizează liberalizarea pieței soiurilor de plante și în procesul de examinare a acestei legi am constatat următoarele. Republica Moldova deschide unilateral piața pentru soiurile înregistrate în Catalogul comun al soiurilor de plante agricole al Uniunii Europene, pe când țările ce au aderat anterior la Uniunea Europeană au acceptat această deschidere doar la momentul preaderării sau aderării la Uniunea Europeană.

Catalogul comun este elaborat în baza cataloagelor naționale ale statelor membre, Directiva 2002/53/CE a Consiliului din 19 iunie 2002.

Astfel zis, deschiderea pieței unei țări prevede viceversa, fapt ce constituie un element foarte important în relațiile economice, mai ales, cu seamă, dacă considerăm că pentru Republica Moldova piața agricolă este una din domeniile strategice.

Este evident faptul că și la momentul unei eventuale aderări acest segment va fi necesar de a fi evaluat și condiționat în modul în care va avantaja în mod exclusiv Republica Moldova.

Presingul unilateral impus instituțiilor și companiilor naționale ... elaborează soiuri de plante, precum și producătorilor de semințe și material săditor va fi imens mai ales când aceștia sînt într-o stare precoce de dezvoltare.

Este prea mare miza pentru acest segment pentru a nu-i acorda o atenție sporită. Nu avem motive de a presa producătorul autohton, ci este necesar de a-l proteja, de a-l stimula și de a-l facilita prin măsuri legislative, normative, subvenționări financiare, mecanisme de protecție a dreptului de autor, suport în colectarea redevențelor pentru soi și altele.

Pot să exemplific inclusiv practica anterioară. Aproximativ 4 ani în urmă Republica Moldova deținea în jur de 2/3 din importul în statul Belarus a semințelor care era asigurat de Republica Moldova. La ziua de astăzi, din cauza politicii ineficiente în acest domeniu care prin acest proiect de lege, de fapt, se va agrava, a scăzut volumul acestor semințe exportate către Republica Belarus, de fapt, de 4 ori.

La fel, este iluzoriu să cerem ca producătorul agricol sau să credem că acesta va avea doar de câștigat. Da, unii producători, mai ales cei mari, vor fi atenți în procesul schimbului varietal, dar ce vor face ceilalți?

Proiectul ascunde un suport vădit pentru importatorii și comercianții cu semințe și material săditor sau, altfel spus, pentru intermediari.

În țară vor fi introduse semințe și material săditor care nu vor corespunde cerințelor Republicii Moldova, astfel fiind considerate ca materiale de o proastă calitate.

Unii producători agricoli care s-au aventurat în utilizarea materialului săditor netestat, în special pentru fructe, nuci și pomușoare, au suportat deja pierderi care se evaluează la sute și milioane de lei.

Circuitul comercial internațional se bazează pe actele directorii ale celor 3 organizații sau organisme internaționale la care Republica Moldova este parte, și anume ne referim la Uniunea Internațională pentru Protecția Noilor Soiuri de Plante, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Asociația Internațională pentru Testarea Semințelor.

Prin urmare, susținerea respectivei legi poate afecta onorarea obligațiilor asumate de către statul nostru în calitate de membru, îndeosebi pe segmentul UPOV – OECD, prin o posibilă multiplicare ilegală a soiurilor aflate sub protecția dreptului de autor.

În contextul obținerii de către Republica Moldova a echivalenței inspecției în câmp a semințelor culturilor de câmp cu standardele Uniunii Europene, auditul extern din 14–21 iunie 2016 a constatat armonizarea actelor legale și normative la acquis-ul comunitar și nu s-au impus condiții suplimentare pe acest segment.

Cît ține de condițiile Băncii Mondiale, acestea au fost luate în considerare prin Legea nr. 85 din 13 aprilie 2012. Măsurile unilaterale propuse nu vor contribui la fortificarea segmentului discutat, dar vor influența negativ la dezvoltarea acestuia.

Nu este calculată și luată în seamă valoarea financiară a acestui segment în balanța comercială a țării, dar și dependența sectorului semincer de producătorii de peste hotare sub aspect de securitate națională a Republicii Moldova și al interesului național.

Bazându-ne pe cele expuse supra, solicităm susținerea poziției Președintelui și refuzul în revotarea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, domnule Lebedinschi, pentru prezentarea poziției Președintelui Republicii Moldova.

Stimați colegi,

Dacă aveți întrebări în adresa domnului Lebedinschi.

Întrebări nu sînt.

Vă mulțumim, domnule Lebedinschi.

Îl invit la tribuna centrală pe domnul Ion Balan, președintele Comisiei agricultură și industrie alimentară, pentru a prezenta raportul comisiei vizavi de acest proiect de lege.

Domnul Ion Balan:

Domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Prezint atenției dumneavoastră raportul asupra Demersului Președintelui Republicii Moldova privind remiterea spre reexaminare a Legii nr. 60/2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Comisia agricultură și industrie alimentară menționează că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat la 5 aprilie 2018 Legea nr. 60 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative care prevede modificări și completări la Legea nr. 728 din 6 februarie 1996 cu privire la pomicultură, Legea viei și vinului nr. 57 din 10 martie 2006 și Legea nr. 68 din 5 aprilie 2013 despre semințe.

Scopul proiectului constă în liberalizarea importului de semințe și material săditor, cât și recunoașterea Catalogului comun al soiurilor de viță de vie, Catalogului comun al soiurilor de plante agricole, Catalogului soiurilor de specii de legume și Sistemului informațional pentru materialul de înmulțire și plante fructifer FRUMATIS ale Uniunii Europene.

În temeiul articolului 93 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova, prin Demersul nr. 01/01-06-62 din 26 aprilie 2018, Președintele Republicii Moldova informează despre faptul că Legea nr. 60 nu a fost promulgată fiind remisă Parlamentului spre reexaminare.

Comisia de profil a examinat demersul în cauză în ședința sa din 2 mai curent, în conformitate cu prevederile articolului 74 alineatul (3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 2 aprilie 1996.

Astfel, membrii comisiei s-au expus pe marginea obiecțiilor care au servit drept temei pentru nepromulgarea respectivei legi.

Și, urmare a dezbaterilor, cu votul majorității membrilor săi, propune Parlamentului reexaminarea Legii nr. 60/2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, cu menținerea votului său din 5 aprilie 2018.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, domnule Balan.

Este o întrebare din partea domnului Mudreac.

Poftim, domnule Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Vă mulțumim.

Domnule Balan,

Eu am adresat întrebări când a fost prezentat de către raportor și pentru prima lectură, și la a doua lectură. Nu este prematur adoptarea acestei legi pentru Republica Moldova? Dacă ați pus-o în dezbateri în cadrul comisiei.

Și încerc să argumentez de ce este prematur. Noi cred că avem urmări foarte grave în urma importului aceluși material săditor, a semințelor de diferite specii în Republica Moldova și ceea ce încercăm noi astăzi să facem, eu consider că este prematur, ceea ce se întâmplă, ar trebui stopat, dar nu de lărgit mai departe. Dacă ați pus în discuție așa ceva?

Domnul Ion Balan:

Stimate domnule deputat,

Poate undeva și eu gîndeam puțin mai înainte că ar fi prematur, însă vreau să vă aduc la cunoștință că agricultorii din Republica Moldova nu mai sînt niște țărani înapoiați, despre care se vorbea de multe ori, sînt deja profesioniști, cu experiență europeană și care, înainte de a importa un soi nou din țările Uniunii Europene, care este inclus în Catalogul european, sînt siguri că vor examina în detalii descrierea acestui soi și condițiile de cultivare în Republica Moldova, ținînd cont de factorii pedo-climaterici.

În acest context, avînd experiența ultimilor ani care, de fapt, a permis unor agricultori ca să importe soiuri de o productivitate înaltă, au dat rezultate foarte bune la multe culturi, nu știu dacă este cazul să le enumer, însă aceste rezultate deja au impulsionat agricultorii.

Și vreau să vă zic că acest proiect de lege a fost discutat pe larg cu asociațiile, cu producătorii agricoli și ei susțin și cer ca să aibă acces direct la soiurile europene de calitate înaltă.

Și totodată, dacă vă aduceți aminte, atunci cînd am adoptat în a doua lectură proiectul de lege, comisia a adăugat un articol la proiectul de lege, prin care comisia de stat este obligată să testeze oricare soi, adus nou în țară, și în cazul cînd el nu va corespunde cu descrierile din Catalogul

european, să fie inclus într-un catalog special și publicat, ca să cunoască toți agricultorii că aceste soiuri nu sînt bune pentru import și cultivare în Republica Moldova.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

A doua întrebare sau precizare, domnule Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Mulțumesc.

Eu o să încerc să argumentez prin altele, pentru că agricultorii din Republica Moldova se bazează pe instituțiile statului atunci cînd încearcă să facă o măsură de import. Statul încă nu este pregătit cu instituțiile sale ca să dea o apreciere acelor importate.

Doi. Noi nu avem astăzi acele laboratoare care ar putea ca să constate sau care este situația acelu material importat și avem precedente cînd s-au constatat, peste 3, 4, 5 ani de zile, urmările care au fost ale diferitor materiale importate că au fost virusate, nu are importanță din care parte a globului.

Și atunci ne întoarcem înapoi: și cine ne compensează, în pofida faptului că statul subvenționează. Și are de pierdut și statul, și are de pierdut și acel agricultor.

Și trei. Eu niciodată n-am spus că agricultorii sînt oameni proști. Eu i-am considerat eroi pe acei care fac agricultură astăzi în Republica Moldova, dar nu proști, niciodată...

Dar mă întorc înapoi, la altceva. Acei care se consideră prea hîtri și astăzi strigă în gura mare că s-a importat la nord sau la sud, au înghețat copacii neadaptați la condițiile Republicii Moldova. Noi avem astăzi prune înghețate și de anul trecut, și anul scesta deja copaci înghețați... care sînt importați, puieți neadaptați la condițiile Republicii Moldova.

Și noi spre asta mergem ca să investim bani grei, ca pe urmă, peste cîtiva ani, să ne dăm seama ce-am făcut... ce prostii am făcut.

Eu cred că e prematur ca să mergem la pasul dat, cînd noi nu sîntem pregătiți. Asta este ca...

Puteți să nu-mi răspundeți.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Bine. Vă mulțumim.

Domnule Balan,

Dacă vreți, răspundeți, dacă nu, așa cum a spus domnul Mudreac, puteți să nu răspundeți.

Domnul Ion Balan:

Eu nu am ce să răspund. Vreau doar să completez îndoielile domnului Mudreac prin faptul că acei producători agricoli care au importat unele soiuri și au avut de suferit sau, mai bine zis, au înghețat plantațiile, sau au fost virusate aceste plantații sau material săditor, deci soiurile erau testate. Erau testate, erau omologate și erau introduse în catalog.

Aici altă întrebare este: competențele și acțiunile corecte din partea Agenției de Siguranță a Alimentelor, controlul la frontieră, laboratoarele, despre care vorbiți, aveți dreptate, lipsesc, în mare parte, și nu sînt încă la nivelul care trebuiește.

Însă, ce ține de... noi discutăm doar despre soiurile din țările Uniunii Europene, despre Catalogul European.

Ce ține de alte țări, soiurile din toate alte țări din lume, ele toate vor trece prin aceeași lege de testare, omologare și înregistrare, dacă el corespunde cerințelor și poate fi cultivat în Republica Moldova.

Eu nu văd... pentru ce am sta mult la îndoială. Vreau să aduc la cunoștință că țările membre ale Uniunii Europene, atunci cînd au acceptat cataloagele europene, au avut un ritm de dezvoltare mult mai puternic în comparație cu faptul dacă noi am întinde acest termen încă pe o perioadă destul de mare.

Eu cred că agricultorii vor fi și atenți, și vor selecta corect soiurile, pentru ca să nu cheltuie bani în zadar și să nu aibă pierderi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim.

Domnule Mudreac,

Văd că doriți o precizare. Haideți, o scurtă precizare.

Domnul Radu Mudreac:

Da, o scurtă precizare.

Toate soiurile importate, care au fost virusate, au fost importate din Comunitatea Europeană, însoțite cu acte de conformitate și de calitate, nu au fost aduse contrabandă în Republica Moldova, ca să putem vorbi despre așa ceva, toate au fost însoțite cu certificatele de calitate. De aceea și este acum...

Cui să invoci? Pentru că este încrederea între instituțiile statului... statelor. Acele soiuri anume au fost importate din Grecia și din alte țări, ca să nu le spun pe nume. Și materialul săditor era însoțit, domnule deputat, cu toate certificatele de calitate... conform cerințelor Republicii Moldova.

Și atunci se pune întrebarea: ce facem noi mai departe?

Asta este frica și riscul care merge... ca să-l importăm și noi nu putem constata în ziua aceea. O să constatăm peste 4–5 ani de zile cum ne-am trezit...

Doar dumneavoastră cunoașteți viile care sînt virusate și... s-a achitat subvenționarea din partea statului la sădare, s-a constatat că sînt virusate și acum trebuie subvenționare pentru a fi defrișate aceste vii, iar subvenționare din partea statului, în pofida pierderilor și ale agentului economic, care au fost de prelucrare, achitare și alte necesități. Asta este îngrijorarea.

Și doi, ceea ce ține cu neadaptarea la condițiile din Republica Moldova.

Dumneavoastră vedeți... în ultimii ani de zile cum evoluează seceta: cînd la nord, cînd la sud, cînd în centru, cînd iar la nord, cînd iar la sud. De aceea adaptarea acelor materiale la condițiile Republicii Moldova este una dintre cele mai importante cerințe astăzi care se cere față de agricultori.

Cine a mai văzut în luna aprilie că o să înghețe copacii de prună? Avem așa cazuri?

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Mudreac.

Următoarea întrebare – din partea domnului Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Спасибо.

Господин Балан, вопрос этот не простой, потому что приобретение семян и саженцев сортов и гибридов и так далее импортных показывает, что зачастую результаты наших аграриев не соответствуют, грубо говоря, и 60 процентам биологического потенциала, заявленного этими семенами или этими саженцами, но дело не в этом – это зависит от их технологии.

Скажите мне, известно ли, сколько в стране у нас хозяйств или гектаров посвящено семеноводству и питомниководству? Сколько таких хозяйств, или сколько таких гектаров? Какой объем производимой продукции местной семенной и саженцев производится здесь, в Молдове? И как вот эта либерализация импорта повлияет на них?

Domnul Ion Balan:

Mulțumesc de întrebare.

Eu poate nu o să vă dau răspuns chiar fix în fix la întrebarea dumneavoastră, pentru că nu am pregătit să vă spun cîte producători și cîte hectare avem noi de pepiniere și de gospodării semincere, dar vreau să vă

spun că avem multe. Avem multe și agricultorii din Republica Moldova sînt asigurați cu material săditor atît viticol, cît și pomicol, din cîte eu cunosc, undeva 60–70 la sută cu material săditor autohton. Însă, sînt producători agricoli care doresc să planteze soiuri care au o cerință mai mare pe piețele europene și iată de aici vine dorința lor de a le permite să facă importul sub riscul personal de a-și înființa o plantație nouă cu un soi care...

De exemplu, te duci în Germania sau în altă țară la o expoziție internațională, merg producătorii noștri de mere, se duc soiurile pe care le avem noi în țară: unu, două, trei soiuri sînt recunoscute și cerute pe piață, altele – nu. Și cînd se uită ce se cere, noi sîntem impuși de situația ca să le permitem, că ei cer lucrul acesta.

Ce ține de soiurile de viță-de-vie, vreau să vă spun că avem suficiente pepiniere și chiar la un nivel destul de înalt, și soiurile noastre moldovenești de viță-de-vie sînt foarte bune. În special, în ultimul timp, se cultivă soiuri autohtone pentru vin, soiuri tehnice, care vreau să vă spun că au luat medalii de aur, anume soiurile noastre la expozițiile internaționale din anul trecut, soiurile „Viorica”, „Feteasca albă”, „Feteasca regală”, „Feteasca neagră”, „Alb de Onițcani” și multe alte soiuri.

Ce ține de pomușoare, noi rămînem în urmă foarte tare. Noi nu avem plantații, nu avem pepiniere bune pentru pomușoare, de aceea în mare parte noi importăm material săditor pentru pomușoare.

Despre culturile de cîmp. Noi avem o bază materială foarte bună ce ține de porumb, de producerea semințelor de porumb. Mai puțin avem de culturile cerealiere de prima grupă. Aici noi stagnăm. Știința noastră agricolă stagnează în ceea ce privește soiurile bune de grîu, de orz, de mazăre și sîntem iarăși din nou nevoiți să importăm din Cehia, din Polonia, din alte țări, soiuri de mazăre, soiuri de grîu care ne dau o productivitate și au arătat rezultate în ultimii ani, o productivitate de două ori mai mare decît soiurile noastre.

Colaborăm foarte bine cu Institutul de științe și cercetări în domeniul selecției de culturi de cîmp din Odessa. Majoritatea soiurilor din Odessa sînt adaptate, sînt bune și pentru condițiile Republicii Moldova.

Dar iarăși din nou ce ține de activitatea Ministerului Agriculturii și a instituțiilor științifice din Republica Moldova, noi avem aici o problemă foarte mare, care nu e încă rezolvată. Deci la nivelul culturilor de cîmp, noi importăm foarte multe semințe de floarea-soarelui, de porumb, de grîu, de mazăre, de soia ș.a.m.d, pentru că ducem un deficit de semințe de calitate.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc, domnule Balan.

Stimați colegi,

Eu vă reamintesc că noi nu sîntem în dezbateri în primă lectură. Reexaminăm această lege care a venit de la Președinte.

Domnule Reidman,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim.

Domnul Oleg Reidman:

Eu am o precizare. Меня особенно интересуют такие... вот вы говорите, что у нас дефицит даже подсолнечника, семян подсолнечника...

Domnul Ion Balan:

Da.

Domnul Oleg Reidman:

Хотя когда-то мы с одесситами соревновались и были впереди – Молдова – по производству, и генетике, и разработке сортов семян подсолнечника. Мы тут отстаем, и могли бы восстановить, ну это ладно. Меня интересуют такие хозяйства, предположим, как питомниководческое хозяйство в селе Садова, под Бельцами, или ореховодческое хозяйство селекционное господина Киктенко во Флорештском районе, которые имеют серьезный экспортный потенциал.

Как вы думаете, просто, по вашему мнению, они потерпят... у них будут дополнительные проблемы с производством их материала в случае принятия этого закона?

Domnul Ion Balan:

Nu, nici într-un caz. Pentru că soiurile noastre moldovenești au prioritățile și au productivitatea pe care o au.

Și dacă avem acei pepinieriști care astăzi produc material săditor de calitate în Republica Moldova, el poate fi exportat în oricare țară din Uniunea Europeană, doar că să corespundă cerințelor pe care ei le cer.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Balan.

Mai multe întrebări nu sînt.

Ora votului, vă reamintesc, va fi la ora 14.00.

Următorul proiect de lege care va fi examinat este **proiectul de Lege nr. 102 în lectura a doua**. Raportul îl va prezenta, dacă am înțeles corect, domnul Anatolie Zagorodnîi.

Domnule Zagorodnîi,

Mă auziți? Este vorba de proiectul nr. 102 pentru lectura a doua. Vă invit la tribuna centrală pentru a prezenta raportul comisiei.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege nr. 102 din 28 martie 2018 pentru modificarea articolul 51 din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 8 noiembrie 2002, inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Autorii proiectului propun modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 8 noiembrie 2002, astfel încât să fie optimizată procedura de înstrăinare și înregistrare a bunurilor imobile prin exonerarea persoanelor fizice și juridice de obligația prezentării de către proprietarul bunurilor a certificatului Serviciului Fiscal de Stat privind lipsa sau existența restanțelor față de buget eferente bunurilor respective.

Proiectul a fost aprobat în primă lectură în ședința plenară din 20 aprilie 2018.

Totodată, prezentul proiect de lege a fost avizat pozitiv de 5 comisii permanente și de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Serviciul Fiscal de Stat susține adoptarea prezentului proiect de lege, care după opinia acestuia vine să simplifice și să optimizeze procedura înstrăinării și înregistrării a bunurilor imobile.

În rezultatul examinării, comisia, cu votul majorității membrilor săi, propune proiectul de Lege nr. 102 din 28 martie 2018 spre examinare și adoptare în a doua lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Zagorodnîi,

Vă mulțumim.

Întrebări nu sînt. Puteți lua locul.

Următorul proiect de lege care se supune dezbaterii este proiectul de lege cu numărul 12 în ordinea de zi. **Este proiectul de Lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă.**

O invit la tribuna centrală pe doamna Anastasia Oceretnîi, secretar de stat în domeniul muncii și demografiei, pentru a prezenta acest proiect de lege care a fost înaintat de către Guvernul Republicii Moldova.

Doamna Anastasia Oceretnîi – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul muncii și demografiei:*

Stimate domnule vicepreședinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Onorată asistență,

Propunem atenției dumneavoastră proiectul de Lege privind promovarea ocupării forței de muncă, proiect care a fost elaborat de

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale reieșind din o serie de documente de politici, care sînt aprobate la nivel național. Și aici aș vrea să menționez: Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, de asemenea Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru perioada 2016–2018 și Strategia națională de ocupare a forței de muncă pentru perioada 2017–2021.

Acest proiect de lege a fost elaborat cu scopul de a preveni și reduce șomajul și efectele sociale ale acestuia, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii.

Aș vrea din start să menționez că acest proiect de lege a fost elaborat cu suportul consilierului de nivel înalt al Uniunii Europene, care ne oferă asistență și consultanță în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. De asemenea, pe parcursul elaborării au fost desfășurate ședințe consultative în număr de zece cu mediul de afaceri, cu sindicatele, patronatele, cu Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru, astfel încît proiectul să răspundă necesităților de pe piața forței de muncă.

Actualmente, este în vigoare Legea nr. 102 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, lege care, în urma evaluărilor, am ajuns la concluzia că este una depășită, iar măsurile și serviciile propuse de legea în vigoare nu mai răspund necesităților de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

În același timp, situația de pe piața muncii din Republica Moldova necesită o intervenție urgentă, mai ales că indicatorii principali ai pieței muncii au o valoare scăzută comparativ cu țările din vecinătate și din Uniunea Europeană.

Rolul programelor active de ocupare a forței de muncă și al serviciului public de ocupare este unul important, dat fiind faptul că contribuie la: sporirea mobilității, competitivității, angajabilității forței de muncă, la fel crearea locurilor de muncă prin sprijinirea financiară a șomerilor la deschiderea afacerilor, susținerea financiară a angajatorilor care angajează la locuri de muncă persoane aflate la evidența Agenției de Ocupare a Forței de Muncă și, în același timp, la recalificarea șomerilor conform necesităților pieței muncii.

Prezentul proiect de lege a fost elaborat și este structurat pe cîteva capitole, n-o să dau citire acestor capitole, dar o să aduc în atenția dumneavoastră principalele elemente ale acestui proiect de lege. Aș vrea din start să menționez că acest proiect de lege vine cu definirea concepțiilor de bază care sînt stipulate în dispozițiile generale. În același timp, proiectul stabilește care sînt atribuțiile și sarcinile fiecărei instituții, vorbim aici despre autoritățile publice centrale, dar în același timp proiectul vine să

ofere șansa autorităților publice locale de a fi parteneri în implementarea politicilor de ocupare, astfel încât măsurile de ocupare să fie țintite pe necesitățile din localitățile Republicii Moldova.

În același timp, vreau să menționez că proiectul de lege vine să reglementeze care sînt sarcinile și atribuțiile Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă, care în toate țările are un rol important în implementarea politicilor de ocupare.

În același timp, un element novator al acestui proiect de lege este instituirea unui mecanism de monitorizare a pieței muncii, ceea ce actual în Republica Moldova lipsește. Or, în condițiile în care ne dorim o dezvoltare economică și dezvoltarea unor politici care să fie bazate pe dovezi, avem nevoie de instituirea acestui mecanism de monitorizare a pieței muncii care să contribuie la dezvoltarea unor politici și să fie un temel pentru luarea deciziilor.

În același timp, proiectul de lege prevede stabilirea și condițiilor de acordare a statutului de șomer, drepturilor și obligațiilor șomerilor, scoaterea în evidență a acestuia și modul de restabilire și luare în evidență repetată a șomerului.

În același timp, proiectul stipulează care sînt categoriile de șomeri care necesită un suport suplimentar pe piața forței de muncă și modul de susținere a acestora. În același timp, vreau să vă prezint că proiectul de lege prevede un șir de servicii de ocupare a forței de muncă care sînt și la moment implementate de Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, dar, în același timp, este inclus un serviciu nou precum reabilitarea profesională a persoanelor cu dizabilități.

Măsurile active, stabilite în proiectul de lege, au fost elaborate și analizate în baza experienței țărilor din Uniunea Europeană și aceste măsuri sînt elaborate în conformitate cu necesitățile categoriilor vulnerabile pe piața muncii și aici doar aș numi cîteva: formarea profesională a șomerilor prin instruire la locul de muncă, stagiere profesională, certificarea cunoștințelor pentru șomerii care au obținut aceste abilități în contexte formale sau nonformale. Avem stabilită subvenționarea locurilor de muncă, subvenționarea adaptării locurilor de muncă la necesitățile persoanelor cu dizabilități și un șir de alte măsuri care vin să asigure angajarea în cîmpul muncii a șomerilor.

De asemenea, Agenția Națională de Ocupare a Forței de muncă anual va putea să implementeze noi programe de facilitare a ocupării forței de muncă, urmare a analizelor pe care le va efectua.

De asemenea, proiectul prevede și implementarea măsurii pasive precum asigurarea de șomaj. Și, de asemenea, vreau să aduc în atenția dumneavoastră că plata ajutorului de șomaj va fi transmisă de la Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă către Casa Națională de Asigurări Sociale începînd din 1 ianuarie 2019. Proiectul de lege prevede, de

asemenea, ca finanțarea măsurilor de ocupare să fie realizate din bugetul de stat și din bugetul asigurărilor sociale de stat.

Pe final aș vrea să menționez că proiectul de lege cuprinde, la fel, un capitol destinat pentru reglementarea emigrării cetățenilor Republicii Moldova la muncă peste hotare în contextul în care ne dorim să avem o activitate transparentă a agențiilor private de ocupare a forței de muncă.

Sigur că necesitatea acestui proiect de lege este una enormă pentru Republica Moldova. Dar, în același timp, aș vrea să menționez că impactul acestui proiect de lege rezidă, în primul rând, în faptul că se vor crea locuri de muncă în mediul rural, prin faptul că se vor acorda subvenții întreprinderilor din mediul rural care creează locuri de muncă și angajează la aceste locuri de muncă persoane aflate la evidența Agenției de Ocupare a Forței de Muncă.

În același timp, va spori rata de ocupare a persoanelor în special din mediul rural, va spori numărul persoanelor cu dizabilități care vor fi angajate în câmpul muncii și, în același timp, vom avea un sistem de monitorizare și informare despre piața muncii, urmare a fortificării Agenției de Ocupare a Forței de Muncă, și vom consolida dialogul social în vederea implementării politicilor de ocupare la nivel național.

Onorat Plen,

Urmare a celor menționate, solicităm suportul dumneavoastră pentru aprobarea acestui proiect nou de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, stimată doamnă.

Și în continuare, întrebări în adresa autorilor. Și prima intervenție – din partea domnului Ghilețchi.

Vă rugăm frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Salut prezența ... prezentarea, mai bine zis, a acestui proiect de lege. Am două întrebări. Prima ține de străini, cetățeni străini care nu sînt cetățeni ai Republicii Moldova, ei se pot încadra în statutul de șomer, pot beneficia de indemnizația de șomer? Dacă da, în ce condiții?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Mulțumesc frumos pentru întrebare.

În articolul 2 al legii este stabilit că ... sînt specificate categoriile de străini care cad sub incidența acestui proiect de lege și aici vorbim despre cetățenii străini care au venit în Republica Moldova pentru integrare

familială, care au drept de ședere pentru activități umanitare și, la fel, au statut de apatrid sau protecție internațională și azil politic. Aceste persoane sigur că cad sub incidența acestei legi.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, domnule Ghilețchi, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumesc pentru răspuns la prima întrebare.

A doua ține de articolul 20 alineatul (7), e vorba de cetățenii Republicii Moldova care își au domiciliul în partea stîngă a Nistrului. Dumneavoastră oferiți și pentru ei posibilitatea să beneficieze de această indemnizație de șomaj cu condiția că ei ar trebui să se înregistreze la una din subdiviziunile teritoriale aflate pe teritoriul efectiv controlat de Republica Moldova. Ceea ce mi se pare just.

Dar întrebarea, totuși, rămîne, dacă ei se înregistrează la o asemenea subdiviziune, dar, totuși, locuiesc în stînga Nistrului, cum vom putea spune dacă e justificat sau nejustificat locul de muncă care li se oferă, pentru că din momentul în care dacă lui i se oferă... el s-a înregistrat, spre exemplu, s-a înregistrat la Chișinău, ca un exemplu, lui i se oferă un loc de muncă aici, dar el locuiește totuși la Tiraspol, atunci cum, nu se va crea o anumită colizie în acest sens, avînd în vedere că lui i se oferă un loc de muncă, dar nu în raza teritorială în care el locuiește?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc frumos de întrebare.

Aici, da, desigur proiectul prevede ca și cetățenii Republicii Moldova care locuiesc în stînga Nistrului să beneficieze de prevederile acestei legi.

În același timp, noi avem măsura de mobilitate a forței de muncă care oferă posibilitatea de a oferi acestor cetățeni un loc de muncă și să fie, de asemenea, stimulat pentru faptul că își schimbă inclusiv locul de trai, ținîndu-se cont de locul de muncă pe care i-l oferă subdiviziunea teritorială de ocupare a forței de muncă.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Reidman,

Vă rog frumos, intervențiile dumneavoastră.

Domnul Oleg Reidman:

Да, спасибо.

Госпожа министр, я заранее прошу прощения, я читаю и обращаю свои вопросы по тексту, переводу на русском языке. Если что-то там неточно, так вы ответьте.

Но вы знаете, у меня такое впечатление, что, как говорится, «замах на рубль – удар на копейку». Статья вторая, «Предмет и сфера регулирования», ну, такие вещи редакционные, как «институциональная система занятости», – это что такое вообще? Я понимаю – «институциональная система поддержки занятости», «обеспечения занятости», но никак не...

Дальше. Пункт два: «Положения настоящего закона применяются и т.д. к тем-то, таким-то лицам, которые осуществляют свою деятельность в Республике Молдова или за ее пределами». Если есть... зачем эта формулировка? Она просто перегружает текст. Физическим и юридическим лицам из Республики Молдова. Пожалуйста, здесь ... Зачем это?

Дальше. «Настоящий закон не применяется к трудящимся эмигрантам за исключением... да. И мы видим это исключение в статье 45 – «Застрахованным работникам эмигрантам в случае прекращения работы выплачивается пособие по безработице.». В случае любого прекращения, любого вида или способа прекращения?

Если закончился контракт, тоже выплачивается пособие по безработице, срочные, например? Это вот первый вопрос.

Второй вопрос сразу же. В институциональных... в институциональной системе поддержки занятости у вас совершенно отсутствуют рекрутинговые агентства. Вы говорите об агентствах занятости, которые направлены... которые направляют свои усилия на обеспечение занятости людям, не имеющим работы, да, а рекрутинговые агентства – они направлены на то, чтобы обеспечить рабочей силой обладателей капитала, то есть работодателей.

А здесь они у вас совершенно не представлены. А там тоже есть определенные правила, должны быть, по крайней мере.

Doamna Anastasia Oceretnî:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc de întrebare.

Sigur că versiunea în limba rusă cred că pentru lectura a doua o să revizuiм și o să vedem unde există probleme de traducere.

În același timp, dat fiind faptul că legea cuprinde un capitol separat cu referire la emigrarea în scop de muncă, era necesar să stabilim și lucrul acesta în prevederile articolului 2 alineatul (2).

În același timp, în ceea ce privește cetățenii care... lucrătorii emigranți, avem stabilit în proiectul de lege că acești cetățeni sunt... de

asemenea, care vin în Republica Moldova să muncească în baza unor acorduri, sînt protejați de aceste acorduri internaționale.

Cu referire la agențiile de recrutare, aceste agenții de recrutare sînt agenții private de ocupare a forței de muncă. Or, în proiectul de lege este definit clar ce reprezintă agenția privată de ocupare a forței de muncă, este o agenție care, în primul rînd, prestează servicii de intermediere a muncii. Or, agențiile de recrutare prestează astfel de servicii, servicii de intermediere și sînt incluse, ele sînt agenții private de ocupare a forței de muncă.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Reidman,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Oleg Reidman:

Страхование на случай безработицы – это в поїуні, основные понятия, в поїуні. Страхование на случай безработицы по причинам, предусмотренными законом, не может выполнять работу. Он является безработным потому, что не может выполнять работу, или потому, что она ему не предложена, не нашел ее, отсутствуют предложения, потому что не может он по квалификационным требованиям, не может он по здоровью, не может он... по другим разным обстоятельствам... Не может исполнять обязанности главного бухгалтера, потому что осужден, так сказать.

Не может выполнять работу – это, наверное, неправильно. Отсутствуют предложения – или присутствуют ограничения.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Eu cred că varianta în limba rusă nu este... cred că există niște greșeli. Vorbim despre articolul 43 alineatul (4) litera a), în limba română este „Nu realizează venituri la momentul stabilirii ajutorului de șomaj”.

Domnul Oleg Reidman:

Nu. Не может выполнять работу în lipsă propunerii.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Eu îmi cer scuze.

Stimate domnule deputat,

Dacă puteți să-mi spuneți numărul articolului la care vă referiți dumneavoastră.

Domnul Oleg Reidman:

Да, да, да, это в ноциунях. „Noțiuni”, это статья третья, «Основные понятия», „Noțiuni”, и далее «Страхование на случай безработицы». Это почти там в середине.

Doamna Anastasia Oceretnî:

Eu îmi cer scuze acum, la moment. Cred că versiunea în limba rusă nu... eu nu am în varianta... în limba română.

Pentru lectura a doua o să concretizăm aceste aspecte.

Domnul Oleg Reidman:

OK.

Doamna Anastasia Oceretnî:

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Doamnă Stratan,

Vă rog frumos, poftiți.

Doamna Valentina Stratan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Doamnă secretar de stat,

Ați venit cu un proiect de lege, unul de o importanță cred că majoră, unul complex, cu o abordare complexă și necesar, și așteptat, pentru că, credem noi, multe din aceste aspecte vor veni să rezolve multitudinea de probleme pe care le-am înregistrat la acest capitol pe parcursul anilor.

Eu am două întrebări și ele reies din datele oficiale, din statistica pe care o avem, dar și din situația pe care o cunoaștem noi atunci când ne deplasăm în sate și discutăm și cu anumite persoane din anumite categorii.

Dacă facem trimitere la aceste date, constatăm că ponderea cea mai mare din cei plecați peste hotare în scop de muncă, peste 68 la sută sînt cei din zona rurală, iar din ei 33% sînt cei din categoria... nu, nu, din categoria celor activi economic și asta este regretabil. Sau noi când ne deplasăm vedem că aceste locuri de muncă în sate, de fapt, cam în multe cazuri lipsesc cu desăvîrșire.

Eu vreau să vă rog foarte mult să veniți cu un mesaj mult mai larg nu atît pentru mine, cît pentru cetățenii care ascultă și care au speranța că în timpul apropiat vor putea să se angajeze în cîmpul muncii.

Ce veți face prin acest proiect de lege? Asta este prima întrebare a mea.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimată doamnă deputat,

Mulțumesc de întrebare.

Sigur că acest proiect de lege a fost elaborat urmare a analizelor pe care le-am efectuat cu referire la situația de pe piața muncii și avem o situație precară, în special în mediul rural, acolo unde avem peste 60 la sută din toți șomerii din Republica Moldova.

De aceea măsurile active de ocupare a forței de muncă, care sînt stabilite în proiectul de lege, vin să țintească, în special vorbim despre șomerii din mediul rural. Dar una dintre măsurile care sînt special doar... este dezvoltat în proiectul de lege doar pentru mediul rural, vorbim despre susținerea inițiativelor locale pentru întreprinderile care se formează și activează în mediul rural și angajează șomerii din mediul rural.

Considerăm că această măsură va contribui să se dezvolte micul business în mediul rural, iar cetățenii, locuitori ai satelor din Republica Moldova, să poată să fie angajați la aceste întreprinderi și să stea alături de familiile lor ca să nu emigreze în afara țării.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Stratan,

Vă rog frumos, dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Doamna Valentina Stratan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Inclusiv pentru cei plecați ca să-i atrageți să se întoarcă în satele Republicii Moldova.

A doua întrebare este, de fapt, tot în același context și la același capitol sensibil, pentru că cunoaștem foarte bine cît este de anevoios ca persoanele cu dizabilități să se angajeze în cîmpul muncii și dacă am ridicat datele la ANOFM am văzut că sînt un număr foarte mare de persoane înregistrate în calitate de șomeri deci cei care nu pot să se angajeze. Și eu vreau să ne spuneți mult mai mult ce urmează să se realizeze în acest aspect.

Doamna Anastasia Oceretnii:

Stimată doamnă deputat,

Mulțumesc de întrebare.

Sigur că angajarea persoanelor cu dizabilități este un aspect des discutat. Acest subiect a fost pus în discuție, inclusiv în prezentarea primului raport de țară pe implementarea Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, raport care a fost prezentat de Republica Moldova în anul 2017 și în recomandările Comitetului ONU

sînt stabilite inclusiv necesitatea ca Guvernul Republicii Moldova și, în general, Republica Moldova să întreprindă măsuri pentru a asigura accesul la piața forței de muncă a persoanelor cu dizabilități.

În același timp, colaborarea pe care o avem cu societatea civilă în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități, am ajuns la concluzia că avem nevoie, în acest proiect de lege, să intervenim cu anumite măsuri țintite pentru persoanele cu dizabilități. Și aici aș vrea să numesc doar câteva din ele care sînt exact pentru a asigura accesul persoanelor la piața forței de muncă.

În primul rînd, avem stabilită, în proiectul de lege, o măsură de subvenționare a angajatorilor care creează și adaptează locurile de muncă pentru ca la aceste locuri de muncă să fie angajate persoanele cu dizabilități. Or astăzi Legea nr. 60 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități stabilește, în articolul 34, că angajatorii care au mai mult de 20 de locuri de muncă este necesar să rezerveze sau să creeze 5% locuri pentru persoanele cu dizabilități. Iar pînă la moment, Republica Moldova sau statul Republica Moldova nu oferea careva subvenții pentru acest lucru.

Or, prin proiectul de lege, noi venim să oferim subvenții angajatorilor în mărime de 50 la sută din costul pe care îl vor suporta pentru crearea/adaptarea locului de muncă pentru persoana cu dizabilități.

În același timp, în acest proiect de lege, venim să stabilim și să reglementăm un nou serviciu – Serviciul de reabilitare profesională a persoanelor cu dizabilități, mai ales în contextul în care vorbim despre reformarea sistemului de determinare a gradului de dizabilitate și ne propunem ca să dezvoltăm servicii de reabilitare profesională pentru persoanele cu dizabilități.

În același timp, proiectul prevede și angajarea asistată care se implementează de societatea civilă, dar, în continuare, va fi preluată și de către structurile statului.

Eu vă mulțumesc frumos pentru întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Vă rog frumos, răspunsuri mai succinte.

Avem 3 minute la dispoziție, potrivit Regulamentului.

Domnule Deliu,

Vă rog frumos. (*Rumoare în sală.*)

Domnule Deliu,

Vreți să puneți întrebări?

Vă rog frumos.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Vă mulțumesc.

Îmi cer scuze.

Fracțiunea Partidului Liberal Democrat apreciază această inițiativă legislativă, considerînd că e necesar de a reglementa acest domeniu. Și chiar mie mi se pare că veniți cu ceva revoluționar care se conține, da, la prima vedere, care se conține chiar în scopul legii. Eu citesc: „Prezenta lege are ca scop prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sociale ale acestuia, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii”.

Deci citind acest scop, te duce la gîndul că în conținutul legii trebuie să se conțină niște reglementări care trebuie să realizeze scopul. Ori nu este așa ceva? Fiindcă scopul trebuie să fie rezultatul final.

Deci eu o să am o întrebare cu referire la articolul 11.

Dumneavoastră, în articolul 11, sub denumirea „Autoritățile administrației publice locale” puneți sau dați niște atribuții autorităților administrației publice locale. Nu e clar de nivelul întîi sau al doilea, nu e clar autoritate executivă sau deliberativă. Fiindcă cunoaștem faptul că la nivel local, subdiviziunile teritoriale ale agenției sînt niște servicii desconcentrate, ele nu sînt supuse autorităților locale. Și, respectiv, aceste servicii desconcentrate se supun nemijlocit agenției, iar agenția – ministerului.

Noi venim cu niște atribuții aparte pentru autoritățile locale: participă la elaborarea planului, colaborează cu subdiviziuni, monitorizează evoluțiile de pe piața muncii la nivel teritorial.

Deci întrebarea mea: la care autorități ne referim, la nivelul întîi sau al doilea și la care autorități, deliberative sau executive? Fiindcă în cazul de față va fi necesar de operat modificări fie în atribuțiile... în competențele consiliului, fie în atribuțiile primarului sau ale președintelui raionului. Întrebarea mea: la care autorități se referă?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc frumos de aprecierea acestui proiect de lege. În același timp, vă mulțumesc și pentru întrebare.

Sigur că proiectul de lege vine cu noi prevederi în ceea ce privește colaborarea dintre subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă, inclusiv cu autoritățile publice locale. De ce a fost necesar acest lucru? Pentru că noi ne dorim ca să soluționăm problema șomajului, în special vorbim despre mediul rural, acolo unde, așa cum am menționat anterior, avem o rată înaltă a persoanelor care sînt în căutarea

unui loc de muncă, dar, din păcate, mediul rural nu prea oferă șanse de ocupare.

În același timp, ne dorim ca autoritățile publice locale, fie de nivelul întâi sau de nivelul al doilea, să fie actori activi în implementarea politicilor de ocupare. Nu atribuim sarcini deosebite autorităților... ba, din contra, îi rugăm să participe la activitățile pe care le realizează subdiviziunea teritorială a Agenției de Ocupare a Forței de Muncă.

În plus, avem consiliile, pe lângă subdiviziuni, care vor avea ca rol consultativ pentru subdiviziune, în contextul în care noi vom aplica măsurile active țintite pe fiecare localitate în parte.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Deliu,

Dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Domnul Tudor Deliu:

Da, o precizare.

Eu sînt de acord cu dumneavoastră că, într-adevăr, șomajul, la nivel de localitățile rurale, este cu mult mai mare ca cel urban.

Dar încă o dată repet, dacă vrem, totuși, să realizăm scopul în acest articol, eu cred că, pentru lectura a doua, ar trebui de venit cu niște precizări la... eu încă o dată repet, care autorități?

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Bine.

Domnul Tudor Deliu:

Că-i nivelul întâi sau al doilea, că-i consiliu sau că-i primar, sau că-i președintele raion... asta e...

Fiindcă doar să scriem că în domeniul promovării vom colabora cu autoritățile, rămîne vag și rămîne în aer. Nu e clar nimic.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Sîntem de acord. Pentru lectura a doua, o să analizăm împreună cu dumneavoastră modul de formulare la acest articol.

Vă mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mersi foarte mult.

Și ultima intervenție – din partea domnului Bejan.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Spuneți, vă rog, stimată autoare,

În capitolul „Dispoziții finale și tranzitorii” dumneavoastră indicați în proiect: „Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării”.

Deci dacă sîntem acum în luna a 5-a, plus 6 luni, asta, practic, la sfîrșit de an. Așa că, pot să-i întristez pe cei care așteaptă că vor spune că foarte repede vor resimți efectele prezentei legi... nu le vor resimți, deoarece nu sînt prevăzuți nici bani în prezentul... în bugetul de stat pentru anul 2018, deoarece, după cum am văzut eu, din estimările care sînt prezentate în proiect, costul proiectului este circa 100 de milioane de lei anual, ceea ce, chiar pentru cîteva luni să fie, nu sînt prevăzuți în bugetul de stat banii respectivi.

Și totodată, vreau să vă adresez următoarea întrebare: dumneavoastră spuneți că unul dintre scopurile de bază este crearea noilor locuri de muncă în spațiul rural. Cu regret, în estimarea dumneavoastră care o arătați în proiect, sînt prevăzute pentru multe activități, însă nu sînt prevăzuți bani... anume pentru facilitarea sau crearea noilor locuri de muncă... în proiect se vorbește despre faptul că la acest capitol finanțare va fi din granturi ș.a.m.d. Dar aceasta nu face subiectul prezentului proiect de lege – granturile.

Deci cum la acest... n-ar fi bine de prevăzut bani concret pentru crearea... locurilor noi de muncă anume în spațiul rural?

Mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Stimate domnule deputat,

Mulțumesc de întrebări.

Ne propunem ca acest proiect de lege, de la 1 ianuarie 2019, să fie deja pus în aplicare. În același timp, perioada de 6 luni este necesară pentru a putea elabora și a aproba, prin hotărîre de Guvern, mecanismul de punere în aplicare a acestei legi. Și vreau să menționez că, la moment, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă deja elaborează Hotărîrea de Guvern cu privire la fiecare măsură și serviciu care este stabilit în proiectul de lege.

De asemenea, pentru anul 2018, avem în buget 30 de milioane pentru realizarea politicii de ocupare în Republica Moldova, iar pentru anul 2019 în cadrul bugetar pe termen mediu este stabilit bugetul de 100 de milioane pentru a pune în aplicare această lege.

Desigur că anual noi vom evalua implementarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă și, în general, implementarea legii, prin mecanismul de evaluare și vom putea să stabilim cu exactitate care este

necesarul de finanțare pentru a putea să realizăm politica dată și să implementăm legea.

În același timp, ne propunem ca în mediul rural să fie create locuri de muncă prin faptul că se va subvenționa crearea locurilor de muncă, dar sigur că asta nu împiedică antreprenorii care vor crea locuri de muncă să acceadă la anumite granturi pentru a-și dezvolta afacerile pe care le vor dezvolta și vor fi subvenționate parțial de la bugetul de stat.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnule Bejan,

Dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Domnul Valerian Bejan:

A doua întrebare. Spuneți, vă rog, în proiect se prevede pentru crearea locurilor noi de muncă pentru persoanele cu dizabilități, cheltuielile pentru crearea noului loc de muncă pentru această persoană să fie subvenționate la 50%, da?

Spuneți, vă rog, dacă un antreprenor procură un utilaj care va fi deservit de o persoană cu dizabilități și costul utilajului e 100 mii de lei sau 200 mii de lei, deci va primi el de la stat 50% din costul utilajului respectiv?

Mulțumesc.

Doamna Anastasia Oceretnîi:

Vă mulțumesc de întrebare.

Proiectul de lege prevede subvenționarea și rambursarea a 50 la sută din costul pe care îl suportă angajatorul pentru adaptarea locului de muncă, dar nu va depăși 10 salarii medii pe economie pentru anul precedent.

Aceste costuri au fost estimate împreună cu societatea civilă și experții naționali care deja realizează, împreună cu angajatorii, adaptarea locului de muncă pentru persoanele cu dizabilități.

Dar în contextul în care, spre exemplu, un angajator va dori să achiziționeze un astfel de echipament, desigur că o parte din cheltuieli vor fi acoperite din bugetul de stat, iar celelalte cheltuieli le va suporta dumnealui sau va putea căuta suplimentarea acestor fonduri prin alte mijloace care nu sînt interzise de legislația în vigoare.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnule Bejan,

Vă rog frumos, ultima precizare.

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Oceretnîi.

Vă dorim succese pe viitor în activitatea pe care o desfășurați.

Și o rugăm pe doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

În cadrul Comisiei protecție socială, sănătate și familie a fost examinat acest proiect de Lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă care a fost înaintat, în mod prioritar, de Guvernul Republicii Moldova și comunicăm următoarele.

Prezentul proiect de lege are drept scop prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sociale ale acestuia, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele noi ale pieței muncii. În acest sens, proiectul de lege vine cu o abordare pro-activă a ocupării forței de muncă și propune servicii și măsuri de ocupare moderne, adaptate atât angajatorilor, cât și diferitor categorii de persoane, inclusiv celor supuse riscului de excluziune socială, precum sînt și persoanele cu dizabilități, victimele traficului de ființe umane, persoanele în vîrstă de peste 50 ani ș.a.

De asemenea, proiectul fortifică rolul autorităților publice locale în domeniul ocupării forței de muncă, prevede crearea consiliilor tripartite pe lîngă Agenția Națională, dar și agențiile teritoriale și instituie norme de asigurare a transparenței activității acestor structuri la capitolul angajarea peste hotare a cetățenilor Republicii Moldova, în mod deosebit, agențiile private de ocupare a forței de muncă, prin stabilirea cerințelor de licențiere a activității acestora, modul în care acestea vor fi supuse controlului, stabilirea drepturilor și obligațiilor acestora.

Totodată, Guvernul propune modificarea condițiilor, perioadei de plată, cuantumului și bazei de calcul a ajutorului de șomaj.

Suplimentar, aprobarea prezentei legi este prevăzută și în Planul de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere, la Capitolul „Ocuparea forței de muncă” care prevede modernizarea serviciilor și măsurilor de ocupare a forței de muncă, care se va realiza prin punerea în aplicare a prezentei legi.

În această ordine de idei, informăm că proiectul supus examinării a fost consultat cu reprezentanții autorităților interesate, după cum s-a

menționat, mediul de afaceri, Consiliul Economic, Camera de Comerț și Industrie, inclusiv societatea civilă.

Pentru a asigura încadrarea coerentă a noii legi în sistemul normativ național, proiectul de lege prevede abrogarea Legii nr. 102 din 13 martie 2013 privind ocuparea forței de muncă, Legii nr. 714 cu privire la Fondul de șomaj și Legea nr. 180 cu privire la migrația forței de muncă, Capitolul III din această lege.

Comisia permanentă menționează că, la elaborarea proiectului de lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă, au fost respectate prevederile articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, precum și ale Legii privind transparența în procesul decizional.

Pentru lectura a doua, vă invit, stimați deputați, să ne prezentați amendamente, propunerile comisiilor permanente, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, propune aprobarea în primă lectură a acestui proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă președinte Buliga.

Avem două luări de cuvînt. Înțeleg că și dumneavoastră, la fel, veți avea o luare de cuvînt, dar, inițial, îl invităm la tribuna centrală pe domnul Reidman.

Vă rugăm.

Domnul Oleg Reidman:

Спасибо, господин Председатель.

Уважаемые коллеги,

занятость является одним из трех фундаментальных составляющих макроэкономических показателей в стране, в экономике страны, в национальной экономике.

И на мой взгляд, и на взгляд нашей фракции занятость сегодня является ведущим показателем, на котором мы должны сосредоточить свои усилия с целью оптимизации и улучшения именно этого показателя. Потому что с этим связана и трудовая миграция, с этим связана и ситуация в области демографии, и с этим связано наполнение наших бюджетов, в том числе и бюджетов социального и медицинского страхования, и так далее.

Тем не менее, обращаясь к этому закону, приходится повторить то, что я сказал с места, что «замах вроде как на рубль, а удар – на копейку». Потому что мы видим, что этот закон говорит только исключительно о регулировании безработицы. Да, есть какие-то главы в отношении стимулирования создания рабочих мест, но почему-то только для безработных.

Значит, то, что инвестор создает 200 рабочих мест, это он создает на свой страх и риск и никак не стимулируется, а потом, если у него в районе образовалось 50 безработных, и он взял их на работу с метлой, то это уже стимулируется. На мой взгляд, это существенный недостаток этого закона.

Более того, в этом законе, существуют, на мой взгляд, терминологические ошибки, которые не дают возможности потом правильно его применять и, главное, правильно ориентировать политику.

Ну, к примеру, понятие «рынок труда», даже если это понятие применяется исключительно к этому закону. Я прошу тех, кто остались в зале, присутствующих обратиться к ситуации с рынком труда – это одно из главных противоречий, которое выявлено в существующем способе производства, выявлено еще Карлом Марксом, которому послезавтра исполняется 200 лет, а «Капиталу» – 150, поэтому было бы хорошо к нему обратиться и классические определения получить.

«Рынок труда – экономическое пространство, в котором встречается, сопоставляется и – внимание! – свободно реализуется спрос на рабочую силу обладателей капитала (покупателей) и предложение рабочей силы, выступающей в качестве офертанта.»

Уважаемые товарищи, уже давным-давно, товарищи, господа, но в этом смысле занятости, регулирования мы все – товарищи, уже очень давно, рынок труда во всех странах, включая развитые страны с развитыми и свободными экономиками рыночными, несвободен.

Дать вам примеры? Минимальная зарплата – это ограничение на рынке труда? Ограничение. 41-часовая рабочая неделя – ограничение на рынке труда? Ограничение. Оплата отпусков – ограничение? Ограничение. Порядок увольнения – ограничение? Ограничение.

Поэтому он никак не может быть свободен. Если мы допускаем в законе «свободно», то потом, апеллируя к этому слову «свободно», на этом рынке будет увеличиваться противоречия между теми, кто предоставляет работу, и теми, кто ее, так сказать, осуществляет.

Далее вопрос – «обладатели капитала». Ну нет такого понятия – «обладатель капитала». Существует понятие «собственник», который и пользователь. Собственник, согласно нашего законодательства, –

право владения, пользования, распоряжения. Пользователь – право пользования на разных основах: на основе аренды, на основе бесплатного пользования и т. д. Пожалуйста, наши сельскохозяйственные предприятия, они сплошь капитала не имеют, я имею в виду того капитала, который называется землей, они его арендуют, так они что, не могут предоставлять? Что такое «обладатель»? Обладатель – это непонятно кто такой. Поэтому здесь должно быть все четко и ясно написано, потому что из этого ... как корабль назовешь, так он и поплывет, из этого потом возникают проблемы с законоприменением.

Спрос на рабочую силу. Вовсе нигде вот в вопросах спроса и предложения, нигде не указывается, ни одного момента о квалификации, везде речь идет – «в определенные моменты, на определенный период, за определенную зарплату», а квалификация? Никак.

Страхование на случай безработицы – это мы уже задавали вопросы, и т. д., и тому подобное.

Система статистических показателей – методология их расчетов устанавливается Национальным бюро статистики.

Уважаемые,

ну сделайте хотя бы ссылки на общепринятые в Европейском Союзе, или в мире, Евростат или еще какие-то для того, чтобы мы могли сравнивать что-то. Потому что наше Бюро статистики такие показатели нам предложит, что мы не будем знать, на каком свете мы находимся.

Содержание классификаторов занятий. Почему-то относится только исключительно на министерство. Это совершенно неправильно, этот документ должен быть более высокого уровня, чем просто министерский.

Значит, везде пишется «обеспечение высокого уровня занятости». Высокого – это какого? 70 процентов. Какую мы допускаем в наших целях, в нашей политике резервную армию труда? Отсюда и возникнут расходы на работу с этой резервной армией, ее переквалификацией, переучиванием и т.д.

Вообще в отношении подготовки кадров ни слова не говорится вообще об образовании, говорится только о курсах, говорится только о повышении квалификации, но нигде не говорится об образовании.

Дальше. «Политика в области содействия занятости, соответствие между спросом и предложением».

Уважаемые,

у нас другая задача, у нас задача – установить соответствие между предложением рабочей силы и спросом. Потому что у нас лишние руки сегодня, которые утекают за границу, им не предоставляется возможность работать.

Предотвращение безработицы. Это невозможно, теоретически невозможно в условиях свободного рынка, рыночной экономики – предотвратить безработицу. Речь может идти только о смягчении ее, и т.д., и тому подобное в этом законе.

Например, Правительство Республики Молдова ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog să încheiați într-un minut.

Vă rog frumos.

Domnul Oleg Reidman:

Правительство Республики Молдова – оно обеспечивает содействие занятости населения путем... тыр-тыр-тыр, контроля за внедрением политик и действий, одобренных на местах. Это как это? У Правительства есть какая-то своя политика в этом смысле для реализации, за которую оно ответственно перед Парламентом?

Итак, уважаемые господа, мне кажется, что закон безусловно нужный, и именно потому, что занятость сегодня является главным вызовом для нашей страны и для нашей экономики. Именно поэтому я думаю, что над этим законом нужно еще поработать.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Și următoarea luare de cuvânt este a doamnei Buliga și o invităm la tribuna principală.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

De la bun început vreau să felicit Guvernul Republicii Moldova pentru atitudinea responsabilă și profesionistă față de acest domeniu și să constat că acest proiect de lege a avut o cale lungă pînă a ajuns în Parlamentul Republicii Moldova, aproape cinci ani s-a elaborat ținînd cont de realitățile cu care se confruntă piața muncii din Republica Moldova. La fel, să mulțumesc întreaga echipă și consilierului înalt care asistă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în acest domeniu.

Cu adevărat, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de a asigura un cadru legal care să ia în considerare atât provocările pe termen scurt, cât și cele pe termen mediu de pe piața forței de muncă.

Într-adevăr, astăzi, societatea noastră se confruntă încă cu multiple probleme în ceea ce ține de angajarea în câmpul muncii, numărul populației inactive – aproape 1 milion 600 de persoane, este cu mult mai mare și în creștere comparativ cu populația activă – circa 1 milion 200, fapt care vorbește, de fapt, despre neatractivitatea pieței muncii din țara noastră.

Această situație contribuie în continuare la creșterea emigrării forței de muncă în timp ce pe piața locală se înregistrează deficit de forță de muncă, în special cea calificată, astfel fiind periclitată dezvoltarea economică a țării, dat fiind că forța de muncă calificată este o precondiție a creșterii economice. Constatăm că rata șomajului în țară nu este ridicată, în același timp oamenii de afaceri se plîng de faptul că găsesc din ce în ce mai greu sau uneori deloc forță de muncă pe potriva așteptărilor.

Sîntem conștienți de faptul că la această etapă avem nevoie de măsuri de ocupare, adaptate necesității diferitor categorii de persoane, cum ar fi: tineri, persoane necalificate, persoane cu dizabilități, șomeri din mediul rural, precum și reglementări prietenoase pentru angajatori. Trebuie în continuare să sporim nivelul de pregătire al populației, în special din mediul rural, cu scopul reducerii deficitului de forță de muncă calificată, necesară atât pentru agricultură, cât și pentru dezvoltarea afacerilor în sectorul nonagricol. La această etapă se constată o necesitate de consolidare în continuare a unui sistem de analiză și prognozare a pieței muncii.

Cetățenii care se întorc de peste hotarele țării continuă să întâmpine adeseori multiple bariere atunci cînd doresc să se reintegreze pe piața muncii. Nesoluționarea problemelor menționate va continua să afecteze forța de muncă, angajatorii, dar și situația de pe piața muncii la general. Piața muncii din Moldova în continuare va rămîne neatractivă, iar populația care emigrează peste hotarele țării în scop de muncă va crește.

De aceea consider imperativ necesar aprobarea acestei legi și apreciez că intervenția Guvernului pe piața muncii este motivată, în primul rînd, de conștientizarea importanței resurselor umane în dezvoltarea economică a țării. Astfel, proiectul de Lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă are un rol deosebit și important și reprezintă un instrument cheie pentru ameliorarea situației pe piața muncii, deoarece prevede măsuri de ocupare moderne care vin să soluționeze sau să amelioreze situația pe piața muncii.

Aici trebuie să menționăm, în primul rînd, stagiul profesional și instruirea la locul de muncă – un nou serviciu care va asigura dotarea șomerilor și, în special, a tinerilor; acordarea subvențiilor angajatorilor care angajează șomeri din grupurile vulnerabile; acordarea subvențiilor

angajatorilor care creează locuri de muncă sau adaptează locurile de muncă existente și angajează persoane cu dizabilități. La fel, consultanța, asistența și sprijinirea inițierii unei afaceri pentru șomeri este o altă măsură activă ce va oferi posibilitatea șomerilor cu abilități respective de a iniția o afacere și de a-și crea un loc de muncă. Susținerea proiectelor de inițiative locale ale întreprinderilor din mediul rural.

Totodată, vom avea și o implicare mai activă a autorităților locale în implementarea politicilor de ocupare a forței de muncă și colaborare mai bună la nivel local. Iar sistemul de analiză, informare și prognozare a pieței muncii ne va oferi posibilitatea să avem o imagine veridică despre piața muncii la nivel național, pentru a putea elabora mecanisme utile și de a implementa strategii pe termen mediu și lung, astfel încât să mărim rata de ocupare în țară și să contribuim la îmbunătățirea nivelului de trai pentru fiecare cetățean.

Întru realizarea agendei de asociere, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a elaborat în anul 2016 o nouă Strategie de ocupare a forței de muncă pentru 2017–2021, iar proiectul de Lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă este următoarea etapă, acțiune, care rezultă din această strategie și vine cu o nouă abordare a ocupării forței de muncă punând accent pe activarea forței de muncă, propunând servicii și măsuri de ocupare adaptate noilor... nevoilor diferitor categorii de persoane și noilor nevoi de pe piața muncii, dar și a angajatorilor.

Stimați deputați,

Vă îndemn astăzi să susțineți acest proiect de lege, deoarece acesta vine în beneficiul celor care au nevoie cel mai mult de sprijinul statului, pentru tinerii care pentru prima dată încearcă să-și găsească un loc de muncă și să se identifice pe piața muncii, pentru persoanele care, din diferite motive, nu au o profesie, pentru persoanele cu dizabilități, care trebuie cu toate eforturile susținute, pentru victimele traficului sau ale violenței în familie, pentru cei ce au trecut de peste 50 de ani și mulți alții. Acest proiect vizează într-o diferită măsură pe fiecare persoană.

Noi, Frațiunea Partidului Democrat, susținem acest proiect de lege ca unul care promovează drepturile de muncă și la muncă, oportunități mai bune de angajare, protecție socială, dialog social eficient.

În acest sens, este esențial ca actorii relevanți să poată dezvolta și aplica prevederile acestei legi, pentru a putea păstra și valorifica potențialul uman din țară, pentru o dezvoltare durabilă și pentru o viață mai bună a fiecărui cetățean din Republica Moldova.

Și în contextul dezbaterilor, vreau să vă invit încă o dată, stimați colegi, cu amendamente pentru a îmbunătăți acest proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Buliga.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 126 din 24 aprilie 2018.

Revenim la ora 14.00, precum a fost agreat, pentru vot.

Și în continuare, dragi colegi, vă supun atenției pentru examinare subiectul nr. 3, **proiectul de Lege cu privire la modificarea articolului 27 din Legea privind partidele politice, proiectul nr. 41 din 21 februarie 2018.**

Să înțelegem că domnul Zagorodnîi, din partea Comisiei juridice, numiri și imunități, va prezenta raportul comisiei.

Vă mulțumim.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege nr. 41 din 21 februarie 2018 cu privire la modificarea articolului 27 din Legea privind partidele politice nr. 294/2007, inițiativă legislativă a unui grup de deputați, și comunică următoarele.

Proiectul de lege are drept scop instituirea cadrului legislativ în vederea creării condițiilor favorabile de accesare în funcțiile electivă a femeilor, precum și încurajarea acestora pentru o implicare mai activă în politică prin instituirea unui mecanism de motivare a partidelor politice care vor respecta condițiile prevăzute de lege.

La examinarea proiectului pentru lectura a doua, Comisia juridică, numiri și imunități a examinat avizele comisiilor permanente, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, Centrului Național Anticorupție, precum și amendamentele deputaților.

Decizia comisiei asupra amendamentelor la proiectul de lege este prezentată în sinteza anexată la prezentul raport.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi, a decis să propună spre examinare și adoptare de către Parlament a proiectului de Lege nr. 41 din 21 februarie 2018 în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos, domnule Zagorodnîi.

În continuare, dragi colegi, mă refer la cei care au avut amendamente ce au fost examinate sau nu au fost examinate, sau au fost respinse, sau nu au fost acceptate parțial de comisie, aveți posibilitatea acum să vă referiți la ele.

Și, domnule Vreamea, vă rog frumos, intervențiile dumneavoastră.

Domnul Igor Vreamea:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Propunerea mea, este o scăpare mică, de ordin tehnic, la articolul II din această lege, că formula care este în articolul acesta sună cam în felul următor: că prevederile prezentei legi vor fi puse în aplicare începînd cu anul bugetar 2019, dar și în avizul Guvernului se spune că nu este corectă folosirea acestei sintagme „anul bugetar”.

De aceea să corectăm cu „1 ianuarie 2019”. Iată toată...

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Da, e o chestiune de redacție. Comisia acceptă.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

... acceptă, da.

Domnul Andrian Candu:

A confirmat și domnul Zagorodnîi că, într-adevăr, noi nu vehiculăm, în legi nu prevedem altele decît ani calendaristici.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, intervenția dumneavoastră.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule Zagorodnîi,

Eu și în comisie ieri m-am expus, totuși diferența dintre proiectul înregistrat și cel pe care-l discutăm astăzi este absolut diferită. „Diferența diferită” – uite ce frumos am...

Totuși, care este textul final al acestei legi?

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Cel prevăzut în sinteză.

Domnul Tudor Deliu:

În sinteză, da?

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Da. Formula care a fost aprobată la comisie.

Domnul Tudor Deliu:

Așa. Și întrebarea mea.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

... este cel prevăzut în sinteză.

Domnul Tudor Deliu:

Deci dacă nu considerați dumneavoastră că au fost încălcate prevederile Legii privind actele legislative, că pentru lectura a doua se vine cu un alt articol care n-a fost obiectul de reglementare când s-a discutat în prima lectură.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Domnule Deliu,

Noi și ieri, la comisie, am vorbit la acest subiect. Nu se încalcă nici un act legislativ, normativ, cum dumneavoastră îl numiți. Deci s-a venit cu unele precizări la articolele care au fost propuse ca inițiativă legislativă și dacă s-au făcut unele rectificări și la alte articole, asta nu înseamnă că s-a încălcat procesul legislativ.

Noi am prezentat raportul și anexa care a fost aprobată la Comisia juridică, numiri și imunități.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Pur și simplu, o constatare. Totuși, mie mi se creează impresia că atunci când autorii elaborează aceste acte legislative se prea grăbesc și ajung pentru lectura a doua să vadă că ceva s-a omis din intențiile lor de a promova acest proiect.

Eu cred că totuși este o încălcare a prevederilor legale și de aceea pe viitor o să trebuiască de ținut cont atunci când vine o intenție de a elabora un act legislativ să se supună redactării toate articolele, nu să se vină pentru lectura a doua.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Eu cred că...

Domnul Tudor Deliu:

Aceasta este încălcare totuși.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

... este benefic atunci când vedem pentru lectura a doua și ajustăm acele scăpări, să nu venim cu lecturi finale sau alte inițiative și facem o lege bună chiar cu acele amendamente care au parvenit.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Zagorodnî,

Doar o chestiune de redacție observ. Nu sînt nici autor al amendamentelor, dar vreau să vă atrag atenția și, eventual, pentru stenogramă, pentru a se lucra cu redactorii atunci cînd se va ajunge la redacție. Acest articol 26 din lege, cu alineatul (4), după care se adaugă alineatul (4¹), el sună în felul următor: „O persoană fizică, în decursul unui an bugetar, poate face donații în numerar partidelor politice dacă suma nu depășește 3 salarii medii pe economie”.

Probabil, aici trebuie reformulat în sens că „o persoană fizică poate face donații doar pînă în 3 salarii medii în...”. Adică, aici reformularea juridică.

Domnul Anatolie Zagorodnî:

Da.

Domnul Andrian Candu:

Negație, negație. Trebuie din punct de vedere doar redacțional.

Domnul Anatolie Zagorodnî:

Da. OK.

Domnul Andrian Candu:

Sensul este clar, în numerar vor putea fi făcute doar donații pînă la 3 salarii medii. Și asta trebuie să vedem cum redacțional, din punct de vedere juridic, se exprimă corect.

Domnul Anatolie Zagorodnî:

Bine, domnule Președinte, o să...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Am să verific numai puțin dacă nu sînt înscrieri pentru luări de cuvînt pe acest proiect. De fapt, e lectura a doua deja. Da, cer scuze.

Se încheie dezbaterile la proiectul nr. 41 din 21 februarie 2018.

Vom reveni la procedura de vot la ora 14.00.

Și următorul subiect ce urmează să fie examinat, subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 39 din 15 februarie 2018, aflat în lectura a doua.**

O rugăm foarte mult de doamna Bacalu, vicepreședintele Comisiei administrație publică, să ne prezinte cît mai succint posibil raportul comisiei.

Vă mulțumim.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Comisia administrație publică menționează că proiectul de Lege nr. 39 din 15.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost examinat și aprobat în primă lectură la ședința plenară a Parlamentului din 1 martie curent.

Comisia sesizată în fond, la ședința sa din 28 martie, a examinat în lectura a doua, în conformitate cu prevederile articolului 65 din Regulamentul Parlamentului, propunerile și amendamentele parvenite la proiectul de lege vizat, care are drept scop amendarea cadrului legislativ conex la noua structură a organelor centrale de specialitate ale administrației publice, ținându-se cont, în acest sens, de noile denumiri, cât și de domeniile de activitate date în competența ministerelor.

În cadrul discuțiilor asupra proiectului de lege, au fost examinate propunerile și obiecțiile expuse în avizele comisiilor permanente, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, precum și amendamentele deputaților care, în majoritatea lor, au fost acceptate de către comisia sesizată în fond.

Totodată, informăm că, conform amendamentelor prezentate, se propune includerea a 3 articole noi pentru completarea proiectului de lege, după cum urmează:

- Legea nr. 1555/1998 privind Banca pentru Dezvoltare și Investiții a Moldovei;

- Legea nr. 387/2004 privind transmiterea valorilor mobiliare și a cotelor de participare nesolicitate în condițiile Legii nr. 392-XIV din 13 mai 1999;

- Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova,

care sînt acceptate de către comisia permanentă. De asemenea, din proiectul de lege se exclude articolul 197, care modifică Legea nr. 190/2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, deoarece legea respectivă este deja abrogată prin Legea nr. 308/2017, intrată în vigoare la 23.02.2018.

În contextul celor expuse, proiectul de lege a fost modificat și completat, iar articolele respective sînt renumerotate corespunzător în proiectul de lege redactat.

Raportul comisiei sesizate în fond și sinteza propunerilor și obiecțiilor asupra proiectului de lege menționat, parte componentă a raportului (se anexează), au fost aprobate cu majoritatea de voturi ale membrilor comisiei permanente, conform prevederilor articolului 22 din Regulamentul Parlamentului.

Reieșind din cele expuse mai sus, Comisia administrație publică propune Parlamentului să fie examinat și adoptat în lectura a doua proiectul de Lege nr. 39 din 15.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Bacalu.

Și aici încheiem dezbaterile la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 39 din 15 februarie 2018, care va fi supus votului pentru lectura a doua la ora 14.00.

Următorul proiect, subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale, proiectul nr. 109 din 3 aprilie 2018.**

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Serbenco, secretar de stat al Ministerului Justiției, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Eduard Serbenco – *secretar de stat al Ministerului Justiției:*

Hristos a înviat!

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Atenției dumneavoastră se supune proiectul legii menționat.

Este vorba de un angajament al Guvernului asumat prin Planul său de activitate pentru anii 2016–2018 de a îmbunătăți cadrul normativ referitor la funcționarea organizațiilor necomerciale în Republica Moldova. Este, totodată, un angajament pe care și l-a asumat Guvernul în Planul de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.

Vreau să vă comunic că acest proiect de lege aduce îmbunătățiri importante cadrului normativ prin faptul că sînt prevăzute noi garanții referitoare la constituirea și înregistrarea organizațiilor necomerciale, acestea fiind racordate la standardele internaționale existente în domeniu. Și mă refer aici, în mod special, la Recomandarea din 2007/14 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind statele membre ale Consiliului Europei privind statutul juridic al organizațiilor neguvernamentale în Europa.

Vreau să vă mai zic că aceste standarde internaționale conțin și alte documente importante, în particular, m-aș referi la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, la opiniile sau avizele Comisiei de la Veneția privind libertatea de asociere.

Modificările aduse prin noul cadru normativ vizează următoarele aspecte principale: constituirea și înregistrarea organizațiilor necomerciale, organizarea activității interioare și organele de autoadministrare ale organizațiilor necomerciale, rigorile de transparență și procedura de atribuire a statutului de utilitate publică.

Și dacă mergem mai în detaliu, îmbunătățirile particulare punctuale, care sînt aduse prin acest proiect de lege, vizează faptul că organizațiile necomerciale, urmare a adoptării acestui proiect și condiția dacă el este adoptat, vor deveni mai independente față de stat, vor fi eliminate restricțiile teritoriale curente în activitatea asociațiilor obștești, vor fi eliminate restricțiile referitoare la anumite categorii de persoane de a fi fondatori, membri sau conducători ai organizațiilor necomerciale. Și mă refer aici la persoanele juridice, la nerezidenți, la funcționarii publici, persoanele ocrotite.

Vreau să vă mai zic că înregistrarea organizațiilor necomerciale, a modificărilor și completărilor la statutele lor, similar înregistrării comunităților religioase, se va face gratuit. Este, totodată, micșorat termenul de înregistrare al organizațiilor necomerciale de la 30 la 15 zile, este o inovație care deja a fost aprobată de Înalțul For Legislativ cîteva zile în urmă.

Totodată, dat fiind faptul că este un proiect de lege special, termenul respectiv este fixat și în acest proiect de act. Totodată, vreau să vă mai zic referitor la termene: se mărește termenul în care actele de constituire pot fi prezentate la organul înregistrării de stat de la termenul de 30 de zile la termenul de 3 luni de zile.

Mai apoi sînt stabilite, în mod expres, condițiile în care poate fi înregistrată... refuzată înregistrarea unei organizații necomerciale, adică sînt specificate, la modul concret, temeiurile de refuzare a înregistrării organizațiilor necomerciale, temeiuri care sînt racordate prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Cu alte cuvinte, este vorba despre o inițiativă care vizează modernizarea și actualizarea cadrului normativ național privind funcționarea organizațiilor necomerciale. (*Gălăgie în sală.*)

Vreau să vă mai zic că este vorba despre îmbunătățirea chiar și a limbajului termenilor juridici care sînt utilizați atunci cînd operăm cu conceptul de „organizație necomercială”, instituția în sine a organizațiilor necomerciale, în special, ținînd cont de faptul că aceste instituții sînt reglementate prin niște acte normative care sînt, din punctul nostru de

vedere, deja învechite. Mă refer la Legea cu privire la asociațiile obștești din 1996 și mă refer la Legea cu privire la fundații din 1999.

Prin acest proiect de act normativ și cu condiția că el devine lege, cele două legi vor fi abrogate. Totodată, acest proiect de lege, în cazul în care devine lege, va fi... va servi ca cadru de reglementare sau cadru normativ pentru instituțiile private.

În ceea ce privește implicațiile pentru organizațiile necomerciale existente, vreau să vă zic că ele nu sînt afectate, ele nu sînt supuse procedurii de înregistrare a acestora. Deci este vorba despre ceva foarte neinciziv în activitatea organizațiilor necomerciale.

Vreau, totodată, să vă mai comunic că inițiativa respectivă, cu siguranță, este în consonanță cu așteptările sectorului necomercial din Republica Moldova, proiectul în cauză fiind elaborat în strînsă colaborare cu reprezentanții organizațiilor necomerciale, dar și cu experții internaționali în domeniu. Mă refer, în special, la reprezentanții Centrului European pentru Drept Necomercial care ne-au asistat în activitatea de întocmire a acestui proiect de lege. *(Gălăgie în sală.)*

Ținînd cont de ceea ce precedă, rog, în mod respectuos, distinsul corp legiuitor să susțină acest proiect de lege.

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Acum vine timpul întrebărilor în adresa autorilor.

Și prima intervenție – din partea domnului Ghilețchi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim foarte mult pentru prezentarea acestui proiect.

Într-adevăr, e un proiect care vine și cu anumite elemente noi care, sînt convins, vor fi salutate de sectorul asociativ, necomercial.

Dar sînt mai multe detalii, probabil, pentru lectura a doua, va trebui să mai revizuim anumite lucruri.

Acum legat... am două întrebări, mă limitez la ele.

Articolul 2 alineatul (3) „Instituția privată”.

Definiția mi se pare foarte clară. Dar însăși utilizarea termenului „instituție privată”, el, aparent, poate crea anumite confuzii, pentru că e un termen folosit foarte larg. Cînd spui instituție privată, te referi, în general, la multe instituții care sînt instituții private. Poate fi o instituție de învățămînt, poate fi o altă instituție... media ș.a.m.d., care este, în esență, o instituție privată.

Însuși termenul „instituție privată”, nu s-a putut identifica un alt termen... pentru acest statut, pentru acest gen de organizație necomercială? Pentru că atunci când spuneiți „asociație obștească”, „fundatie” este mai clar, când pronunți „instituție privată” nu sînt sigur că toți vor avea în vedere ce este definit în acest proiect de lege.

Domnul Eduard Serbenco:

Răspund la întrebare, da?

Mulțumesc frumos pentru întrebare, stimate domnule vicepreședinte.

Este vorba de o noțiune, după cum și cunoașteți bine dumneavoastră, deja consacrată în cadrul normativ național, este consacrată în Codul civil din Republica Moldova unde se face distincția între instituțiile publice și instituțiile private. Deci este logic să existe instituții private în condițiile în care există instituții publice și vizează, în special, inițiativa cetățenilor, persoanelor fizice, de a constitui o asemenea organizație necomercială.

Vreau să vă mai zic că acest concept, această instituție privată ca instituție juridică, ea este prezentă și în legislația altor state. Deși, în aparență, ar putea surveni astfel de întrebări, vreau să vă zic că este vorba de un concept juridic care este consacrat și, din punctul nostru de vedere, ceea ce este important, este important ca acest concept să fie definit în lege, astfel încît să nu apară întrebări referitor la, eu știu, asemănările, distincțiile, activitatea acestei instituții și rațiunea de a exista a unei astfel de organizații necomerciale în raport cu alte tipuri de organizații necomerciale.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu sînt de acord cu dumneavoastră. Noi avem instituții publice și avem instituții private și e nevoie de această delimitare. Doar că, în acest caz, instituția privată se referă la un gen de organizații necomerciale și eu acest lucru l-am avut în vedere. Noi vorbim despre trei feluri de organizații necomerciale care sînt, de fapt, obiectul reglementării acestei legi: asociația obștească, fundația și instituția privată.

În sensul prezentei legi, este o definiție clară, dar terminologia sau termenul „instituția privată” este mult mai larg, atunci când este utilizat de cineva. Pentru că, repet, instituție privată poate fi și o instituție economică, poate fi... adică ea are mai multe dimensiuni, nu este doar cea necomercială. Nu poți folosi pentru un SRL – asociație obștească, pentru că însuși termenul „asociație obștească” te duce cu gîndul, chiar dacă nu cunoști exact definiția, te duce cu gîndul la o entitate juridică care se ocupă cu anumite activități obștești. Cînd eu spun o instituție privată, nu știu dacă

toți cetățenii sau cineva care aude acest termen, are în vedere exact ce ați definit dumneavoastră aici.

Eu la acest aspect m-am referit, dacă m-ați înțeles.

Domnul Eduard Serbenco:

Răspunsul, dacă pot...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da.

Domnul Eduard Serbenco:

Răspunsul este acela că, într-adevăr, există anumiți termeni, anumite noțiuni care sînt cunoscute în limbajul popular sau sînt folosite în limbajul popular...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Este o ambiguitate, am în vedere – asta e elementul acesta.

Domnul Eduard Serbenco:

Da, este acest aspect și sîntem de acord cu acest lucru. Totodată, trebuie distinse, precizate noțiunile juridice sau categoriile juridice și o categorie juridică pentru a desemna astfel de entitate mai potrivită nu credem că ar putea fi găsită. Nu credem că este vorba de ceva care ar duce în eroare, eu știu, cetățenii care ar dori să înființeze astfel de organizații necomerciale. Dar anumite critici referitoare la, eu știu, utilizarea, întrebuintarea acestui termen și separarea utilizării acestui termen în câmpul sau în dezbateră publică și la modul concret ca instituție juridică ne-ar putea apărea, dar asta nu înseamnă că nu există un astfel de concept, o asemenea instituție care este consacrată.

Mai este și o definiție „instituțiile statului”, bunăoară, sau o noțiune „instituțiile statului”. Iarăși este o noțiune care ne duce cu ideea... sau unde este folosită noțiunea de „instituție” sau alte circumstanțe, împrejurări în care acest termen se pretează a fi folosit, însă nu are o conotație foarte exactă sau bine definită în raport cu ceea ce ne dorim prin acest proiect de lege...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Eduard Serbenco:

... ca o astfel de instituție, un astfel de concept să existe în proiectul legii, astfel încît cei care își doresc să se constituie ca instituție privată să o poată face.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

A doua întrebare, domnule Ghilețchi, vă rugăm.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

A doua întrebare. Articolul 3 alineatul (1) ultima propoziție sună în felul următor: „Persoanele se pot asocia fără a fi obligate să-și înregistreze organizația”. Ca și principiu, sînt de acord, doar că apare întrebarea: din moment ce avem persoane care s-au asociat, în mod liber, fără să-și înregistreze organizația, în acest caz, mai există mecanisme, instrumente prin care o asemenea organizație poate fi sancționată? Pentru că atunci cînd vă referiți pe parcursul legii, vă referiți doar la entitățile necomerciale care au deja un statut juridic, sînt înregistrate...

Domnul Eduard Serbenco:

... înregistrate.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

... înregistrate. Dacă permitem persoanelor și, după mine, într-un fel e ok, dar, pe de altă parte, nu știu de ce, în acest articol apare acest principiu. Și, din nou, ca o logică, dacă ați înțeles cum am pus întrebarea, oferim dreptul persoanelor să se asocieze fără a se înregistra și atunci cum aplicăm alte principii, cerințe față de... unui asemenea gen de asociere?

Domnul Eduard Serbenco:

Asemenea situații sînt întîlnite și persoanelor fizice, persoanelor, în general, le poate fi recunoscut un asemenea drept. Și în asemenea situații cînd este vorba despre asocierea lor fără a se înregistra, aceste persoane se vor prezenta în raport cu terții, cu publicul ca persoane individuale. Aceasta nu le împiedică, totodată, în raporturile dintre ele să aibă anumite reglementări, bunăoară, situației date i-ar putea servi acea instituție care este prezentă în Codul civil al Republicii Moldova, instituția societății civile.

La fel, este o situație unde persoanele care se cooperează nu sînt înregistrate ca atare ca instituție, dar asta nu înseamnă că ele nu-și pot asuma anumite obligații în raport cu celelalte persoane care participă la o activitate sau au activitate recreativă comună, bunăoară, pescuitul sau un grup care vizitează anumite locuri istorice, merge la cinema împreună, repartizarea anumitor cheltuieli între aceste persoane. Deci nu este vorba că ele doresc neapărat să ajungă la etapa de înregistrare de a crea o entitate, ca aceasta să devină opozabilă în raport cu statul sau cu alte persoane-cetățeni, dar este ceva foarte rudimentar, incipient ca legături asociative între aceste persoane.

Domnul Andrian Candu:

Precizare, domnule Ghilețchi, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

În principiu, eu am înțeles cum stau lucrurile. Totuși, mă gândesc pentru lectura a doua poate, cumva, redacțional, ar fi cumva subliniat aparte. Explicația dumneavoastră face sens, dat totodată cînd vorbim despre modul de constituire și înregistrare a organizațiilor necomerciale, probabil, ar trebui să diferențiem acest aspect care duce în mod logic la înregistrarea unei organizații și recunoscută de stat ca o organizație necomercială.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Serbenco,

Am să vă pun și eu două întrebări succinte. Prima ține iarăși cu referire la noțiunea de „instituție privată” folosită în articolul 2 din acest proiect de lege. Și anume, sînt noțiuni ca formă de organizare, vorbiți de „asociație obștească”, vorbiți de „fundație”, lucrurile sînt clare, însă mai folosiți și a treia formă „instituția privată”. În limbajul nostru uzual, noi folosim noțiunea de „instituție privată” cu diverse ocazii și vă dau cîteva exemple: Parlamentul e instituție publică, Universitatea de stat – instituție publică; o universitate privată, ar spune cineva – o instituție privată; o grădiniță a statului – poate este instituție privată sau poate este o instituție publică, dar o grădiniță privată e o instituție privată. Și ar putea cineva să spună: „Nu pot să fac asta, deoarece este o instituție privată”. De exemplu, Curtea de Conturi nu poate să meargă, fiindcă nu sînt fonduri publice.

Deci noi folosim în limbajul nostru noțiunea de „instituție privată” și în stînga, și în dreapta, arătînd, de fapt, delimitarea între public și privat.

Noi nu am înțeles ce ați avut în vedere ca formă pentru organizație necomercială – „instituția privată”. Ați spus că se folosește foarte mult în alte state. Dați-ne o denumire, de exemplu, în limba engleză sau în limba franceză, ca să înțelegem printr-o traducere, poate traducerea nu a fost corectă în limba română? Dați-ne noțiunea în limba engleză, ca să știm noi la ce v-ați referit.

Domnul Eduard Serbenco:

Mulțumesc frumos pentru întrebare, domnule Președinte.

Nu sînt sigur că forma respectivă de organizare ar exista ca traducere literală în dreptul englez. Ar putea să existe în dreptul englez altă formă de organizații necomerciale care s-ar asemena cu o asemenea construcție, cu o asemenea organizație necomercială ca formă sau ca tip. Bine, ea în engleză, dacă o traducem, literalmente ar fi „private institution”. Da, dar vă zic că denumirea respectivă în dreptul englez, din cîte eu cunosc și dacă nu greșesc, ea nu există ca atare, există în alte sisteme, în alte jurisdicții această formă de organizație necomercială.

Și dacă ne ducem la originile adoptării Legii nr. 837 cu privire la asociațiile obștești, mergem mai departe ne ducem mai în jos la Codul civil, ne ducem, eu știu, la primele versiuni ale Legii cu privire la asociațiile obștești. Când s-au elaborat primele versiuni ale acesteia, s-a inspirat inclusiv de ceea ce există în Federația Rusă, dacă nu greșesc eu, această formă, acest tip de organizație necomercială și el s-a încetățenit în dreptul intern al Republicii Moldova și s-a considerat de cuviință, urmare a analizei care a fost făcută, pentru a-i permite unei singure persoane de a-și constitui o organizație necomercială, o formă rudimentară a organizațiilor necomerciale, această instituție privată ca o inițiativă privată. Da, după cum ați menționat și dumneavoastră la început.

Domnul Andrian Candu:

Ca o precizare doar. Dreptul englez prevede „foundations”, „charters”...

Domnul Eduard Serbenco:

... „charters”.

Domnul Andrian Candu:

... și prevede „trusts”?

Domnul Eduard Serbenco:

Da, da.

Domnul Andrian Candu:

Vă referiți la „trust” în cazul de față? Fiindcă atunci este vorba despre cu totul altceva.

Domnul Eduard Serbenco:

Este altceva.

Domnul Andrian Candu:

Nu vedem din punct de vedere juridic care ar fi diferența. La instituție privată este organizație necomercială independentă constituită benevol de către un singur fondator persoană fizică sau juridică, la fel fundația poate fi de un singur fondator persoană fizică sau juridică. Deci efectiv noi nu vedem o delimitare între forme și noi ne pierdem în noțiunea de ... sau, mai bine zis, folosirea acestei instituții private. Deci, probabil, pentru lectura a doua urmează să mai fie clarificată viziunea Ministerului Justiției și a Guvernului ce au avut în vedere când au vorbit despre instituția privată.

Dar cu referire la cea de a doua întrebare. Am primit din partea ... Legea e cu privire la organizațiile necomerciale. Adică, are o importanță deosebită pentru tot ceea ce numim noi abstract – societatea civilă. La nivel de Guvern și la nivel de Parlament există sub altă platformă, dar la nivel de Guvern există Consiliul Național de Participare.

Am primit din partea Consiliului Național de Participare viziunea lor asupra acestei legi, solicitînd, la data în care se examina în Guvern proiectul de lege, să fie retras acest proiect de lege, deoarece nu aduce, potrivit viziunii lor și argumentelor care sînt expuse în scrisorile care au fost expediate, nici o inovație, nu aduce nimic nou, ba mai mult aduce mai multă confuzie și mai ales sînt și contradicții cu Codul fiscal sau cu altă legislație. Legea, pînă la urmă, este inclusiv pentru societatea civilă. Cum ați tratat acest subiect la nivelul Guvernului? Și de ce, poate, nu s-a discutat mai în detaliu cu Consiliul Național de Participare?

Domnul Eduard Serbenco:

Stimate domnule Președinte,

Vă mulțumesc frumos.

Dacă îmi permiteți să revin la ceea ce m-ați întrebat în prima întrebare, la distincțiile între cele trei forme. Ele sînt prezente chiar în definițiile care sînt date acolo: asociația obștească – două și mai multe persoane; fundația are specificul său cînd este vorba de un capital subscris. Și aici este vorba de o instituție privată unde fondator este o singură persoană, deci asta este distincția pe dimensiunea fondatorilor, cine pot fi prezenți ca fondatori, singularizarea lor.

În ceea ce privește poziția Consiliului Național de Participare. Vreau să vă zic că acest proiect de lege a fost discutat foarte pe larg, au avut loc două consultări publice. Deci publicul este pe larg în cunoștință de cauză privind existența acestui raport, discuțiile pe marginea acestui raport, inclusiv la Ministerul Justiției.

Vreau să vă zic că în Consiliul Național de Participare sînt membri unele dintre organizațiile necomerciale care au fost implicate în redactarea sau întocmirea acestui proiect de lege. Și nu cunoaștem, din ceea ce ne-au spus dînșii sau poate dînșii n-au fost prezenți la acele discuții în Consiliul Național de Participare, că acest proiect de lege la Consiliul Național de Participare nu a fost discutat.

Vreau să vă mai zic că Consiliul Național de Participare, în persoana conducătorilor lor, a avut posibilitatea să ne transmită punctele lor de vedere asupra acestui proiect de lege, ceea ce noi nu am obținut... Ministerul Justiției nu a obținut în termenele care ni le-am propus.

Vreau să vă mai zic că noi am avut o discuție cu reprezentanții Consiliului Național de Participare și am discutat punctual anumite lucruri, adică anumite propuneri care vin din partea lor sau îndoieli care sînt ridicate de către dînșii și credem noi că i-am convins de necesitatea existenței unui asemenea proiect de lege.

Nu este vorba că este un proiect care nu aduce nimic, trebuie să ne uităm cu bună-credință la ceea ce conține acest proiect de lege. Vreau să vă mai zic că proiectul Legii din 1996 este învechit, dacă vă uitați peste el. Este

vorba despre o lege, un act normativ care a fost cîrpit de-a lungul vremii, un proiect care conține sau întrebuițează noțiuni care sînt dubioase ca conținut, nedefinite, un conținut necoerent.

Și dacă vă uitați, în mod special, peste prevederea capitolului referitor la statutul de utilitate publică, deși este vorba despre asociațiile obștești, în această lege sînt introduse, la statutul de utilitate publică, cele trei forme despre care pomenește acest proiect de lege. Este vorba deci de o incoerență. În Legea cu privire la asociațiile obștești, în Legea cu privire la fundații dumneavoastră veți găsi prevederi referitoare la controlul foarte strîns pe care autoritățile publice îl pot exercita asupra organizațiilor necomerciale și mă refer la atribuțiile organului înregistrării de stat care poate veni la orice ședință a unei organizații necomerciale, se poate informa, poate cere documente. Deci este vorba de o imixtiune, un amestec nepermis în activitatea organizațiilor necomerciale. Ceea ce noi am făcut, noi am exclus toate aceste aspecte.

Legea cu privire la asociațiile obștești nu este specificată, este o lege organică, este o lege ordinară. Legea cu privire la fundații, este spus chiar în prima linie, este o lege organică. Deci sînt anumite incoerențe care trebuie eliminate, evacuate, ceea ce noi credem că am făcut, cu tot respectul față de opiniile contrare existente.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim frumos.

Înainte de a da posibilitatea următorului coleg să se expună, aș vrea doar ca titlu de precizare să vă menționez că pe site-ul Consiliului Național de Participare este publicată opinia lor care începe în felul următor: „Proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale, în mare parte, se suprapune cu legea actuală, nu aduce valoare adăugată și conține o serie de omisiuni de reglementare și contradicții cu prevederile Codului fiscal. Pentru a demonstra concluzia expusă în anexa nr. 2, pe 50 de pagini se prezintă o analiză comparată a proiectului de lege propus și a Legii actuale nr. 837 cu privire la asociațiile obștești.”

În orice caz sîntem la discuții pe marginea acestui subiect în primă lectură, probabil este cazul pe platforma juridică, și o să avem discuții suplimentare și în cadrul Biroului permanent, să se atragă atenție deosebită în comunicarea cu societatea civilă, fiindcă pînă la urmă îi vizează direct această lege.

Mulțumim frumos.

Domnule Mocanu,

Vă rugăm frumos, intervenția dumneavoastră.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Eu înțeleg necesitatea unui nou proiect de Lege privind organizațiile necomerciale, dar mă așteptam la cu totul altceva, dacă sincer. Adică, am să dau și câteva exemple. Am mai multe întrebări, înțeleg că Regulamentul îmi permite doar două, dar, haideți să le luăm pe rînd.

Unu. Conform proiectului, organizațiile necomerciale constituite de partidele politice pot presta gratuit servicii partidelor politice. Asta ce înseamnă? Înseamnă că un partid își formează ONG-uri, fondatorii, pentru că pot să fie fondatori și persoană juridică, și fizică, adică membrii acestui ONG, organizației neguvernamentale, vor veni cu donații, cu cotizații și toată activitatea de partid: închirieri de săli, seminare, deplasări în teritoriu se va desfășura prin intermediul acestei organizații necomerciale. În felul acesta nu se vor mai reflecta sumele în raportul financiar anual al partidului politic. Deci, practic, prin acest articol 6, punct 4, partea a doua, noi deschidem nu o portiță, dar o poartă largă pentru astfel de activități.

Cum comentați asta? Asta a fost intenția sau...?

Domnul Eduard Serbenco:

Aceasta nu a fost... intenția din spate este de a reflecta ceea ce există în reglementările internaționale, în special este vorba despre prevederea existentă în recomandarea din 2007 privind statutul juridic al organizațiilor neguvernamentale în Europa. Faptul că acest proiect de lege instituie posibilitatea pentru partide să-și înființeze asociații obștești, nu este nimic contrar în sine și contrar logicii.

Această practică vreau să vă zic că există în alte state, este pe deplin utilizată și dumneavoastră cunoașteți foarte multe exemple în alte state în care anumite organizații necomerciale sînt înființate de către partide. Există lucrul acesta în Statele Unite ale Americii, fundație constituită de către Partidul Republican, fundație constituită de Partidul Democrat.

În Republica Federală Germania, la fel, există anumite fundații care, la fel, sînt constituite de partide politice, Federația „Konrad Adenauer Stiftung”... Fundația Ebert... „Friedrich-Ebert-Stiftung”, care este fundația social-democraților germani. Deci sînt niște situații care sînt întîlnite, sînt consacrate în drepturile străine și, pur și simplu, prin acest proiect de lege se preia o anumită practică existentă în alte părți și se încorporează în dreptul intern acele prevederi care există la nivel internațional ca standarde internaționale.

Cînd este vorba de organizații necomerciale și activitate politică, dumneavoastră veți vedea că sînt mai multe aspecte care trebuie distinse. Deci organizațiile necomerciale nu pot fi susținute material, este una la mîină.

Mai apoi, organizațiile necomerciale, în perioada... deja mergem mai în detaliu sau mai aprofundat, organizațiile necomerciale în perioada

campaniei electorale nu pot desfășura agitație electorală. Deci sînt niște nuanțe, niște aspecte care sînt permise, inclusiv de standardele internaționale existente.

Deci nu vedem că este vorba despre o concreștere sau anumite activități care cumva ar deturna anumite fonduri de la atenția ... autorităților publice în acest domeniu. Sînt niște practici consacrate în altă parte și ele pot fi utilizate și în Republica Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Mocanu,

Vă rugăm frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Eu mă așteptam ca dumneavoastră să spuneți: să venim cu amendamente. Eu cunosc exact cum funcționează aceste fundații, am colaborat cu ele, le-am vizitat. Este cu totul altceva față de ce ați scris dumneavoastră în proiectul de lege.

Deci în proiectul de lege în forma actuală partidele politice își pot desfășura activitățile prin intermediul organizațiilor necomerciale. Deci prin propoziția „organizațiile necomerciale constituite de partidele politice pot presta gratuit servicii partidelor politice”, practic, asta înseamnă. Pentru că membrii organizațiilor necomerciale ei vor cotiza, ei vor face donații organizației necomerciale și toate activitățile de partid se vor desfășura prin intermediul organizației necomerciale.

Și în raportul anual care se depune la Comisia Electorală Centrală o să scrie „100 de lei”, iar acest ONG va avea buget de 1 milion. Deci dumneavoastră admiteți că această posibilitate există...

Domnul Eduard Serbenco:

Eu...

Domnul Gheorghe Mocanu:

... în forma în care este astăzi propunerea de proiect?

Domnul Eduard Serbenco:

Eu vreau să vă atrag atenția, stimate domnule deputat, că fraza pe care ați citat-o, ea trebuie continuată, da. În alineatul (4) din articolul 6 se spune că, da, organizațiile necomerciale constituite de partidele politice pot presta gratuit servicii partidelor politice în scopul consolidării capacităților organizaționale ale acestora. Deci este importantă această precizare. Este vorba despre, ipotetic, o situație în care o organizație necomercială care are o anumită expertiză, bunăoară pe anumite aspecte ale funcționării unui partid politic, aspecte ce țin de activitatea organizațională ale acestora le-ar putea presta gratuit un asemenea serviciu sau o asemenea activitate.

Deci nu credem că este vorba despre posibilitatea întrevăzută de dumneavoastră că ar putea exista anumite deturnări de fonduri.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Și ultima întrebare, a doua întrebare, domnule Mocanu.

Vă rog.

Domnul Gheorghe Mocanu:

A doua întrebare derivă din prima. Chiar dacă ar fi așa, adică organizațiile necomerciale pot fi constituite de partidele politice, să ne imaginăm că un partid politic își înființează o organizație a pensionarilor, a oamenilor de afaceri, a altor categorii sociale, a profesorilor ș.a.m.d., iar dumneavoastră spuneți că în perioada campaniei nu pot susține partidul politic, ceea ce este nonsens, pentru că partidul e format din aceste structuri. Deci eu vorbesc cu experiență de 10 ani în spate concretă, dumneavoastră în modul în care ați redactat nu funcționează așa.

Adică, ați lăsat foarte multe locuri, fie de interpretare sau de abuz. Eu asta încerc să vă sugerez și să ne așezăm cu amendamente, să corectăm. Deci nu vreau neapărat, mă rog, justificare. Deci nu funcționează.

Dacă acceptați.

Domnul Eduard Serbenco:

Eu conced faptul că dumneavoastră aveți o experiență de politician foarte mare și cunoașteți realitatea lucrurilor așa cum este ea. Vreau să vă zic că aceste prevederi, care au fost puse în proiectul de lege, au fost gândite, inclusiv s-au consultat experții din străinătate și modul în care sînt ele redactate sînt unele precise, exacte.

Eventual, dacă sînt anumite propuneri de îmbunătățire, dar de îmbunătățire în ce sens, în sensul clarificării acestor aspecte, eu rezerv posibilitatea ca acestea să fie discutate, dar cu propuneri concrete, cu formulări concrete și dacă ele nu complică mai mult lucrurile decît modul în care sînt redactate prevederile din proiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Mocanu,

Vă rugăm frumos, ultima precizare.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Inclusiv cu anulări de articole, deci nu doar cu precizări. Un deputat, ca amendament, poate cere și anularea anumitor articole. Deci dumneavoastră nu rezervați dreptul. Este dreptul deputatului de a face asta.

Mulțumesc.

Domnul Eduard Serbenco:

M-ați întrebat dacă...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim.

Se pare că vom avea, într-adevăr, foarte mult de lucru în lectura a doua dacă, bineînțeles, plenul Parlamentului va aproba proiectul de lege în prima lectură, după cum se pare.

Și vă mulțumim foarte mult, domnule Serbenco.

În continuare, vă dorim succese și realizări frumoase.

O invităm la tribuna principală pe doamna Apolschii, președintele comisiei... De fapt, vine domnul Zagorodnîi, din partea Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat, cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului, prezentat spre examinare Parlamentului în mod prioritar, proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale și comunică următoarele.

Scopul proiectului este îmbunătățirea cadrului legal cu privire la organizațiile necomerciale pentru a corespunde cu standardele internaționale și europene privind libertatea de asociere.

Proiectul stabilește principiile de constituire, înregistrare și încetare a organizațiilor necomerciale de desfășurare a activității, precum și procedura de obținere a statutului de utilitate publică.

Comisiile permanente au propus examinarea și adoptarea proiectului de lege în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 109 din 3 aprilie 2018 spre aprobare în lectura întâi în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce încheiem dezbaterile la nr. 109 din 3 aprilie 2018, proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale.

Și vom trece la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 14.00.

În continuare, dragi colegi, vă propun pentru atenție subiectul nr. 9 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 97 din 22 martie 2018.**

Îl rugăm pe domnul Iurcu, secretar de stat în domeniul economic din partea Ministerului Economiei și Infrastructurii, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Vitalie Iurcu – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul economic:*

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Deci propunem spre examinare proiectul nr. 97 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior și Codul contravențional.

Acest subiect, în principiu, a fost dezbătut pe larg atît în cadrul platformei Ministerului Economiei și Infrastructurii, cît și în cadrul comisiilor, inclusiv comisiei de bază.

Pe scurt vreau să reiterez că aceste modificări sînt necesare pentru a aduce anumite modificări în Legea nr. 231/2010. Practic, modificările de bază țin de completarea legii cu noțiuni noi, precum: „cost de achiziție al produselor”, „furnizor”, „reduceri comerciale”, „dată-limită de consum”, „data durabilității minimale”, „lanțul alimentar scurt”.

Revizuirea prevederilor la articolul 21¹ „Relația dintre furnizor și comerciantul produselor alimentare”, și anume sub aspectul:

Primul. Plafonarea reducerilor comerciale solicitate de către comercianți furnizorului. Astfel, zero reduceri pentru produsele social importante și 10 la sută din prețul de vânzare al furnizorului pentru restul produselor alimentare.

Doi. Termenul maxim de achitare a produselor livrate. S-a introdus un termen maxim de achitare: 7 zile calendaristice – pentru produse a căror termen-limită de consum este de 7 zile, mai puțin de 7 zile, 30 de zile calendaristice – pentru acele produse care au termen de consum între 7 și 30 de zile și 45 de zile calendaristice – pentru restul produselor.

Trei. Permitearea returului de produse alimentare conforme. Se permite numai în cazul dacă data de consum minimală depășește 180 de zile inclusiv și dacă pînă la expirarea acestui termen mai rămîne nu mai puțin de o pătrime din termen.

Patru. Introducerea obligativității față de comercianți să achiziționeze și să acorde spații pentru expunerea produselor provenite din lanțul alimentar scurt, mai simplu – produsele autohtone, de cel puțin 50 la sută din lungimea liniară a raftului, corespunzător fiecărei categorii de produse alimentare, conform unei liste care va fi aprobată de către Guvern și va fi revizuită anual.

Se stabilesc sancțiuni în Codul contravențional pentru încălcarea dispozițiilor respective. Concomitent, se propune o perioadă de tranziție pentru aplicarea normelor privind cota de raft destinată comercializării produselor provenite din lanțul alimentar scurt – 6 luni de la data publicării legii.

Suplimentar, la solicitarea autorităților administrației publice locale, și anume primăriei municipiului Bălți și primăriei municipiului Chișinău, se propun completări la anexele nr. 1 și nr.2 la Legea comerțului interior.

Astfel, completarea anexei nr. 1 urmărește extinderea sferei de reglementare a legii menționate asupra activităților recreative și distractive, codul CAEM 93.2, de exemplu, parcuri de distracție. Iar completarea la anexa nr. 2 se referă la completarea informației incluse în notificarea depusă de comercianți, cu rubrica „Program de lucru” și „Zi de odihnă”.

Reieșind din cele expuse, rugăm respectuos plenul Parlamentului să susțină acest proiect de modificări de legi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa autorilor.

Și prima intervenție – din partea domnului Bejan.

Vă rog.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate autor, (*Gălăgie în sală.*)

Am o întrebare ceea ce ține de punctul 14...

Deci ceea ce ține de punctul 14. „Comerciantul este obligat să achiziționeze și să asigure expunerea pe raft a produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt în proporție de cel puțin 50% din lungimea liniară a raftului comercial.”

Spuneți, vă rog, dacă noi în lege stipulăm lungimea raftului liniar 50%, raftul liniar ar putea să fie 50% de o înălțime, restul 50% de altă înălțime, primul 50% – de un metru, al doilea – de 5 metri înălțime, da. Deci cum credeți, o să fie adecvată chestia asta?

Mulțumesc.

Domnul Vitalie Iurcu:

Mulțumesc mult, domnule deputat, pentru întrebare.

Dar logica, rețelele și magazinele au... rafturi standarde, nu deviază de la unul la altul în mare măsură. Dacă intrăm în orice rețea de magazine, aceasta este... totul este un standard de rafturi care se aplică în majoritatea rețelelor.

Domnul Valerian Bejan:

Păi, în cazul dat, probabil, trebuie și în lege de stipulat... din raftul, din lungimea standardă.

Ceea ce nu se interzice, aceea se permite.

Domnul Vitalie Iurcu:

Cred că sînt conștienți și furnizorii, și comercianții de această activitate.

Domnul Valerian Bejan:

Păi, noi în lege nu trebuie să apelăm la conștiință,...

Domnul Vitalie Iurcu:

De acord.

Domnul Valerian Bejan:

... dar trebuie să fie exhaustiv... expres scris. Deci probabil că trebuie, din punctul meu de vedere, de concretizat pentru lectura a doua.

Și următoarea întrebare ceea ce ține de Codul contravențional, punctul 5⁵ „încălcarea de către comercianți a normelor stabilite privind cota de raft pentru produsele alimentare provenite din lanțul alimentar scurt, se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități contravenționale – în cazul persoanei fizice și cu amendă de la 200 la 400 – pentru persoanele juridice”.

Spuneți, vă rog, care ar fi cazul persoanei fizice care poate să încalce lanțul scurt?

Domnul Vitalie Iurcu:

Nu, sînt și persoane fizice care practică astfel de activități, inclusiv acei care sînt... activitatea independentă care... a fost introdusă ca activitate nouă, deci asta,... cel mai probabil, și a fost luat în vedere... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Întreprinderi individuale, la fel, în cazul de față.

Domnul Valerian Bejan:

Adică, totuși...

Domnul Vitalie Iurcu:

Adică sînt și alte forme care de facto sînt... pot să activeze ca persoane fizice.

Domnul Valerian Bejan:

Persoana fizică poate să activeze în așa măsură cu așa volume care să fie obligată ca 50% din volum să fie autohton ș.a.m.d.

Domnul Vitalie Iurcu:

Care-i problema?

La activitatea independentă, vă spun că... poate n-are limită activitatea, important, dacă-i mai mult de 600 de mii de lei, trebuie să ... ca plătitori de TVA, restul comercializează cît ai de comercializat, adică îi permite legea, îi permite legea o activitate... independentă, în cadrul căreia și persoana fizică poate să desfășoare astfel de activitate.

Domnul Valerian Bejan:

Da. Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Următoarea intervenție – din partea domnului Mocanu.

Vă rugăm.

Domnul Vitalie Iurcu:

Снова здравствуйте! (*Rîde.*)

Domnul Gheorghe Mocanu:

Bună ziua!

Eu cred că intenția inițială a proiectului a fost una nobilă, în principiu. Și eu înțeleg care – de a oferi un suport pentru producătorul autohton. (*Gălăgie în sală.*)

Temerea mea și îngrijorarea este că acest proiect va trebui să mai fie ulterior modificat și modificat. Spun asta nu dintr-o prognoză pesimistă, dar de cînd este proiectul, din 2010, noi am modificat această lege de 14 ori: de 5 ori – în 2012, de 4 ori – în 2013 ș.a.m.d.

În cazul dat, eu văd o problemă, inclusiv cu articolul 126 al Constituției, care spune așa: „Statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activitatea de întreprinzător”. Or, prin majoritatea articolelor, noi interzicem sau intervenim direct în relația dintre comerciant și furnizor.

Am vorbit despre o serie de probleme potențiale la comisie, dar aș mai adăuga cîteva.

Prima. În lege, „comerciant” este definit ca persoana fizică sau juridică care desfășoară activitate în domeniul comerțului. Asta înseamnă, practic, și deținătorii de patentă, și deținătorii de magazine mici, magazine specializate etc.

Eu bănuiesc că intenția autorilor a fost de a reglementa relația dintre marile lanțuri de magazine. Pentru că într-un magazin mic să asiguri 50 la sută sau pentru o întreprindere individuală, într-un magazin alimentar în mediul rural să-i ceri să asigure 50 la sută din magazin produse autohtone, 50 – de import, este o problemă, cred, pentru că eu îi înțeleg... varianta, nu știu, în România, în Ungaria, deși și acolo ei se află acum sub lupa Comisiei Europene, pentru că nu este permis, conform Directivelor Europene, dar se referă doar fie la marile lanțuri de magazine, fie la companiile care au anumită cifră de afacere, deci de la o anumită sumă în sus.

Deci vreau să întreb: intenția inițială a fost ca toți să intre sub această lege sau venim cu amendamente, astfel încât să se refere doar la marile lanțuri de magazine?

Domnul Vitalie Iurcu:

Eu nu pot răspunde pentru celelalte amendamente care au fost pînă acum, cum ați menționat, probabil, 13, dar eu vă asigur că acesta, probabil, este cel mai dezbătut proiect care a fost pe parcursul tot anului 2017, inclusiv pe platforma Ministerului Economiei, au fost zeci de discuții, inclusiv cu platforma Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru, pe platforma comisiei de bază... ați participat și dumneavoastră la un șir.

Noi am asigurat o maximă participare, atît a comercianților, cît și a furnizorilor în dezbaterile acestui proiect, probabil, adică este în premieră.

Deci încă o dată țin... el se referă la toți agenții economici, toți comercianții, propriu-zis. Acea ce ați menționat, încă o dată vreau să atrag atenția, noi spunem de lanțul alimentar scurt, de produsele autohtone.

Cum am discutat și în cadrul comisiei, noi sîntem conștienți de faptul că nu putem acoperi cu produsele autohtone toate rafturile în aceste rețele, dar acele produse autohtone care vor fi aprobate în baza unor criterii și incluse în lista aprobată de Guvern și vor fi revizuite anual, vor fi acelea care pot să fie asigurate și de către rețelele mici, și de către comercianții mici, și de către comercianții mari. Adică asta-i opinia mea.

Doi. Intervenția e necesară, s-a constatat un șir de probleme în sistem și intervenția este necesară.

Eu sînt sigur că nu va fi necesară intervenția pe o perioadă nelimitată. La moment cînd o să vedem că această intervenție nu mai este necesară, vom veni cu modificările ulterioare, dar acum, la etapa dată, mergem pe această intervenție din partea statului.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Mocanu,

Vă rog frumos, dacă mai aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Gheorghe Mocanu:

A doua întrebare se referă la alte două îngrijorări.

Prima – la faptul că produsele se vor aproba anual de către Guvern, ceea ce este o problemă foarte serioasă pentru magazinele specializate. Dacă anul acesta bomboanele nu sînt incluse în această listă, eu voi avea în magazin doar bomboane de import. Dacă anul viitor dumneavoastră introduceți în listă, eu voi trebui jumătate de magazin să arunc marfa și să pun produse locale. Dacă iar peste un an se schimbă hotărîrea de Guvern, eu iar va trebui să aduc. Plus magazinele care vînd strict pentru diasporă. Sînt extrem de multe situații foarte concrete care nu vor funcționa cu această modificare.

Și a doua îngrijorare e legată de faptul că, practic, interzicem furnizorului să condiționeze comerciantul să păstreze un anumit preț de raft, ceea ce înseamnă că anulăm toate manualele de marketing din ultimii 100 de ani.

Domnul Vitalie Iurcu:

Nu-i nici chiar așa. (*Rîde.*)

Domnul Gheorghe Mocanu:

Păi, asta facem. Tot ce se învață la facultatea de economie la marketing că poți să-ți construiești o strategie de piață bazată pe preț nu va mai fi valabilă în Republica Moldova, că peste hotare este valabil.

Mersi.

Domnul Vitalie Iurcu:

Mulțumesc mult, domnule deputat.

Noi am dezbătut acest subiect cu dumneavoastră pe baza... pe platforma comisiei. Primul aspect am spus că procedura de selectare și criteriile de selectare vor fi foarte clare și transparente, ca să nu apară astfel de abuzuri, de aceea, dacă vă aduceți aminte, pe platforma comisiei noi am discutat ca să avem perioada aceasta de aplicare anume a acestei poziții sau 3 luni care insistă producătorii sau 6 luni, care ar permite, în dependență... care în lectură finală vom veni și vom agreea cu dumneavoastră, va fi faptul ca să permită acelor comercianți și furnizorilor să ajusteze la noile condiții. Una la mîna.

Este cert faptul că va fi o procedură clară, transparentă și vizibilă, trasabilă și ca să nu fie abuzată nici dintr-o parte, nici din alta, în cazul de față mă refer nici la furnizori, nici la comercianți.

Tot pe aspectul pe care l-ați menționat ultimul am spus că articolul 4, practic, reflectă aceleași... în oglindă reflectă: și comerciantul n-are dreptul sub sancțiunea nulității, nu poate să condiționeze ca furnizorul să-și vîndă produsul său în alte rețele la un preț mai mic decît... în rețeaua mea respectiv, așa și furnizorul nu poate să condiționeze că anume, de exemplu, un lanț ține prețul respectiv. De aceea eu cred că e o balanță...

Domnul Gheorghe Mocanu:

OK. Vă mulțumesc.

Eu vă doresc succes.

Domnul Vitalie Iurcu:

... noi am discutat iarăși că noi avem... că vom continua, în baza definitivării, noi vom lua în considerare totuși...

Domnul Gheorghe Mocanu:

Da, vă mulțumesc.

Vă doresc succes și vă așteptăm cu noi modificări la modificări.

Domnul Vitalie Iurcu:

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Doamnă Zotea,

Vă rugăm frumos, întrebările dumneavoastră.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc frumos, domnule Președinte.

Domnule secretar de stat,

Vreau să vă spun că în 2012 colegul liberal Brega a venit cu un proiect, să spun, similar, doar că era proiectat pe producția agricolă autohtonă. Și dumnealui a specificat foarte clar, că 50 la sută se aplică exact pentru supermagazine, hipermagazine și centre comerciale.

Ieri, cînd am discutat și am dezbătut proiectul dat în comisie, vă spun sincer am fost telefonată, ca membru al comisiei, de doi, să zic, patroni de acele magazine specializate, unul din ei își achiziționează marfa din Turcia, doar Turcia și altul din Grecia.

Așa cum acest proiect se răsfrînge asupra tuturor, aceștia au venit cu întrebarea: „Ce se va întîmpla, cînd el e un magazin specializat pe un anumit segment de produse, ce se va întîmpla cînd acest proiect va intra în vigoare?”. Fiindcă, de exemplu, dacă se vînd doar uleiuri, să zic, din Grecia sau alte produse de acolo, el nu are interesul și magazinul specializat nu este pe segmentul produselor autohtone.

Explicați-le dumneavoastră ca să știe ce se va întâmpla cu afacerea acestora? Deci două exemple am dat.

Mersi.

Domnul Vitalie Iurcu:

Noi am discutat... mulțumesc mult pentru întrebare.

Dar din start magazinele specializate... și am discutat cu dumneavoastră, dacă vă referiți, de exemplu, la ulei de măsline, eu sînt sigur că în Republica Moldova încă nu avem plantație de ulei de măsline și sînt sigur că acel comerciant va putea în continuare să-și comercializeze uleiul de măsline fără nici o problemă. Adică pentru asta ele și se numesc „magazine specializate”. În mare măsură, importatorul sau distribuitorul acestor produse, deci este un produs unic care, respectiv, este unul sau altul, și în continuare va avea posibilitate, fără nici o problemă să-și comercializeze uleiul de măsline în acest magazin. (*Voce din sală.*) Păi, dacă nu am produs autohton de ulei de măsline ce pot să... (*voce din sală*) păi, vă spun produsele cu lanțul valoric scurt, în condițiile în care... dacă eu comercializez... pe o suprafață și dacă îmi spuneți acum că e magazin specializat, numai vînzarea uleiului de măsline – în Republica Moldova ulei de măsline nu produc, după definiție.

Ca și același pește, pește „macrou” în Republica Moldova nu se crește.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Zotea,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Domnule secretar,

Dumneavoastră cunoașteți foarte bine esența proiectului și noi am dezbătut, și aceștia pînă în ziua de astăzi sînt într-o neclaritate și cu lista care se va aproba de Guvern, și cu tot ce este scris în proiect.

Este partea pozitivă a proiectului – recunoaștem, dar este partea negativă la care trebuie să se mai poarte discuții cu privire la aceste 50 la sută.

De asemenea, studiind problemele pe care le-am mai rectificat și le-au zis și colegii mei, deci credeți-mă că legea este neconstituțională. Că dacă ar fi să o atacăm la Curtea Constituțională, acesta va fi răspunsul lor – deci nu poate fi o listă aprobată de Guvern, nu spre asta mergem noi, cel puțin, nu asta îmi doresc agenții economici. De aceea eu sper ca și în Comisia economie, dacă vom avea acele amendamente să le analizăm cu agenții economici, poate invităm și alte categorii care sînt din alte magazine specializate, astfel încît acest proiect să vină doar în întîmpinarea lor.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Carp,

Vă rog frumos.

Domnul Lilian Carp:

Domnule secretar,

Uitați-vă, eu țin în mână 3 proiecte care, de fapt, îs similare. Avem în 2012 înregistrat unul, apoi avem nr. 32 care astăzi este pe ordinea de zi înregistrat pe 13.02 și apoi merge al dumneavoastră. Ei, bine, eu intuiesc că mai întâi ați văzut că este un proiect care ar putea prinde la populație și în perioada campaniei electorale, dar indiferent de faptul că ați preluat anumite proiecte, totuși, eu vreau să atrag atenție la punctul 4, dacă vă uitați, dacă încercăm să înțelegem împreună ce ați avut în vedere ca formulare.

Dumneavoastră spuneți în felul următor: „Comerciantul, sub sancțiunea nulității, nu poate să condiționeze furnizorul să nu vîndă produsul și altor comercianți la un preț mai mic decît cel la care îl vinde lui”. Vă rog, credeți-mă, că formularea care este una aici e foarte departe de... așa să spunem noi, de limba română sau cum trebuie să înțeleagă comerciantul ce se are în vedere prin articolul acesta. Și dacă doriți într-un fel să-l redactați, propunerea mea ar fi că: „Comerciantul, sub sancțiunea nulității, nu poate să condiționeze furnizorului vînzarea produselor către alți comercianți la un preț mai mic decît cel pe care el îl procură”. Fiindcă, în caz contrar, ați făcut o calchiere aici.

Domnul Vitalie Iurcu:

OK. Bine.

Domnul Lilian Carp:

E imposibil de înțeles. Deci asta, eu vă rog, să o luați în calcul.

Și a doua întrebare totuși la acest punct 14, unde este obligat ca să fie achiziționat la expunerea pe raft, cel puțin, 50 la sută, da? O să creeze percepția, cel puțin, a celor care comercializează că 50% din produsul general care trebuie să fie pe rafturi sau din produsul care în Republica Moldova se produce, dar se produce și în altă parte? Că dacă avem un produs care nu este produs în Republica Moldova, el nu cade înseamnă că sub incidența acestuia. Noi trebuie foarte clar să explicăm comercianților cum, în ce situație noi ajungem, că noi vedem numai produsele care sînt aici și care se produc în Republica Moldova și au concurență prin producători străini sau aveți în vedere produsul general care se află în magazin? Ce înțelegeți dumneavoastră prin această formulare?

Domnul Vitalie Iurcu:

OK. Cu prima noi am discutat că redacțional nu este... este întotdeauna loc pentru perfecțiune.

Pe a doua, domnule deputat, răspunsul este foarte clar – din lanțul alimentar scurt. După definiție „lanțul alimentar scurt”, este „lanț de aprovizionare cu produse alimentare produse și/sau prelucrate pe teritoriul Republicii Moldova”. Acesta e răspunsul la întrebarea dumneavoastră.

Deci, respectiv, noi o să analizăm acum lista, o să fie incluse acele produse pe care noi, Republica Moldova, sîntem capabili ca să le producem și să asigurăm o continuitate a livrărilor acestor produse pe parcursul a întregii perioade a anului, acelea și vor fi incluse și față de dînsule este astfel de cerință.

De aceea, apropo, încă o dată, chestia asta noi am dezbătut-o foarte mult, ultima dezbateră care a fost, atît cu furnizorii, cît și cu comercianții care au participat destul de activ la toate chestia dată, pe 28 decembrie. Deci asta reflectă exact practicienii care o să aibă nevoie să implementeze pe urmă legea dată.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Ultima precizare, domnule Carp.

Domnul Lilian Carp:

Dumneavoastră înțelegeți că cineva dacă aduce un produs, să spunem varză, mere, nuci și are loc ambalarea acestora în Republica Moldova și se pune „Fabricat în Republica Moldova”, atunci e cam complicat noi să putem spune este produs autohton sau ... Pînă la urmă el a suferit un proces, dar propriu-zis producerea a avut loc în altă parte.

Și în concluzie, noi, totuși, sîntem un stat unde există economie liberă și nu trebuie să fie anumite restricții în ceea ce privește comercializarea anumitor bunuri, toate trebuie să se bazeze pe cerere, ofertă și calitate și nimic mai mult.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Stimate domnule ministru,

Am să vă pun și eu două întrebări strict la proiectul de lege. În primul rînd, aș continua cu ceea ce a menționat și doamna Zotea. Închipuiți-vă că în Republica Moldova există un magazin specializat pe produse din alt stat și nu vinde ulei din măsline, dar scrie „Produse din Grecia”, cu denumire grecească frumoasă a magazinului, și vinde și roșii, și castraveți, dar din Grecia. Iată așa vrea el să vîndă din Grecia.

Adică, noi magazinul specializat în produse din Grecia îl obligăm să pună pe raft produse moldovenești care cresc și în Republica Moldova? Dar unul e Turcia, dar altul e China și iată, pur și simplu ... dumneavoastră, probabil, ați mai călătorit în lume și ați văzut sînt magazine care vînd doar produse din China, fiindcă au comunitatea chinezilor. Noi, poate, încă nu avem foarte mari comunități ale grecilor, turcilor sau ale altora, dar avem anumite ... poate sînt oameni care sînt specializați în bio, în eco, în orice altceva ce vrem noi. Noi ce facem? Noi îi obligăm pe ei să vîndă în mod obligatoriu și produse moldovenești, ca pe lîngă denumirea grecească să-și mai pună și undeva acolo o denumire de „Hora Moldovei”, de exemplu? Asta-i întrebare.

Poftiți.

Domnul Vitalie Iurcu:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Deci opinia mea, cum am explicat, noi nu avem așa de multe magazine specializate în Republica Moldova. Cele care sînt specializate, ele sînt specializate pe anumite limite de produse care reflectă acea țară: dacă e Grecia, înseamnă că în mare măsură ulei de măsline.

Iarăși, după cum am menționat, aceleași roșii, noi discutăm că această listă va fi completată de produse pe care noi putem să le livrăm și să asigurăm o continuitate oarecare în careva perioadă și etc. ... O situație similară cum avem tratatele de liber schimb cu aceeași Turcie, de exemplu, noi doar am pus anumite contingente speciale de produse că în perioada cînd avem noi roșii deci avem acel plafon de import de taxă care se aplică la acele produse, deci asta e logica.

Dar în rest, dacă noi avem un produs pe care putem să-l producem, ok, ai magazin specializat, fii bun în cazul de față acordă 50 la sută din lungimea acestui raft pentru produsele autohtone.

Domnul Andrian Candu:

În calitate de precizare. Adică, vreți să spuneți că noi urmează să-i spunem grecului, astăzi ieșim la presă după ce votăm în primă lectură acest proiect de lege, să-i spunem: Grecul care ai magazin ... sau italianul care ai magazin de produse italiene în Republica Moldova, mîine, la data intrării în vigoare a prezentei legi, ori îți închizi magazinul că vinzi produse italiene, ori pe lîngă cele italiene mai pune produse moldovenești în mod obligatoriu și schimbați și denumirea, că deja nu mai corespunde. Asta înseamnă foarte democratic. Mîine trebuie să facem un astfel de anunț în plenul Parlamentului.

A doua întrebare. Aș vrea să vă atrag atenția la tot ceea ce înseamnă caracterul de sancționare. Citind acest articol 21¹ din acest proiect de lege îți pare că noi nu mai avem economie de piață liberă, dar avem mai multe instrumente administrative. Alineatul (2) ... alineatul (3), cer scuze, „Nu pot

fi acordate reduceri comerciale pentru produsele social importante”. Adică, lapte, ulei, făină, hrișcă, pâine ... lista e mare, lista o faceți la Ministerul Economiei. La aceste produse sînt interzise reducerile. Am înțeles.

Următoarea. Închiptuiți-vă dumneavoastră alineatul (11): „Se interzice comerciantului să returneze furnizorului produse alimentare neconforme reglementărilor tehnice în vigoare”. Adică, furnizorul pe mine m-a șmecherit, mi-a dat un produs neconform, dar eu, comerciantul, sînt obligat încă să nu-l returnez, să nu-mi iau banii înapoi, dar să lichidez stocul ca și cost al meu propriu.

Domnule ministru,

Cu tot respectul, dar, probabil, ceva cu legea asta nu e regulă deloc.

Domnul Vitalie Iurcu:

Domnule Președinte,

Cu tot respectul, deci avem articolul 13 care spune: „Prin derogare de la prevederile alineatului (11)”, care l-ați menționat dumneavoastră, „și (12), în cazul în care un produs alimentar importat, produs, procesat, fabricat sau distribuit nu satisface cerințele privind siguranța alimentelor, furnizorul efectuează retragerea sau rechemarea produsului alimentar în conformitate cu prevederile...” cutare, cutare.

Deci el prevede situația în care dacă eu am livrat un produs care, într-adevăr, nu corespunde acestor parametri, legea permite că eu trebuie să-l retrag pe cont propriu și reflectă exact cazurile respective. Îmi cer scuze.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Și ca ultimă precizare. Luînd în considerare alineatul (14) că anume Guvernul va face acea listă de produse alimentare care trebuie să fie obligatorie pentru toți comercianții să pună 50 la sută din lungimea liniară a raftului comercial, eu îmi închipui cum vor sta lobbistii la Guvern să-și introducă produsul anume al lui, că-i măr, că-i pară, nu contează. Adică, din start facem un instrument de corupție.

Domnul Vitalie Iurcu:

Pentru aceasta, domnule Președinte, noi o să facem un Regulament de selectare în așa mod ca să asigurăm o maximă transparență în selectarea produselor autohtone.

Domnul Andrian Candu:

Și „да здравствует ОБХСС”, după asta cum se zice. Ne întoarcem la vremurile bune pînă în anul '90.

Vă mulțumim frumos.

Domnule Reidman,
Intervențiile dumneavoastră.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Спасибо.

Господин госсекретарь,

В отношении статьи 21¹, alineatul (2): „Vînzarea producțiilor alimentare nu pot depăși 10% din prețul de vînzare al furnizorilor”. Dar noi am discutat la comisie că asta e la producție care cu proveniență din lanțul alimentar scurt.

Domnul Vitalie Iurcu:

Noi am discutat ca comisia să se expună pe chestia dată și pentru lectura a doua ...

Domnul Oleg Reidman:

ОК. И второй вопрос – это относительно сроков внедрения его. Я не знаю... на ваше усмотрение, конечно... я бы предложил в основном, за исключением тех шести месяцев, о которых там говорится, в основном ввести его в действие, предположим, с 1-го сентября. Почему?

Сегодня у торговли у всей заключены годовые контракты, их все надо переделать к моменту внедрения этого закона. Летний период, вот сейчас май, июнь, июль, – он малооборотный, это известно, как раз без больших потерь для содержания этого закона можно переделать все эти контракты и таким образом внедрить его с 1-го сентября. На ваше усмотрение, так сказать, ко второму чтению. Это было бы правильно.

Domnul Vitalie Iurcu:

Cred că este rezonabil, mai ales că în cadrul comisiei am discutat că mai complicat o să fie anume cu aplicarea acestui mecanism transparent de selectare a acestor produse. Deci în rest poate să fie, noi putem să reușim.

Domnul Oleg Reidman:

Ну, прозрачность в отборе этой продукции – вы, так сказать, ее ... она же определяется не Правительством, она определяется бренд-менеджерами в магазинах, и там своя коррупция есть. Кто больше, так сказать, откатит, ту продукцию и поставят на полку, это известно. Но это уже задача владельцев, которые не должны потерять на этом. Это второй вопрос.

Просто документально им сегодня необходимо переделывать все контракты. Вот они на начало года заключили их и на год кондиции, то, се.

Domnul Vitalie Iurcu:

Deci dumneavoastră propuneți să fie în loc de „intră în vigoare din momentul aprobării” să punem ...

Domnul Oleg Reidman:

... 1 septembrie.

Domnul Vitalie Iurcu:

Eu propun noi asta să dezbatem în cadrul comisiei, mai avem și pe partea de punere în aplicare a acelu punct ce ține de liste, deci îl dezbatem în comisie.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, domnul Bannicov.

Vă rugăm frumos.

Domnul Alexandr Bannicov:

Спасибо.

У меня вопрос по пункту пятому статьи 21¹ и по пункту шестому.

Так, нет. Извиняюсь. По шестому и по седьмому.

Нет, все-таки... Так, секундочку. В шестом пункте говорится о том, что 60 дней – акция по маркетингу и по publicitate 60 дней в году. В предыдущей редакции было 15 дней в месяц. То есть, и мы вчера в комиссии говорили об этом, чтобы вернуться к старой редакции, что... то есть, можно рекламировать и проводить маркетинг в отношении одного продукта раз в месяц – 15 дней.

Domnul Vitalie Iurcu:

Și noi am discutat ca să venim pentru lectura a doua.

Domnule Bannicov,

În lectura întâi el vine în formatul deja de acum care a fost prezentat.

Domnul Alexandr Bannicov:

То есть мы к этому вопросу возвращаемся...

Domnul Vitalie Iurcu:

... comisiei.

Domnul Alexandr Bannicov:

Так и этот вопрос. Еще один по седьмой статье. Здесь написано по поводу 45 дней расчета после поставки продукции. То есть я как-то поднимал вопрос о том, что все-таки на сегодняшний день сети рассчитываются уже в течение 30 дней, и если сделать 45 дней, то,

получается у сети использовать деньги поставщику. То есть производителей и импортеров еще лишние 15 дней. То есть они продают продукцию, скажем, в течение там 20 дней, 15 дней. У них расчет на сегодняшний день уже 30, а мы им делаем еще каникулы еще 45 дней для использования чужих денег. Может быть, все-таки во втором чтении посмотреть вопрос и вернуться на эти 30 дней обратно?

Domnul Vitalie Iurcu:

Încă o dată. Noi am discutat aceasta pe platforma atît cu furnizorii, cît și cu comercianții și au susținut aceste termene, cum am menționat – 7 zile pentru produsele cu termenele de pînă la 7 zile, acela de la 70 la 30 de zile deci pînă la 30 de zile și la restul nu mai facem specificare, deci pînă la 45 de zile, vă atrag atenția. Ce spuneți dumneavoastră, aici așa și scrie: nu va fi mai mare de 45. Dacă rețeaua deja are în sistem, cred că în mare măsură rețelele o să respecte acel termen care o să-l aveți dumneavoastră.

Domnul Alexandr Bannicov:

Просто, может быть, сделать, скажем, ремарку о том, что в случае, если товар продан до 45 дней, значит, он должен рассчитываться в течение срока, когда продан товар.

Domnul Vitalie Iurcu:

Domnule deputat,

Avem 3 categorii clar specificate. Deci iarăși scrie: pînă la nu mai mare de 45 de zile. Deci asta pe final totuna sînt relațiile pe care le mai are și comerciantul cu furnizorul propriu-zis.

Domnul Alexandr Bannicov:

Хорошо.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Iurcu,

Vă mulțumim foarte mult.

O să-l rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte succint, dacă se poate, proiectul de... raportul comisiei la acest proiect de lege.

Dragi colegi,

Este ora 14 și 17 minute, cel puțin mai este un proiect de lege care este legat strict de... adică are o legătură cu ceea ce am discutat noi acum și de aceea, vă propun ca ora votului să fie ora 14.30. Peste vreo 15 minute aproximativ.

Vă rog frumos, domnule Creangă, poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înaintat de Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Proiectul de lege propus spre examinare are drept scop remedierea situației create la momentul punerii în aplicare a normelor introduse prin Legea nr. 281/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative la Legea nr. 231 cu privire la comerțul interior și Codul contravențional, de interzicere a returului de produse; de obligare a comerciantului de a achita în termen de maxim 30 de zile produsele livrate de furnizor; de interzicere a facturării/refacturării serviciilor, precum și de interzicere a solicitării/încasării de taxe de la furnizor către comerciant, în mare parte ce se referă la produsul ușor perisabil.

În acest scop, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative invocă următoarele reglementări ale relațiilor furnizor-comerciant în comercializarea produselor alimentare:

Completarea Legii nr.231 cu privire la comerțul interior cu noi noțiuni, conforme prevederilor Standardului Național de Contabilitate, precum „cost de achiziție a produselor”, „reduceri comerciale”, „acțiuni/activități de marketing și publicitate”, „furnizor” și „lanț alimentar scurt”.

Plafonarea reducerilor comerciale pentru produsele alimentare până la 10% pentru echilibrarea intereselor urmărite în procesul de negociere a contractelor de livrare a produselor și interzicerea facturării/refacturării oricăror servicii și solicitarea de taxe în relațiile dintre comerciant și furnizor.

Stabilirea termenelor de plată a facturilor în aservire cu termenul de valabilitate a produselor (data limită de consum/data durabilității minimale – 7 zile, 30 de zile și 45 de zile calendaristice).

Fixarea interdicției de a returna produsele alimentare și angajarea comerciantului de a lichida produsele alimentare neconforme reglementărilor în domeniul alimentar cu derogarea produselor care nu satisfac cerințele privind siguranța alimentelor indicate în Legea nr. 113 cu privire la siguranța... la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor.

În scopul susținerii comercializării produselor alimentare produse/procesate în Republica Moldova, proiectul de lege nominalizat statuează obligativitatea comerciantului să asigure expunerea pe raft a produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt în proporție de

cel puțin 50% din lungimea liniară a raftului comercial, lista produselor alimentare urmînd să fie aprobată de Guvern și actualizată anual.

Prin proiectul de lege examinat se propune completarea Codului contravențional cu norme de fixare a sancțiunilor pentru nerespectarea cerințelor fixate prin modificările și completările propuse la Legea nr. 231 cu privire la comerțul interior.

Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative este avizat de comisiile permanente ale Parlamentului și de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Recomandările expuse în raportul de expertiză anticorupție la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative au fost înglobate în textul proiectului de lege.

Complementar, informăm că urmare a mai multor demersuri parvenite în adresa comisiei de la reprezentanții asociațiilor de business, comercianților și producătorilor locali, Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de lege în ședința grupului de lucru și a constatat că unele prevederi ale proiectului de lege propus nu reflectă consensul comercianților și furnizorilor.

În această ordine de idei, în cadrul dezbaterilor asupra proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, comisia a agreat, de concept, revederea reglementărilor de plafonare a mărimii reducerilor comerciale pentru vînzarea produselor alimentare de pînă la 10% doar pentru produsele alimentare provenite din lanțul alimentar scurt, iar perioada de publicitate de la 60 de zile pe an la 15 zile pe lună.

În contextul celor relatate și în rezultatul examinării proiectului de lege, Comisia economie, buget și finanțe propune plenului Parlamentului aprobarea proiectului de Lege nr. 97 în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Creangă.

Și în continuare, îl rugăm pe domnul Zagorodnîi, de pe loc, să ne prezinte, foarte succint, coraportul Comisiei juridice, numiri și imunități la acest subiect.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative și comunică următoarele.

Deci proiectul de lege prevede modificarea și completarea Legii nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior și a Codului contravențional al Republicii Moldova.

Astfel, proiectul în cauză a fost elaborat în vederea eliminării abuzurilor în raporturile juridice dintre furnizor și comerciant în lanțul alimentară, prin includerea a 5 norme de reglementare în relațiile contractuale dintre aceștia.

Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității, propune plenului Parlamentului adoptarea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 97 din 22 martie 2018.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Zagorodnîi.

Aici se încheie partea de rapoarte ale comisiilor.

Și mai avem o luare de cuvânt.

Domnule Reidman,

Vă invităm la tribuna principală, înainte de a încheia dezbaterile la acest subiect.

Domnul Oleg Reidman:

Уважаемые коллеги,

чтобы не очень много занимать, так сказать, времени, мы должны смотреть на предложенный проект, как говорится, с открытыми глазами. Он не вполне рыночный. Он не вполне рыночный, но у нас есть другая, более важная проблема, на мой взгляд – это попытаться поддержать местного производителя, который в конкуренции с импортом по разным показателям порой проигрывает, и мы должны ему дать возможность здесь, хотя бы у нас немножко, так сказать, расправить плечи.

Другое дело, что надо иметь в виду, что производитель и торговля друг без друга жить не могут. Не могут. Производителю нужно где-то продавать, торговле нужно что-то продавать, значит, они друг без друга жить не могут.

Единственное, что торговля..., почему мы обращаем внимание на производителя все-таки больше? Потому что торговля сегодня в более облегченном положении – для получения дохода она может импортировать продукт.

Производитель, если он не имеет полки, а на экспорт – если он здесь не может конкурировать, то на экспорт тоже, – значит, надо ему дать возможность заработать здесь и помочь.

Тем не менее, есть в этом законе несколько моментов, которые требуют дополнительного, детального обсуждения. Вот видите, одна страница, а заметок вон сколько.

Например, вопросы возвратов. Статья 21¹ пункт alineatul 11 și alineatul 13 sînt în contradicție, потому что там запрещается возврат за исключением брака и так далее, в том числе скрытого, а эти самые для торговца, когда он возвращает... когда отзывают у него продукцию бракованную, для него это, тем не менее, возврат. Значит, 11-й и 13-й пункт нужно свести и обязательно привести их в соответствие. (*Gălăgie în sală.*)

Больше того, надо сказать, что здесь совершенно неговоренные вопросы, связанные со скрытыми дефектами, потому что то, что сказал господин Председатель Канду, что нельзя вернуть, если они там такие-сякие.

Можно, можно, потому что скрытые дефекты обнаруживаются после приемки по количеству и качеству, которые осуществляются внешним образом.

Мало ли, вот мы видели недавно, как в батоне нашли мышь, а в йогурте под крышкой находят плесень, т.е. это – скрытый дефект, который обязательно нужно иметь возможность вернуть, да еще и, может быть, с санкциями.

Необходимо поддержать предложение вот коллеги Зотя, которая говорит о специализированных магазинах. Может быть, необходимо дополнительную poțiune какую-то... какое-то понятие ввести для того, чтобы всем все стало ясно в этом смысле.

Еще раз повторяюсь, закон этот – не особо рыночный. Поэтому следить за его исполнением, следить за его эффектами Министерству экономики и нам с вами, в первую очередь, нашей комиссии придется очень жестко для того, чтобы успеть отреагировать на негативные процессы, которые будут. Ограничение скидок и наценок – это ограничение тех параметров, которые сегодня учитываемые, легко учитываемые и трудно скрываемые в налоговом смысле. И посмотреть, как это отразится на налоговой базе и на поступлении налогов от этого сектора, от торговли и от производителя, придется очень серьезно поработать, так сказать, и с налоговой инспекцией, и прочее.

В отношении... просто хочу взять под защиту, так сказать, Министерство экономики в отношении социально значимых товаров. Речь идет о том, что торговец не может требовать большей скидки для

социально значимых, потому что они и так выдаются с торговой надбавкой очень небольшой, потому что социально значимые, и для того, чтобы не уменьшить их объемы, мы ограничиваем право торговцев требовать от социально значимых скидку.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Se încheie astfel dezbaterile la proiectul nr. 97 din 22 februarie... cer scuze, 22 martie 2018.

Revenim la procedura de vot foarte curînd.

O rugăminte către domnul Mudreac, unul din autorii **proiectului pentru completarea unor acte legislative, proiectul de Lege nr. 32 din 13 februarie 2018**, să ni-l prezinte. Și cu rugăminta să o facă cît mai succint posibil.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Mulțumesc.

Onorat Parlament, (*Rumoare în sală.*)

Proiectul dat de lege a fost elaborat anume cu un singur scop – ceea ce ține în susținerea producătorilor autohtoni și a procesatorilor.

Se aud diferite vorbe aici în sală: ce o să facă lanțul de comerț, ce o să facă comercianții? Pe cine lobăm, cum se lobează? Cine o să beneficieze, ce o să facă OBXCC-ul?

Dar ce facem cu producătorii noștri? Poate încercăm să facem o lobare pentru producătorii noștri autohtoni? N-ar fi mai binevenit lucrul de lobare?

Noi astăzi sîntem într-o situație cînd, practic, piața autohtonă a fost cedată. Cea mai importantă piață pentru fiecare stat și strategic – asta este piața autohtonă, că de aici începem... e mai bine să exportăm la Est, poate la Vest, unde mai mult, cît... unde mai puțin. Dar ce facem cu piața noastră autohtonă? Ce importăm? (*Rumoare în sală.*)

Eu am propus cîndva, la un alt act normativ, de marcat dacă produsele importate sînt genetic modificate sau nu. S-a refuzat.

Să vedem, ce importăm. Iată acolo ar fi interesant să vedem ce-i. Cine și pe cine lobează.

Dar atunci cînd lobăm producătorul nostru autohton, asta, eu cred că, e o lobare pozitivă. Cu acest scop și a fost elaborat acest proiect și se propune ca nu mai puțin de 50% din produsele autohtone pe lanț scurt să fie de origine moldovenească, și anume produsele agroalimentare sau cele care sînt procesate, în stare proaspătă sau procesate.

Cineva din colegi spunea: dacă au fost reambalate. Reambalarea – asta nu este procesare. Noi trebuie să tindem spre procesare aici, pe loc, dar nu spre reambalare. Și atunci cînd sînt magazine specializate. Da, sînt magazine specializate care dacă au roșii, înseamnă că-s de sezon, înseamnă că trebuie să vîndă și roșii moldovenești. Dar dacă sînt pe perioadă de iarnă și n-avem roșii moldovenești, nu cade sub incidența îndeobște acelor 50%.

Guvernul trebuie să facă regulamentul, să emită un regulament destul de clar și o regulă de joc binevenită, care să fie clară.

A doua propunere care este în proiectul dat, care este înaintat, ceea ce ține de... ca rețelele de comerț, o dată în an, obligatoriu, să facă o zi de promovare a produselor autohtone.

Este în mai multe state din lume, cînd țara, prin rețelele de comerț, își promovează produsele sale autohtone.

Și modificări la Codul contravențional, ceea ce ține de sancțiunile în cazul nerespectării, și anume la alineatele (6) și (7) din articolul 211 și modificarea „Agentul constatator” – „Agenția pentru protecția consumatorilor”.

Eu solicit și rog ca să fie susținut proiectul dat de lege.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Întrebări în adresa autorilor.

Domnule Mocanu,

Vă rugăm frumos.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Dumneavoastră propuneți ca expunerea pe raft să fie de cel puțin 50 la sută din volumul de marfă.

Guvernul propune 50 la sută din lungimea liniară a raftului.

Care este argumentul dumneavoastră sau care variantă o susțineți în final?

Domnul Radu Mudreac:

Eu cred că pentru a doua lectură noi am putea sta și să discutăm, și să ajungem... la care măsură ar fi din volum sau... din lungimea de raft, ne așezăm să discutăm și să găsim o soluție, pînă în sfîrșit, să fie primul pas făcut în direcția dată. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Gheorghe Mocanu:

Și a doua întrebare. Un proiect de lege, de obicei, necesită consultări, chiar și înainte de elaborare.

Dumneavoastră ați vorbit mult de faptul că acoperă nevoile producătorului autohton. Puteți să ne dați exemple de producători autohtoni cu care ați discutat și care susțin proiectul dat?

Domnul Radu Mudreac:

Eu o să încerc să vă îndemn să faceți o vizită o zi întreagă prin rețelele de comerț, o să vedeți sucurile care sînt o țară care... tot nordul Moldovei este în livezi și ne batem capul cum să exportăm, dar de aici sucurile sînt de import, nu vreau să spun din care țară, dar sînt de import, 10% de cele moldovenești.

Am ajuns într-o țară agroalimentară cu subvenționare de 900 de milioane pe an și avem 70–80% de produse lactate importate.

Ce vrem noi să obținem prin subvenționare și prin nu știu ce?

Noi sîntem o țară care exportăm materie primă de pe roți. Unde este procesarea noastră autohtonă? Și asta vrem: ca să fie un stimul ca să dezvoltăm procesarea aici, pe loc, în Republica Moldova.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Puteți să ne dați exemple de producători cu care v-ați întîlnit și susțin proiectul?

Domnul Radu Mudreac:

După ședință vi-i spun la ureche, pentru că în sală n-am să...

Domnul Gheorghe Mocanu:

Eu propun public să le spuneți.

Domnul Radu Mudreac:

Public?... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Să fim oleacă mai serioși, în sală n-am să fac eu reclamă nimănu.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Mulțumim frumos, domnule Mocanu.

Domnule Reidman,

Vă rugăm, poftiți, intervențiile dumneavoastră.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Статья вторая вашего... или пункт второй статьи первой вашего проекта, 6-й пункт вот этот вот, там, где 50 процентов и прочее, „lista produselor alimentare ce se încadrează în prezentele prevederi se aprobă de Guvern”.

Domnul Radu Mudreac:

Da.

Domnul Oleg Reidman:

Îmi pare că mai bine decît „lista produselor”, mai bine – „lista grupurilor de produse”, потому что, если мы раз в год будем утверждать продукты...

Domnul Radu Mudreac:

De acord, de acord.

Domnul Oleg Reidman:

... то молочный завод никогда не выставит новый продукт.

Domnul Radu Mudreac:

Corect.

De acord.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie aici prezentarea proiectului.

Și îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați și comunică următoarele:

Proiectul de lege propus spre examinare are drept scop crearea cadrului legal pentru susținerea producătorilor autohtoni de produse alimentare.

În acest scop, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative propune amendarea Legii cu privire la comerțul interior cu noi reglementări ale relațiilor furnizor-comerciant în comercializarea produselor alimentare, prin obligarea comerciantului să achiziționeze și să asigure expunerea pe raft a produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt în proporție de cel puțin 50 la sută din volumul de marfă pe raft și să organizeze evenimente de promovare și vânzare a produselor alimentare autohtone cel puțin o dată în an.

Concomitent, autorii inițiativei propun stabilirea sancțiunilor pentru nerespectarea cerințelor fixate prin modificările propuse în Legea cu privire la comerțul interior.

Proiectul de lege pentru completarea unor acte legislative este avizat de către comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului și este însoțit de raportul de expertiză anticorupție.

Adițional, informăm că în procedura legislativă de examinare a proiectelor de acte legislative se înscrie și proiectul de Lege nr. 97 care a fost examinat anterior, înaintat de către Guvernul Republicii Moldova, care înglobează prevederile propuse prin inițiativa legislativă a unui grup de deputați, dar care propune o abordare mai complexă a relațiilor furnizor-comerciant.

În această ordine de idei, urmare a examinării proiectului de lege, comisia a decis susținerea proiectului de Lege pentru completarea unor acte legislative și propune ca prevederile proiectului nr. 32 să fie comasate cu proiectul nr. 97 înaintat de Guvernul Republicii Moldova.

În rezultatul examinării proiectului de lege, Comisia economie, buget și finanțe propune plenului Parlamentului aprobarea proiectului de Lege nr. 32 în primă lectură și comasarea pentru lectură a doua cu proiectul nr. 97.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Întrebări în adresa comisiei, vă rog frumos, domnule Carp.

Poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Creangă,

Dumneavoastră în comisie nu ați abordat problema, în cazul când noi punem accent 50 la sută minimum să fie un produs autohton... noi avem acum diferite produse care pe piața moldovenească sînt în jur de 70, 80 la sută. Iar în condițiile când... ne uităm același suc, da, și în condițiile când noi micșorăm volumul de producție care este de import și care este, în multe cazuri și după preț, dar și după calitate raportat, mai bun, în cazul când va fi mai puțin pe piață acest produs, fiind înlocuit cu produs autohton, nu va duce la scumpirea acelor produse care sînt de import? Și, de fapt, cumpărătorul pentru a-și putea cumpăra... fidel al unui produs, deci el va trebui să scoată mai mult din buzunar, din cauză că este mai puțină marfă pe raft și în condițiile date e clar că va crește prețul, fiindcă cererea poate să existe tot aceeași care a fost anterior?

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule deputat, de întrebare.

Sigur că pe platforma comisiei noi am discutat inclusiv această întrebare și nu numai pe platforma comisiei, dar și în cadrul grupului de lucru la care au fost invitați Guvernul, producătorii, comercianții. Am dezbătut subiectul dat mult mai amplu. Riscurile, din punctul meu de vedere, nu sînt aici la majorarea prețurilor care le-ați menționat dumneavoastră, dar în partea ce ține de limitarea discount-ului. Iată acolo sînt riscuri care pot duce la majorarea anumitor prețuri, de aceea și domnul vicepreședinte al comisiei a menționat că Comisia economie, buget și finanțe împreună cu Ministerul Economiei să supravegheze foarte atent aceste norme.

Însă, temerea dumneavoastră care ați expus-o că ar putea fi anumite produse limitate de pe piață nu se justifică, pentru că atît comercianții, cît și producătorii ne-au confirmat că nu există astfel de probleme la momentul actual și dacă se introduce norma de 50 la sută pe raft, ei nu vor avea sub nici o formă problemă în sensul dat.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Carp,

Dacă aveți precizare, vă rog frumos.

Domnul Lilian Carp:

Noi am avut acel scandal cu calitatea laptelui în Republica Moldova și încă nu-i vedem capătul și este clar că laptele în Republica Moldova nu se produce atît cît consumăm nici 30 la sută, după rapoartele care le-am citit, nici 30 la sută noi nu producem din produsele lactate. Și atunci noi, în cazul cînd punem anumite interdicții și obligativitatea că trebuie 50 la sută, riscăm, în primul rînd, din calitatea produselor. Pentru că noi... el va fi sigur, eu produc 50 la sută din piață și atunci dacă nu am concurenți aceștia poată să vină cu calitatea cu care n-ar veni. Vor fi nevoiți să cumpere calitatea care este aici pe loc și atunci noi putem pierde din calitate.

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. Eu cred că întrebarea care ați ridicat-o dumneavoastră urmează a fi discutată într-o abordare mult mai largă. În contextul în care la ședință a participat inclusiv secretarul de stat al Ministerului Agriculturii, aceeași întrebare care a fost adresată în grupul de lucru, dumnealor mi-au dat asigurări că împreună cu Ministerul Economiei vor întocmi proiectul de listă într-așa fel ca comercianții sau producătorii să poată să facă față acestui raft de 50 la sută.

Aici a fost și ideea că printr-un regulament cu transparență maximă la nivel de Guvern să fie întocmită lista aceasta. Sigur că ar putea exista, spuneam că, unul dintre riscurile care au fost identificate de către comisie

sînt riscurile la creșterea anumitor prețuri. Eu confirm că există astfel de riscuri, însă pentru lectura a doua, noi vom discuta suplimentar în grupul de lucru și sper să găsim o soluție mult mai inteligentă ca să nu apară astfel de riscuri.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

A doua întrebare aveți? Da.

Domnule Carp,

Vă rog frumos, a doua întrebare.

Domnul Lilian Carp:

Practic, dumneavoastră veniți să confirmați anumite temeri care le-ați avut și în grupul de lucru că există riscul ca la anumite produse să crească prețul, iar la altele chiar putem pierde și din calitate.

Nu ați discutat despre faptul că implementarea acestui proiect o să fie unul graduală. Pentru anul 2019 – 30 la sută, pentru anul 2020 – 40 la sută și să ajungem în 3 ani de zile la acest procent de 50 pentru a putea permite și producătorilor autohtoni... el știe, da, eu peste 1 an de zile am să pot să vînd atîta marfă pe piețele locale și asta ar duce și la creșterea calității, dar și conformizarea la piața locală.

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. Trebuie să recunosc că nu am discutat tranșant problema ce ține de implementarea etapizată, așa cum dumneavoastră ați menționat, însă noi am discutat sub altă formă problema dată. Care va fi impactul pentru producătorii autohtoni și în ce termen se va reuși să dea beneficii acest proiect de lege. Și exact am ajuns la concluzia pe care dumneavoastră o spuneți că, din punctul nostru de vedere, această lege va putea da beneficii pentru producătorii autohtoni, cred eu, în 3-4 ani de zile, avînd în vedere politica investițională a fiecărui producător.

Domnul Lilian Carp:

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Noi vă mulțumim foarte mult, domnule Creangă.

Aici se încheie sesiunea de întrebări în adresa Comisiei economie, buget și finanțe.

Și îl rugăm pe domnul Zagorodnîi, să ne prezinte, de pe loc, coraportul Comisiei juridice, numiri și imunități.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege nr. 32 din 13 februarie 2018 pentru completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Autorii proiectului propun operarea unor completări în scopul creării cadrului legal de susținere a producătorilor autohtoni de produse alimentare.

De asemenea, autorii proiectului propun completarea articolului 273 din Codul contravențional al Republicii Moldova, astfel încât să fie sancționate contravențional persoanele care nu au respectat prevederile ce se propun a fi introduse în Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi, a hotărât să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Lege nr. 32 din 13 februarie 2018.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos, domnule Zagorodnîi.

Și aici încheiem, astfel, dezbaterile la proiectul de Lege pentru completarea unor acte legislative nr. 32 din 13 februarie 2018 și să purcedem la procedura de vot.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul.

Toți colegii să-și reia locul, iar numărătorii pe sectoare, vă rugăm frumos să ne dați prezența în sală pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Primul sector – 15.

Sectorul nr. 2 – 39.

– 21.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 75 de deputați în sală. Majoritatea simplă este de 38 de voturi. Să trecem la procedura de vot.

Dragi colegi,

Le luăm la rînd potrivit ordinii de zi.

Da, vedem rectificare pentru sectorul nr.1.

Vă rugăm frumos.

Sectorul nr.1.

N u m ă r ă t o r i i:

– 15.

Domnul Andrian Candu:

Parcă 15 a fost data trecută.

N u m ă r ă t o r i i:

– 16.

Domnul Andrian Candu:

– 16.

Și, domnule Sîrbu,

Dumneavoastră pentru sectorul nr.2?

Domnul Oleg Sîrbu:

40, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

– 40.

Cine dă mai mult? Dumneavoastră, domnule Mocanu?

Domnul Gheorghe Mocanu:

Același număr anunțat și anterior de 21.

Domnul Andrian Candu:

– 21.

77 de deputați în sală. 39 de voturi sînt majoritatea simplă.

Să trecem la procedura de vot. Și primul subiect care **se supune votului** este subiectul care se află la reexaminare în plenul Parlamentului, **Legea nr. 60 din 5 aprilie 2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, care se referă la proiectul de Lege nr. 360 din 23 noiembrie 2017, pe care Parlamentul deja l-a aprobat.**

A fost expediat, retrimis de Președintele Republicii Moldova pentru reexaminare. De aceea, potrivit deciziei comisiei, **se supune votului pentru menținerea deciziei anterioare, a votului Parlamentului.**

Cine este pentru a aproba Legea nr. 60 în mod repetat, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 3.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 11.

Domnul Andrian Candu:

Cu 51 de voturi, Legea nr. 60 din 5 aprilie 2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative a fost revotată și astfel votul Parlamentului menținut.

În continuare, **se supune votului** subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat, proiect nr. 102 din 28 martie 2018, pentru lectura a doua este votul.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne anunțați rezultatul pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 3.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 16.

Domnul Andrian Candu:

Cu 56 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat, proiect nr.102 din 28 martie 2018, a fost votat în lectura a doua.

Următorul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 3, **proiectul de Lege cu privire la modificarea articolului 27 din Legea privind partidele politice, proiectul nr. 41 din 21 februarie 2018, vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm să ne anunțați rezultatul pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

– 16.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 15.

Domnul Andrian Candu:

Cu 68 de voturi, proiectul de Lege cu privire la modificarea articolului 27 din Legea privind partidele politice, proiectul nr. 41 din 21 februarie 2018, a fost votat în lectura a doua.

În continuare, se supune votului subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiect nr. 39 din 15 februarie 2018, aflat în lectura a doua.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne anunțați rezultatul pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 3.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 16.

Domnul Andrian Candu:

Cu 56 de voturi, proiectul de Lege nr. 39 din 15 februarie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost votat în lectura a doua.

Se supune votului subiectul nr. 7, **proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale, proiect nr. 109 din 3 aprilie 2018, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc foarte mult.

Astfel, Comisia juridică, numiri și imunități urmează să desfășoare o foarte intensă activitate pentru lectura a doua, luând în considerare și propunerile societății civile, dar și ale colegilor din Parlament.

Următorul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 9, **proiectul nr. 97 din 22 martie 2018, proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură. Astfel, proiectul nr. 97 din 22 martie 2018 a fost votat în lectura întâi.

Următorul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 10, **proiectul de Lege pentru completarea unor acte legislative, proiectul nr. 32 din 13 februarie 2018, pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură, proiectul nr. 32 din 13 februarie 2018.

Comisia economie, buget și finanțe a propus comasarea acestor proiecte de lege, mă refer la nr. 97 din 22 martie 2018 și nr. 32 din 13 februarie 2018, luînd la bază proiectul de lege al Guvernului, proiectul nr. 97 din 22 martie 2018.

Cine este pentru comasarea acestora, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut comasarea proiectelor de lege, se ia ca bază proiectul nr. 97 din 22 martie 2018.

Și următorul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 12 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege cu privire la promovarea ocupării forței de muncă, proiectul nr. 126 din 24 aprilie 2018, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Dragi colegi,

Vă mulțumim foarte mult.

Au mai rămas încă trei proiecte de lege și vă rog frumos să rămîneți în sala plenului.

Și următorul subiect care se supune examinării și dezbaterii este subiectul nr. 8, **proiectul de Lege nr. 110 din 3 aprilie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului civil al Republicii Moldova.**

Îl rugăm pe domnul Serbenco, secretar de stat al Ministerului Justiției, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Eduard Serbenco:

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Este vorba de modificarea unor articole din Codul civil al Republicii Moldova. Aceste articole sînt modificate pentru a fi corelat cadrul normativ

conex cu prevederile proiectului de Lege cu privire la organizațiile necomerciale.

Deci este vorba despre punerea în acord a noțiunilor instituțiilor juridice care figurează în Codul civil. Deci este vorba despre precizarea noțiunii de asociație, tipurile asociației; unele corectări referitor la modalitatea corectă de exprimare a unor noțiuni „transmiterea bunurilor de către fondatori” și nu „a patrimoniului”; aspecte referitoare la instituția privată, aspecte referitoare la statutul organizației necomerciale.

Deci aceste articole se expun, și este vorba de articolele 181, 185, 186 și 188, referitor la activitatea economică a organizațiilor necomerciale, care se propun într-o nouă redacție.

Deci acesta este scopul acestui proiect de lege. Este ceva mai mult tehnic pentru a corela prevederile referitoare la organizațiile necomerciale din cele două legi.

Ținând cont de cele enunțate, rog respectuos să fie susținut acest proiect de lege.

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc, domnule Serbenco.

Stimați deputați,

Dacă nu sînt întrebări, invit aici, la tribună, Comisia juridică, numiri și imunități, domnul Zagorodnîi, ca să prezinte raportul comisiei în ce privește proiectul de Lege nr. 110 din 3 aprilie 2018.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat, cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului, prezentat spre examinare Parlamentului în mod prioritar, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 6 iunie 2002 și comunică următoarele.

Proiectul este elaborat în vederea punerii în aplicare a proiectului de Lege cu privire la organizațiile necomerciale și are drept scop îmbunătățirea cadrului legal cu privire la organizațiile necomerciale pentru a corespunde cu standardele internaționale și europene privind libertatea de asociere.

Comisiile permanente au propus examinarea și adoptarea proiectului de lege în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 110 din 3 aprilie 2018 spre aprobare în lectura întâi în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Zagorodnîi.

Întrebări nu sînt în adresa comisiei. De aceea cred că am putea supune proiectul de lege votării în prima lectură.

Stimați deputați,

Cine este pentru a aproba proiectul de Lege de modificare a Codului civil, înregistrat sub nr. 110 din 3 aprilie 2018, în prima lectură, vă rog să votați.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Mulțumesc.

Majoritatea celor prezenți în sală au votat aprobarea proiectului de lege în lectura întâi.

Următorul proiect de lege care este supus dezbaterii este **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr. 11 din ordinea de zi, proiectul nr. 116 din 11 aprilie 2018.**

În lipsa Președintelui Parlamentului, din motive obiective, îl rog pe domnul președinte Ștefan Creangă să prezinte acest proiect de lege.

Domnul Ștefan Creangă:

Acest proiect este foarte important, stimați colegi. El a fost elaborat în vederea îmbunătățirii cadrului legal privind protecția beneficiarilor de împrumuturi, acordate de organizațiile din sectorul nebancar.

În acest sens, menționez că a fost elaborat proiectul de lege... cu modificarea Legii nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori, care are drept scop evidențierea în contractele de credit încheiate a clauzelor ce țin de dobînda anuală efectivă și valoarea totală plătită de consumator. Considerăm că scoaterea în evidență a clauzelor contractuale enunțate va avea ca efect analiza mai minuțioasă a acestora de către consumator și, respectiv, stabilirea de către acesta cu exactitate a costurilor totale care vor fi suportate în urma contractării creditului corespunzător.

Totodată, se propune să fie instituit dreptul organului de control de a efectua controale inopinate ale aspectelor ce țin de încălcarea Legii privind contractele de credit pentru consumatori în domeniul creditelor nebancare.

Concomitent, se propune de modificat articolul 344 din Codul contravențional în sensul înăsprirea sancțiunilor prin majorarea amenzilor, aplicate în cazul încălcării cerințelor legislației privind contractele de credit pentru consumatori.

În linii generale, stimați colegi, acest proiect de lege este îndreptat să protejeze consumatorul nostru în domeniul creditelor nebancare.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Domnule Creangă,

Întrebări în adresa dumneavoastră nu sînt.

Să înțeleg că acesta e și raportul comisiei.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Onorați deputați,

Comisia a examinat proiectul nr. 116, menționînd că este îndreptat spre protejarea consumatorului de credite nebancare. Și, totodată, pentru lectura a doua, vreau să menționez că comisia va examina amendamentele suplimentare care au ca scop completarea proiectului de lege cu un articol nou care prevede introducerea unor modificări și completări în Legea nr. 192 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, în partea ce ține de concretizarea unor aspecte privind aplicarea Legii privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător pe piața financiară nebancară, pentru asigurarea unei coerențe a cadrului decizional al Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

Reieșind din cele relatate, Comisia economie, buget și finanțe propune examinarea și aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc și eu.

Este o întrebare din partea domnului Zagorodnîi sau... coraportul.

Da, poftim, domnule Zagorodnîi.

Domnule Creangă,

Puteți să vă așezați.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede modificarea și completarea Legii nr. 202 din 12 iulie 2013 privind contractele de credit pentru consumatori.

Astfel, proiectul de lege în cauză are drept scop îmbunătățirea cadrului legal privind protecția beneficiarilor de împrumuturi acordate de organizațiile din sectorul nebancar.

Luînd în considerare cele expuse, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor, propune plenului Parlamentului adoptarea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 116 din 11 aprilie 2018.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Zagorodnîi.

Stimați colegi,

În baza raportului Comisiei economie, buget și finanțe și a coraportului din partea Comisiei juridice, numiră și imunități, **propun Parlamentului aprobarea în prima lectură a proiectului de Lege nr. 116 din 11 aprilie 2018.**

Cine este pentru, vă rog să votați.

Mulțumesc.

Majoritatea celor prezenți în sală. Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură.

Mai avem un proiect pe ordinea de zi, este vorba despre declararea funcției vacante. Domnul Zagorodnîi... da, e vorba de **demisia domnului deputat Dudoglo, proiectul nr. 138 din 3 mai 2018.**

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimați colegi,

Permiteți-mi să dau citire proiectului de Hotărîre privind demisia unui deputat în Parlament.

„În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova și articolului 2 alineatul (6) din Legea nr. 39 din 1994 despre statutul deputatului în Parlament,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre

Articolul 1. – Se ia act de cererea de demisie a deputatului în Parlament Nicolai Dudoglo, ales din partea Partidului Democrat din Moldova.

Articolul 2. – Se declară vacant un mandat de deputat în Parlament care aparține Partidului Democrat din Moldova.

Articolul 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Este cererea anexată a domnului Dudoglo cu data de 2 mai 2018.

Și-mi permiteți să dau citire și raportului comisiei.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Poftim, domnule Zagorodnîi.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Deci Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre a Parlamentului nr. 138 din 3 mai 2018 privind demisia unui deputat în Parlament și comunică următoarele.

Prin proiectul de hotărîre se propune Parlamentului să ia act de cererea de demisie a deputatului Nicolai Dudoglo, ales din partea Partidului Democrat din Moldova, și declararea mandatului de deputat vacant.

În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Constituție și articolul 2 alineatul (6) din Legea nr. 39 din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, unul din temeiurile de încetare a calității de deputat îl reprezintă demisia.

În conformitate cu articolul 2 alineatul (8) al Legii nr. 39 din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, cererea de demisie din funcția de deputat se prezintă Președintelui Parlamentului, iar Parlamentul, prin hotărîrea sa, va lua act de cererea de demisie a deputatului și va declara mandatul vacant.

Comisia juridică, numiri și imunități a constatat că cererea prin care se informează despre renunțarea la calitatea de deputat în Parlament a fost depusă de către deputatul Nicolai Dudoglo în adresa Președintelui Parlamentului la data de 2 mai 2018.

Drept urmare, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități au decis în unanimitate să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 138 din 3 mai 2018.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Întrebări nu sînt.

Stimați colegi,

În baza proiectului de hotărîre prezentat de domnul Zagorodnîi și a raportului comisiei, **propun să fie votat acest proiect de Hotărîre privind demisia unui deputat cu nr. 138 din 3 mai 2018.**

Cine este pentru, vă rog să votați.

Mulțumesc.

S-a adoptat. **Proiectul de hotărîre a fost adoptat.**

Aici se încheie ședința de astăzi, dar mai rămîne Ora Guvernului. Așa cum...

Mai sînt declarații sau ce a fost, domnule Țap? N-am înțeles.

Poftim, domnule Țap.

Domnule Țap,
Aveți microfonul, da.

Domnul Iurie Țap:

Doar vroiam să precizez – Ora Guvernului este în cadrul ședinței. Cer scuze.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumesc de precizare.

Am avut în vedere că s-a încheiat dezbaterile proiectelor incluse pe ordinea de zi.

Dar mulțumesc de această corectare.

Stimați colegi,

Urmează Ora Guvernului.

Sînt reprezentanți ai Guvernului care vor oferi răspunsuri la întrebările adresate anterior.

Dacă sînt colegi care vor să adreseze întrebări astăzi, vă rugăm să rămîneți în sală. (*Rumoare în sală.*)

Ceilalți, care vreți să părăsiți sala, o faceți în liniște, ca să putem asigura activitatea Parlamentului.

Două-trei minute – o pauză tehnică, după care revenim la **Ora Guvernului**.

O invit la tribuna centrală pe doamna Aliona Serbulenco, secretar de stat în domeniul sănătății publice.

Doamna Serbulenco va oferi un răspuns întrebării adresate de domnul deputat Iurie Țap în ce privește politicile sectoriale de redresare a situației epidemiologice a tuberculozei în Republica Moldova din perspectiva angajamentelor promovării obiectivelor Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Poftim, doamnă Aliona, aveți microfonul.

Doamna Aliona Serbulenco – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul sănătății publice* :

Mulțumesc foarte mult, domnule Președinte.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

O secundă. Văd că autorul întrebării are o precizare.

Poftim, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Și doamnă Serbulenco,

Eu aș vrea, pentru ca să câștigăm în timp, doar să fac o precizare. Noi am fost împreună la acele audieri foarte importante.

Doamna Aliona Serbulenco:

Exact.

Domnul Iurie Țap:

De aici vine și întrebarea, de fapt, a fost o interpelare și am specificat în ce măsură, de fapt, Guvernul, fiindcă nu ține doar de Ministerul Sănătății, eu am specificat atunci, spun și acum, așa cum a sunat, cum a citit-o domnul Președinte al ședinței: în ce măsură Agenda 2030 sau Strategia pentru transpunerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă va prevedea măsuri concrete, etapizate? Fiindcă a sunat: lipsesc medicii de profil în multe spitale. Sau problema resurselor financiare – a sunat și de la dumneavoastră, și de la reprezentanții sectorului nonguvernamental. Pentru că raportul dintre ambulator și staționar, în ceea ce privește finanțarea, este unul foarte mare, foarte major.

Iată de ce, dacă ne puteți aici puncta care... în ce măsură Agenda, această Strategie care, după toate, trebuie să fie aprobată pînă la sfîrșitul sesiunii, sper eu, că este restantă, ea trebuia să fie aprobată încă în decembrie 2017, va conține aceste măsuri pentru ca, pînă la 2030, să atingem acel obiectiv pe care trebuie să ni-l asumăm, că ține de sănătatea cetățenilor. Iată aceasta este precizarea.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim.

Doamnă Serbulenco,

Da, puteți oferi răspuns, ținînd cont de această precizare, pe care a făcut-o domnul Țap, ca să economisim din timp.

Doamna Aliona Serbulenco:

Vă mulțumesc foarte mult, mult stimată domnule deputat.

Vreau să zic că, pînă în anul 2020, noi avem acoperire sau politica de care se menține astăzi Guvernul Republicii Moldova este Hotărîrea de Guvern nr. 1160, aprobată în 2016, Programul național de combatere și profilaxie a tuberculozei.

Trebuie să menționez că este cel de-al 5-lea Program național pe o durată de cîte 5 ani, implementat în Republica Moldova.

Iar dacă e să răspund direct la întrebarea dumneavoastră ce ține de Strategia Moldova 2030, atunci problema tuberculozei este unul din obiectivele care se vor regăsi în contextul combaterii și profilaxiei

maladiilor transmisibile. Astfel, tuberculoza fiind nu numai cît o boală socială, dar fiind o maladie infecțioasă, ea se va regăsi, cu certitudine, de rînd cu celelalte aspecte de profilaxie a maladiilor infecțioase sau transmisibile, cum noi le spunem.

Deocamdată noi, într-adevăr, lucrăm foarte mult la această Strategie. Chiar săptămîna viitoare este preconizată o ședință, prin care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a venit cu un compartiment „Sănătate” în această Strategie care va fi aprobată în curînd de către Guvernul Republicii Moldova.

Dar pînă atunci, adică noi sîntem axați pe atingerea acelor obiective foarte ambițioase, de fapt, care noi ni le-am trasat în curentul Program național, aprobat de către Guvern, anume în diminuarea incidenței sau a cazurilor noi de depistare și a mortalității.

Dacă e să vorbesc de indicatorii deja realizați pentru anul precedent, 2017, ținta era incidența să constituie 85 la 100 mii populație. Noi am atins această țintă prin indicatorul 83,3 la 100 mii populație. Și mai avem un indicator care, la fel, a fost atins. Dacă ținta programului prevedea pentru anul precedent de 11 la 100 mii populație decese, noi am atins acest indicator de 7,9. Desigur, sînt niște indicatori foarte modești, să zic, la etapa actuală, ținînd cont de faptul că, totuși, sîntem una din acele 30 de țări de pe globul pămîntesc care are o morbiditate foarte sporită prin tuberculoză, în special, tuberculoza multi-drog rezistentă.

În contextul acesta, aduc informația în plenul Parlamentului că Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în comun cu alți actori ai Guvernului, este acum în elaborarea unei strategii pe o durată de următorii 5 ani, și anume profilaxia antibiotică rezistenței, printre care tuberculoza va fi ca o boală principală anume în profilaxia de rezistență la antibiotice.

O altă reușită care aș putea să o remarc astăzi în plenul Parlamentului a ministerului este... sau a sistemului de sănătate, mai precis, este faptul că noi am reușit să extindem și să fortificăm capacitățile de laborator în depistarea precoce a tuberculozei.

Ziceam și în ședința despre care ați pomenit, mult stimate domnule deputat, despre faptul că, dacă cu cîțiva ani în urmă Republica Moldova nu avea așa posibilitate ca să depisteze tuberculoza în primele ore, astăzi laboratoarele Serviciului ftiziopneumologic permit depistarea și rezistența la rifampicină în primele două ore de la colectarea sputei și analiza imediată.

Aceștia sînt niște pași concreți care... la care am ajuns de-a lungul anilor, începînd cu anii 2000, atunci cînd a fost implementat primul Program național de combatere a tuberculozei în Republica Moldova.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim.

Domnule Țap,

Dacă mai aveți anumite precizări sau întrebări suplimentare, poftim.

Domnul Iurie Țap:

Nu. Doar un scurt comentariu.

Mulțumesc mult pentru această informație.

Și comentariul meu în context ar fi următorul: iată, în această Strategie, care va fi corelată și cu Strategia 2030, aș vrea să vedem și pași concreți în ceea ce ține – asigurarea cu medici de profil în toate spitalele.

Alt aspect o să mă refer la problema care a sunat în prevenirea acestei maladii foarte, să spunem așa...

Doamna Aliona Serbulenco:

Un flagel, noi îi spunem, al secolului XXI.

Domnul Iurie Țap:

Un flagel sau periculoase... un rol aparte, a fost menționat, ține de autoritățile publice locale.

Doamna Aliona Serbulenco:

Evident.

Domnul Iurie Țap:

Și aș vrea aici să evidențiez, fiindcă în cazul când noi mizăm, se prevede deplasarea în teritoriu a acelor laboratoare ambulante, iar acolo autoritățile locale au un rol deosebit. Trebuie să asigure paza, combustibilul, altele.

Doamna Aliona Serbulenco:

Exact.

Domnul Iurie Țap:

Astăzi, vă zic eu, autoritățile locale, practic, nu au mijloace, pentru că veniturile proprii sînt sub 10 la sută. De aceea ce trebuie să se facă sau corelat... de aceea spuneam că trebuie să fie și alte ministere, Ministerul Finanțelor trebuie să prevadă, respectiv, creșterea veniturilor proprii, inclusiv pentru această măsură foarte importantă. Or, prevenirea și radiografia anuală – dumneavoastră spuneți ce spun medicii – stă la bază. Altfel spus, ca măsurile noastre să fie etapizate, dar să fie foarte bine gândite ca să putem, într-adevăr, acoperi. Altfel, noi, pur și simplu, fără medici specialiști ori fără această acoperire la care m-am referit o să rămînă iarăși o problemă nesoluționată.

De aceea sper eu și rugămintea este, și insistența ca atît în strategia pentru 5 ani, dar și în Agenda 2030 aceste măsuri să fie reflectate multidimensional.

Mulțumesc.

Doamna Aliona Serbulenco:

Dacă îmi permiteți, domnule Președinte, doar numai cât o concretizare.

Mult stimat domnule deputat,

Mi-ați amintit despre faptul că noi astăzi, într-adevăr, cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, dar și cu alți actori, știți deja că Programul național de control al tuberculozei este gestionat de către Consiliul Național de Coordonare care este multidimensional cu mai mulți actori ai Guvernului, inclusiv Compania Națională de Asigurări. Și iată în acest Consiliu Național de Coordonare noi deja avem un plan de tranziție, un plan de sustenabilitate financiară despre care dumneavoastră ați pomenit, de aceea că astăzi un donator, un finanțator așa consistent pentru Programul național de control al tuberculozei este Fondul Global, de aceea deja prevedem sau vedem cu câțiva pași în planul financiar, și anume al sustenabilității financiare.

Ce ține de asigurarea cu cadre, desigur că avem o altă strategie ce ține de resursele umane, aprobată de către Guvern. Și în Strategia 2030, cu siguranță, ceea ce dumneavoastră ați pomenit, vom prevedea neapărat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, doamnă Serbulenco.

Doamna Aliona Serbulenco:

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă dorim succes în continuare.

Doamna Aliona Serbulenco:

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Îl invit aici, la tribuna centrală, pe domnul Iurie Ușurelu, secretar general de stat.

Domnule Ușurelu,

Sînteți rugat să răspundeți la întrebarea domnului deputat Iurie Țap în ce privește punerea în aplicare a Legii nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile.

Da, poftim, domnule Țap, aveți microfonul pentru precizare.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Voi preciza, pentru că informația mi-au prezentat-o în prima jumătate, m-am documentat și în acest context, vroiam să precizez câteva lucruri doar.

Realizate, după cum ați descris, au fost multe, nici o problemă, este bine. Doar că la Capitolul „Rolul autorităților locale”: conform Legii deșeurilor, începînd cu 1 ianuarie 2018 una dintre acțiuni este și colectarea separată în care autoritățile locale au un rol deosebit. Voi menționa același lucru la care m-am referit: conform datelor oficiale prezentate de Ministerul Finanțelor, autoritățile locale au sub 10 la sută venituri proprii.

Totodată, voi menționa faptul că cheltuielile administrative, media este 19 la sută. Deci autoritățile locale nu au bani. De aceea atunci cînd noi descriem frumos, mie tot mi-i clar, dar la modul practic eu vreau să vedem, fiindcă aceste prevederi, începînd cu 1 ianuarie 2018, în majoritatea cazurilor nu sînt reale. Autoritățile locale prestează pentru serviciile de gospodărie comunală, mai bine-zis, cheltuie pentru serviciile de gospodărie comunală 6 la sută din bugetul total, dintre care majoritatea merg la serviciile de apă, poate puțin canalizare. La dimensiunea salubritate, practic, nu se cheltuie și am menționat de ce. Iată aceasta este o întrebare-cheie majoră la care Guvernul trebuie să răspundă.

Alt aspect, chiar și ceea ce ține de localitățile... da, autoritățile locale, conform Legii nr. 436/2006, dar acele reguli de salubritate care ele sînt obligate... eu aș vedea, și e normal să fie un regulament-tip aprobat, cred că, prin hotărîre de Guvern care să stea la baza regulamentelor care să fie elaborate de autoritățile locale, or, $\frac{3}{4}$ nu au aceste regulamente, aceste reguli de salubritate a localităților. Este o problemă majoră. Deci nu este reglementat.

Tot în acest context, m-aș referi și... cred că Legea nr. 1402/2002, pare-mi-se, trebuie revăzută la acest capitol, la această dimensiune sau din ce se compune, care sînt aceste servicii care trebuie să fie prestate.

Și ultimul argument, „Code d'eau” al colectivităților locale din Franța prevede expres 8 dimensiuni, inclusiv colectarea deșeurilor ca obligatorii. Or, la noi acele competențe ale consiliului și atribuțiile primarilor care sînt, ele nu se împart în obligatorii și facultative, de aceea spuneam în multe cazuri autoritățile locale nu se preocupă de această problemă, de aceea eu aș vrea să vedem problema în toată amploarea ei.

Și acum doar ultimul argument, așa ca să vă zic: ce ați scris aici e bine, dar dacă o să mergeți de la Florești în jos, după aceea o să treceți Telenești, Orhei – e jale mare. Eu am fost la Paști, Roșietici, vă dau, Cenușa și Roșietici, pe 5 sau 6 kilometri peste 100 de gunoiști pe creasta... pe vîrf dealului. La Nistru, am fost la Paștele Blajinilor la Nistru în Nimereuca, satul meu de baștină – e rău de tot, Anenii Noi, altele. De aceea că ați realizat aceste lucruri pe care le-ați descris e bine, dar nu acolo e curat unde măturăm în toată ziua.

De aceea, eu vreau ca ministerul, Guvernul, în cazul dat, ministerul ca autoritate centrală de specialitate, să găsim răspuns la aceste întrebări, fiindcă doar cu ceea ce ați descris dumneavoastră aici, nu vă fie cu supărare, noi nu facem ordine. Și astăzi eu, cu regret, constat că Moldova e transformată într-o gunoiște mare.

Autoritățile locale nu au toate pîrghiile, instrumentele necesare și principalul, nu au resurse. Iată așa eu văd problema. Sînt documentat bine pe această dimensiune și dacă îmi puteți acum concretiza sau, cel puțin, eu știu, poate să revenim, dar care sînt perspectivele, cum vede Guvernul, ministerul această dimensiune?

Mulțumesc.

Domnul Iurie Ușurelu – *secretar general de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:*

Domnule deputat,

Vă mulțumim mult.

Domnule Președinte,

Stimată asistență,

Într-adevăr, problema invocată este o problemă de importanță națională pentru că se spune într-o vorbă „cum este curățenia în casă, așa arată și cei care primesc casa”. De aceea importanța și amplitudinea problemei este bine cunoscută de minister și aici ați relatat foarte bine că nu este doar o problemă a administrației publice centrale, a administrației publice locale sau a unui minister separat – este o problemă a societății.

Din acest moment, da, într-adevăr, am relatat multe din acțiunile din perspectiva posibilităților pe care le are ministerul, care au fost realizate, care urmează să fie realizate. Nu în zadar am anexat și actele confirmative în ceea ce privește deciziile aprobate în cadrul ministerului, acțiunile de monitorizare, de popularizare, de informare a populației, ceea ce urmează să facem și cum urmează să facem. Nu în zadar și recenta acțiune care a mers sub denumirea „Îți pasă de localitatea în care locuiești” de salubritate, dar, încă o dată, vreau să vă dau dreptate că asta este doar o picătură în mare în ceea ce urmează să facem.

De aceea accentul cel mai mare al ministerului la moment este pus în realizarea Strategiei de gestionare a deșeurilor din Republica Moldova ori, în caz contrar, fiecare administrație publică locală va rămîne cu cel micuț buget care... undeva vom spune că avem buget, undeva vom spune că ne vom lupta cu gunoiștile autorizate, undeva, prin intermediul organelor de supraveghere și control și aici mă refer la Agenția de mediu, vom mai pune careva sancțiuni administrative, dar nu vom soluționa.

De aceea momentul cel mai important la care atragem atenția – elaborarea, mai corect zis, implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor pentru perioada 2013–2027.

Și aici aș vrea să mă opresc mai detaliat ce am realizat la moment. La etapa actuală sînt realizate pe deplin trei studii de fezabilitate care sînt pregătite pentru implementare din regiunea de management al deșeurilor 1.8. Deci noi vorbim de regiunea de management al deșeurilor nr. 1 – Cantemir, Cahul, Taraclia, UTA Găgăuzia, Vulcănești, Ceadîr-Lunga, cu suportul Agenției germane de dezvoltare GIZ, se propune ca proiect-pilot. Valoarea proiectului este în jur de 17,8 milioane de euro, 8,3 milioane de euro – un credit de la Banca Europeană de Investiții și de la BERD, partea de grant – 9,8 milioane de euro se prevede de a fi atrasă din sursele Uniunii Europene. Beneficiari ai acestui proiect va fi populația din regiunea de management al deșeurilor nr. 1, autoritățile publice locale, operatori și agenți economici.

A doua regiune este regiunea de management al deșeurilor nr. 5 care include raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași. Valoarea proiectului estimativ – 12 milioane de euro. Și a treia regiune – regiunea de management al deșeurilor nr. 8: Briceni, Ocnița și Edineț, inclusiv Dondușeni. Valoarea proiectului... se definitivează valoarea finală a proiectului.

Avem careva încă impedimente, pentru că problema, dacă o scoatem la nivel global cum prevede sau cum sînt viziunile ministerului la moment, atunci va decădea necesitatea, într-un fel autorizarea, dar asta nu este corect, pentru că zonele de deșeuri apar spontan în diferite localități, în diferite părți și chiar cu poliția, cu administrația publică... De aceea ce este prevăzut în această strategie, care, noi sîntem ferm convinși că urmează să fie implementate, sînt următoarele momente: să fie construite în Republica Moldova două stații de tratare mecanică și biologică a deșeurilor în regiunile nr. 7 și nr. 4 care cuprind inclusiv municipiul Bălți și Chișinău; 7 depozite regionale de deșeuri solide pentru celelalte regiuni; 17 stații de transfer de deșeuri și un Centru național de gestionare a deșeurilor periculoase corelat cu cele 8 regiuni de gestionare a deșeurilor, de altfel este încă una din problemele mari ale noastre – deșeurile periculoase.

Iată care foarte pe scurt este viziunea noastră clară, pentru că dacă, încă o dată mă repet, ne focusăm cum să facem să mai găsim un buget adițional din fondurile și așa mici ale administrațiilor publice locale – asta va fi doar așa o declarație populistă și nu mai mult. Este necesar, ceea ce vedem și ceea ce sîntem acum ferm convinși și cu partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova ca să realizăm Strategia națională de gestionare a deșeurilor.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Țap,

Dacă mai doriți să interveniți, poftim.

Domnul Iurie Țap:

Doar un scurt comentariu.

Mulțumesc și pentru această parte de informație.

Eu voi preciza doar: este foarte important ca în termen să fie realizat aprobarea Planului național pentru gestionarea deșeurilor care este, pare-mi-se, sau sfârșit de mai sau iunie, de aici curge celălalt termen. De aceea atenționez că pașii pentru implementarea strategiei trebuie să fie obligatoriu adecvat, să nu-i depășim.

Și o să mai revin la problema mecanismului. Pentru că autoritățile centrale, Guvernul, ministerul – sînteți cei care formați politicile. În acest sens, voi insista pe revederea sau precizarea competențelor autorităților locale unde să fie pusă ca obligatoriu, am adus exemplul Codului colectivităților locale francez unde aceasta este o obligativitate, nu facultativ. Și doi: să fie asigurată creșterea veniturilor locale.

Nu este problema Ministerului Mediului pură, este problema Guvernului, doar că mi-aș dori ca și dumneavoastră, și Ministerul Mediului să argumentați această parte. Altfel, Legea deșeurilor, care este transpunerea directivei europene, ea nu se va realiza. Pentru că de ce sînt aceste gunoști? Ați realizat activități, dar dacă nu avem mecanismul pus bine la punct, peste cîteva luni de zile iarăși satele și rîurile sînt în gunoi.

De aceea voi insista anume asupra creării acestor politici, inclusiv asupra aceluia regulament-cadru sau regulament-tip ș.a.m.d. care... să stabilim un cadru pe care autoritățile locale sînt obligate să-l implementeze adecvat, cu îmbunătățiri, pentru că loc pentru mai bine este întotdeauna. Deci ceea ce trebuie noi să asigurăm că chiar aici eu nu vreau să înțeleg pe nimeni și v-o spun ca primar care am administrat orașul Florești 10 ani de zile și orașul Florești a fost model și a fost printre primii la nivel de republică în acest context.

De aceea vreau să insist, poate multe nu putem face, dar să întreținem o țară curată, localități curate și totodată, am sugerat de mai multe ori, fondul ecologic, alte fonduri, ar fi bine să fie mecanism de competitivitate, să fie un mecanism stimulent, motivant pentru autoritățile locale.

Haideți totuși să ne gîndim, vă rog, aceasta aș vedea eu un mecanism care să implice pe toți să lucreze. Vă rog foarte mult, vă gîndiți asupra acestor propuneri. Dacă atunci cînd o să discutați la concret o să mă invitați, eu, cu plăcere, am să vin pentru a discuta la concret, poate și a concretiza mai multe propuneri, pentru că astăzi nu avem mai mult timp pentru aceasta, dar cred că și este suficient.

În rest, doar vreau să vă zic, haideți să punem umărul împreună și să facem ordine în Republica Moldova, s-o facem curată așa cum o merită, fiindcă este o țară chiar foarte frumoasă.

Mulțumesc.

Domnul Iurie Ușurelu:

Mulțumim mult pentru suport și deschidere.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Țap.

Vă mulțumim, domnule Ușurelu, pentru prezentarea acestei informații.

Să aveți o zi bună și succes în continuare.

Stimați colegi care mai sînteți în sală,

Dacă aveți întrebări în adresa Guvernului, puteți să le adresați acum.

Poftim, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Întrebarea mea prima este adresată către domnul ministru Jizdan și voi solicita informații privind incendiul curent din Pîrjolteni, Călărași din 30 aprilie, acele măsuri de investigație sau de anchetă internă și un răspuns concret, dar și măsurile întreprinse.

Pe de altă parte, vreau o documentare: în ce măsură potențialul tehnic permite să se intervină și să asigure cetățenii Republicii Moldova împotriva acestor incendii devastatoare?

A doua întrebare o voi concretiza, rămîne cea pe care am discutat-o cu Ministerul Economiei în ședința trecută. Deci ține de implementarea Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării.

Doar voi accentua pentru domnul secretar de stat: pînă astăzi nu avem Regulamentul privind furnizarea apei calde menajere. Doi – nu este aprobată metodologia respectivă pentru aprobarea tarifelor. Și atunci neavînd regulament care înseamnă și mecanism, și neavînd această aprobată metodologie pentru aprobarea tarifelor, cum poți să asiguri un serviciu fiabil, așa cum prevede legea?

Apropo, o să fac și o paranteză: da, și legea are curențe serioase, de altfel ministerul trebuie să vină cu îmbunătățirea acestei legi și Regulamentul privind furnizarea energiei termice face trimitere și la problema livrării apei calde menajere. Iată acesta este subiectul pe care aș vrea ca ministerul și, în special, domnul ministru Gaburici să fie bineînțeles, pentru că data trecută chiar am rămas șocat de nepregătirea sau de pregătirea slabă de care au dat dovadă.

Și pentru șeful Direcției politici, o să comentez încă o dată, o să insist: deci apa caldă menajeră se reglementează prin Legea nr. 92/2014 la care m-am referit, iar Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare reglementează cu totul altă dimensiune și nu are nimic. Aș vrea ca cei care sînt responsabili de politici să fie competenți și, pînă la urmă, să reglementăm bine acest serviciu.

În final, o să zic, dacă nu este bine reglementat, una că se prestează prost, dar doi – consumatorii niciodată nu o să-și poată apăra drepturile și interesele cînd nu există o reglementare.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Țap.

Secretariatul,

Rog să noteze aceste două întrebări în adresa reprezentanților Guvernului.

Dacă mai sînt?

Da, doamnă Bodnarenco,

Poftim, aveți microfonul.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumesc.

Первый вопрос адресую министру образования, культуры и исследований госпоже Монике Бабук.

Несколько дней назад было снесено здание Дома культуры профсоюзов на улице Киев, 7, в микрорайоне Рышкановка муниципия Кишинэу. Одновременно со сносом здания была уничтожена уникальная мозаика на здании, которая включена в Национальный реестр памятников, охраняемых государством, под номером 300.

Как известно, снос этой мозаики не был возможен без соответствующего постановления Парламента или решения комиссии по охране памятников при Министерстве образования, культуры и исследований. Постановления Парламента по этому сносу принято не было. Не знаю, как с решением комиссии по охране памятников.

Прошу ответить, кто подписал авторизацию на снос мозаики на здании Дома культуры профсоюзов, было ли соответствующее решение комиссии по охране памятников при Министерстве образования, культуры и исследований и нарушили ли закон собственник здания, подписант авторизации и сотрудники Министерства культуры в своем бездействии.

Ответ прошу дать на следующем заседании Парламента устно.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

Doamna Elena Bodnarenco:

И второй вопрос у меня есть. Национальный банк Молдовы с большой помпой организовал так называемый совет с народом по поводу выпуска монет достоинством в 1, 2, 5 и 10 леев, которые должны в обиходе заменить бумажные леи соответствующего достоинства. И это хорошо.

Плохо то, что, как уже стало традицией в Республике Молдова, втихую Национальный банк обеспечил выпуск памятной монеты достоинством 1000 леев, посвященной объединению Бессарабии с Румынией.

Национальный банк – это государственная структура, и действия подобного рода недопустимы до тех пор, пока событие, – я имею в виду столетие объединения Бессарабии с Румынией так называемое, – не внесено в Реестр официальных памятных дат и праздников Республики Молдова, чего до сих пор сделано не было.

Вопрос к Правительству Республики Молдова: есть ли в действиях важнейшего института международнопризнанного, суверенного и независимого государства – Республики Молдова – нарушение законодательства?

Ответ прошу также дать на следующем заседании Парламента устно.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumim.

Notat, doamnă Bodnarenco.

Domnule Țap,

N-am reușit să precizez la dumneavoastră, în scris sau oral vreți răspunsurile? (*Voce nedeslușită din sală.*)

În scris, răspunsuri în scris.

Nu mai sînt alte întrebări.

De aceea, stimați colegi, declar ședința Parlamentului închisă.

Următoarea ședință va avea loc săptămîna viitoare.

Să aveți o zi bună!

Ședința s-a încheiat la ora 15.36.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*